

ASM - CENTRUM BADAŃ I ANALIZ RYNKU

DZIAŁ BADAŃ SPOŁECZNYCH I EWALUACYJNYCH

Raport z wywiadów fokusowych z przedstawicielami przedsiębiorców działających w ramach inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego

Opracowanie:
dr Jakub Grabowski
Artur Janiszewski

Grudzień 2016

Spis treści

I. Kontekst badania	5
II. Wyniki badania	6
2.1 Life science.....	6
Znajomość założeń koncepcji IS	6
Wpływ IS Life science na funkcjonowanie małopolskich firm	7
Zakres uszczegółowienia IS Life science	8
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Life science w ramach RPO WM na lata 2014-2020 ..	10
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	11
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Life science	14
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Life science	15
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Life science, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki.....	16
2.2 Energia zrównoważona	17
Znajomość założeń koncepcji IS	17
Wpływ IS Energia zrównoważona na funkcjonowanie małopolskich firm	18
Zakres uszczegółowienia IS Energia zrównoważona	20
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Energia zrównoważona w ramach RPO WM na lata 2014-2020.....	22
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	24
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Energia zrównoważona	25
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Energia zrównoważona.....	26
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Energia zrównoważona, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki	26
2.3 Technologie informacyjne i komunikacyjne	27
Znajomość założeń koncepcji IS	27
Wpływ IS Technologie informacyjne i komunikacyjne na funkcjonowanie małopolskich firm	28
Zakres uszczegółowienia IS Technologie informacyjne i komunikacyjne.....	29
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Technologie informacyjne i komunikacyjne w ramach RPO WM na lata 2014-2020	32
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	34
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Technologie informacyjne i komunikacyjne	36
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Technologie informacyjne i komunikacyjne	38
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Technologie informacyjne i komunikacyjne, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki	39
2.4 Chemia.....	39
Znajomość założeń koncepcji IS	40
Wpływ IS Chemia na funkcjonowanie małopolskich firm	41
Zakres uszczegółowienia IS Chemia	43
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Chemia w ramach RPO WM na lata 2014-2020	44
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	48

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Chemia	52
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Chemia	53
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Chemia, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki.....	55
2.5 Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych	55
Znajomość założeń koncepcji IS.....	56
Wpływ IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych na funkcjonowanie małopolskich firm	56
Zakres uszczegółowienia IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych	58
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych w ramach RPO WM na lata 2014-2020.....	59
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	60
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych	62
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych.....	63
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki.....	63
2.6 Elektrotechnika i przemysł maszynowy.....	64
Znajomość założeń koncepcji IS.....	65
Wpływ IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy na funkcjonowanie małopolskich firm	65
Zakres uszczegółowienia IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy	67
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy w ramach RPO WM na lata 2014-2020.....	69
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	70
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy	72
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy	72
Opinia przedsiębiorstw na temat IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki	73
2.7. Przemysły kreatywne i czasu wolnego	74
Znajomość założeń koncepcji IS.....	75
Wpływ IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego na funkcjonowanie małopolskich firm.....	76
Zakres uszczegółowienia IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego.....	77
Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego w ramach RPO WM na lata 2014-2020.....	78
Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020	79
Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego	81
Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego.....	82

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki	83
III. Wnioski i rekomendacje	84

I. Kontekst badania

Niniejszy raport przedstawia wyniki badania pn.: Jakościowe badanie małopolskich przedsiębiorstw działających w obrębie dziedzin wytyczonych przez inteligentną specjalizację regionu. Katalog dziedzin inteligentnych specjalizacji Małopolski obejmuje:

1. Life science (nauki o życiu);
2. Energie zrównoważoną;
3. Technologie informacyjne i komunikacyjne;
4. Chemię;
5. Produkcję metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych;
6. Elektrotechnikę i przemysł maszynowy;
7. Przemysły kreatywne i czasu wolnego.

Specjalizacje te zostały scharakteryzowane w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2020, a następnie sprowadzone do konkretnych zastosowań w Uszczegółowieniu obszarów wskazanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2020

Badanie zostało zrealizowane za pomocą techniki FGI, odbyło się 7 sesji dyskusyjnych z reprezentantami małopolskich przedsiębiorców. Każda z sesji poświęcona była jednej specjalizacji. Do udziału w badaniu zapraszano przedsiębiorstwa z Małopolski, które na podstawie PKD i deklaracji podczas rozmowy z rekruterem potwierdziły działalność w dziedzinach specjalizacji wskazanych w Regionalnej Strategii innowacji WM 2020. Wśród uczestników każdej sesji znalazły się przynajmniej dwie osoby reprezentujące obecnych beneficjentów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego la lata 2014-2020. Respondentami były osoby decyzyjne w firmach lub przedstawiciele kadry zarządzającej.

Celem badania było zebranie opinii małopolskich przedsiębiorców i identyfikacja ich oczekiwań dotyczących inteligentnej specjalizacji (IS), jako narzędzia regionalnej polityki innowacyjności. Każda z sesji dyskusyjnych rozpoczęła się od przedstawienia respondentom materiałów dotyczących koncepcji IS, wykazu specjalizacji oraz ich uszczegółowienia, a także wskazania zapisów RPOWM2014-2020, które dotyczyły Osi Priorytetowej nr 1 i nr 3 (dedykowanych w dużej mierze przedsiębiorcom z dziedzin inteligentnej specjalizacji).

Niniejsze opracowanie zawiera wyniki badania jakościowego, które zaprezentowane są w podziale na poszczególne IS. Natomiast podsumowanie raportu zawiera wnioski ogólne, dla wszystkich dziedzin.

II. Wyniki badania

2.1 Life science

Wywiady w ramach IS *Life science* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia działalności w obszarach:

- zdrowie i jakość życia (produkty i technologie stosowane w profilaktyce, diagnostyce, leczeniu i rehabilitacji chorób ludzi i zwierząt),
- bio-gospodarka (półprodukty i produkty wykorzystywane do produkcji farmaceutyków, kosmetyków, żywności, materiałów i energii).

W wywiadzie wzięło udział 8 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD¹ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej. Podstawą rozróżnienia przedsiębiorstw z poszczególnych dziedzin IS przy doborze do badań były powiązania poszczególnych specjalizacji z kodami PKD zawarte w raporcie: *Analiza weryfikacyjna obszarów inteligentnej specjalizacji regionalnej województwa małopolskiego – II edycja*². Natomiast w przypadku dziedziny *Life science* w przytoczonym raporcie nie było powiązań PKD, ta specjalizacja według autorów jest w ten sposób niedefiniowalna. Definiować ją należy przez porządek technologiczny. Wykonawca badania przyjął własną metodykę doboru przedsiębiorstw do badania, którzy wchodzi w obszar *Life science*. Dobór ten opierał się na dotychczasowej wiedzy eksperckiej oraz zastosowaniu pytań rekrutacyjnych podczas kontaktów ze wstępnie wytypowanymi przedsiębiorstwami do badania.

Znajomość założeń koncepcji IS

Wzorem sytuacji, które wystąpiły podczas pozostałych wywiadów grupowych FGI w ramach niniejszego badania jakościowego, większość respondentów uczestniczących w dyskusji nie znała założeń RSI oraz nie miała wiedzy na temat inteligentnych specjalizacji Małopolski. W jednym z pozostałych dwóch przypadków, wiedza wynikała także z faktu uczestniczenia w spotkaniach Małopolskiej Rady Innowacji. Generalnie osoby znające koncepcję inteligentnych specjalizacji posiadały dość ugruntowaną wiedzę na temat założeń koncepcji, choć w kontekście braku takiej świadomości po stronie pozostałych uczestników dyskusji poziom znajomości trzeba ocenić, jako relatywnie niewielki. Pojawił się także zarzut, zgodnie, z którym inteligentne specjalizacje różnych regionów mocno się z sobą zazębiają. To w rzeczy samej nie jest problemem z punktu widzenia ich wdrażania, a sama uwaga została wniesiona celem uzmysłowienia, jak istotna jest w procesie wdrażania sama komunikacja z otoczeniem. W tym przypadku, podobnie zresztą jak w ogóle w przypadku inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego, pożyteczne byłoby zakomunikowanie przedsiębiorcom uzasadnienia dla takiego a nie innego doboru regionalnych specjalizacji.

¹ Sekcja C dział 21 podklasa 21.10.Z – Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych; Sekcja C dział 21 podklasa 21.20.Z – Produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych; Sekcja M dział 71 podklasa 71.20.A – Badania i analizy związane z jakością żywności; Sekcja M dział 72 podklasa 72.19.Z – Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych; Sekcja M dział 75 podklasa 75.00.Z – Działalność weterynaryjna; Sekcja Q dział 86 podklasa 86.10.Z – Działalność szpitali, w tym działalność prowadzona przez laboratoria, pracownie techniczne, włącznie z usługami radiologów; Sekcja Q dział 86 podklasa 86.21.Z – Praktyka lekarska ogólna; Sekcja Q dział 86 podklasa 86.22.Z – Praktyka lekarska specjalistyczna; Sekcja Q dział 86 podklasa 86.23.Z – Praktyka lekarska dentystryczna; Sekcja Q dział 86 podklasa 86.90.A – Działalność fizjoterapeutyczna

² http://pliki.wrotamalopolski.pl/Analiza_ma%C5%82opolska_raport_ostateczny.pdf

Ja miałem do czynienia z tematem inteligentnych specjalizacji Małopolski, ponieważ instytut brał udział w naradach Małopolskiej Rady Innowacji Urzędu Marszałkowskiego. Braлиśmy udział w konsultacjach. Miałem okazję zapoznać się z generalnymi założeniami i efektami prac, które powstały, czyli uściśleniem inteligentnych specjalizacji dla województwa małopolskiego. (...)

Ja mam kontakt, pracuję z inteligentnymi specjalizacjami. Zostały stworzone po to, żeby wszystkim było lepiej. Czy jest to dobrze realizowane, czy nie, to się okaże się na podstawie badań. Założenie było takie, że finansowanie miało iść do tych naszych mocnych stron, które będą miały szansę rozkręcać Małopolskę potem w dalszej perspektywie czasowej. Czy to się udało? Trudno powiedzieć, bo tych badań jeszcze nie ma.

FGI_LS

Natomiast generalnie, jeśli chodzi o inteligentne specjalizacje województwa małopolskiego, to ja mam o tyle wątpliwości, że pobieżnie rzucałem okiem na inne województwa i szczerze mówiąc jakichś bardzo istotnych różnic tutaj w Małopolsce nie ma. Generalnie wszyscy mamy podobne. Każdy chce stawiać life science, na informatykę, cybernetykę, IT.

FGI_LS

Wpływ IS Life science na funkcjonowanie małopolskich firm

Relatywnie niewielkiemu poziomowi znajomości założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego wśród przedsiębiorców z branży *Life science* towarzyszy świadomość roli, jaką koncept może odegrać w kontekście funkcjonowania firm. Podkreśla się, że samo określenie zakresów specjalizacji jest (może być) dla wielu firm punktem wyjścia do określenia swojej pozycji rynkowej i przyjęcia wizji rozwoju, ale także możliwością pozyskania finansowania dla swoich inwestycji w rozwój innowacyjności. Wszystko jednak zależy od indywidualnych postaw konkretnych przedsiębiorstw i trudno jest ocenić na obecnym etapie rzeczywiste efekty wdrażania założeń inteligentnych specjalizacji z uwagi na zbyt krótki czas, jaki upłynął od chwili rozpoczęcia procesu.

To też zależy od firmy. Ja patrzę od strony rzeczownika patentowego, który pracuje w takich innowacyjnych tematach, (...) często gęsto innowacyjność nie wiąże się z produktywnością, niestety. I tutaj, nie ukrywam, nie wiem, co dalej. To znaczy pieniądze na badania, na złożenie projektów są jak najbardziej, natomiast nikt nic nie mówi na temat tego, co dalej. Na przykład, jeżeli firma dostaje patent, to musi mieć świadomość tego, że potem ponosi koszty, oni tego zupełnie nie wiedzą, są nieświadomi. Jeśli jeszcze to są polskie zgłoszenia, to nie ma problemu, natomiast międzynarodowe to już jest kolosalny problem, bo to są olbrzymie koszty. Ja zawsze informację o tym, natomiast widzę, że nie do końca jest ta świadomość. Nie wiem, jakie będą efekty, bo jeszcze nie widzimy, co się dalej dzieje, wiadomo że czas oczekiwania to jest minimum 35 miesięcy, więc ciężko powiedzieć.

FGI_LS

Łatwiejszą możliwością poszukiwania tych punktów, gdzie się można zaczepić. To jest bardzo duża ilość informacji, która do nas dociera przy poszukiwaniu środków. i niejednokrotnie to informacja może i jest zrozumiała, ale trudno ją przefiltrować. Jest dużo niespójnych informacji.

Ja bym powiedział, że jest zrozumiała, o ile ktoś się nauczy tej nowomowy projektowej.

FGI_LS

No jasne, bo zawsze jak są pieniądze na badania, na rozwój, to jak najbardziej.

Myślę, że taka kategoryzacja jest wskazana, przynajmniej przedsiębiorca może się uszeregować w poszukiwaniu.

FGI_LS

Do tego trzeba uwzględnić aspekt podnoszony przez wielu respondentów, a mianowicie skomplikowany (z punktu widzenia odbiorców wywodzących się z kręgów biznesowych) język, jakim pisana jest dokumentacja projektowa. Z kontekstu wypowiedzi można przyjąć, że może to być w ocenie respondenta czynnik ograniczający dążenia przedsiębiorców do korzystania ze wsparcia oferowanego w związku z przynależnością do danej specjalizacji.

Wspomniana wyżej kategoryzacja przedsiębiorstw w obrębie inteligentnych specjalizacji jest podawana, jako podstawowy czynnik ułatwiający przedsiębiorcom poszukiwania dróg rozwoju rynkowego. Z drugiej strony współfinansowanie ze środków zewnętrznych obarczonych relatywnie wyższym ryzykiem inwestycji w innowacje może być dla przedsiębiorców zachętą do podejmowania tego rodzaju działań prorozwojowych, zwłaszcza w przypadku małych podmiotów.

Kategoryzacja może skrócić czas poszukiwania nowych rozwiązań i sprawić, że poszukiwania będą wygodniejsze.

Bardzo często jest taka awersja do podejmowania ryzyka, wprowadzenie innowacji czy badania nad tym, co moglibyśmy robić lepiej, to jest tak naprawdę wrzucanie pieniędzy w coś, co niekoniecznie przyniesie efekt. Więc takie inicjatywy na pewno są, bo teoretycznie firma ponosi mniejsze koszty niż poniosłaby bez takiego wsparcia. Więc na pewno część firm to bardzo zachęci.

Środki na rozwój. Często jest tak, że małe firmy szczególnie nie są w stanie znaleźć większych środków na dobry początek czy opracować nowy produkt, czy rozwiązania.

Może pomóc wygenerować oszczędności.

FGI_LS

Zakres uszczegółowienia IS Life science

Dyskusja nad przejrzystością uszczegółowienia do specjalizacji *Life science* ujawniła jeden problem związany z kategoryzacją firm. Otóż z jednej strony przeznaczeniem specjalizacji wskazywanym przez respondentów jest umożliwienie firmom określenia swojej pozycji rynkowej w kontekście branży,

w jakiej działa. W opinii respondentów opisane zakresy specjalizacji sprawiają jednak, że działania firm mogą się wpisywać w różne obszary, co z jednej strony jest korzystne umożliwiając danej firmie staranie się o środki w ramach różnych projektów, z drugiej natomiast może po stronie przedsiębiorców rodzić obawy czy ich wybory (deklaracje przynależności do danej specjalizacji nie będą podważone.

Dla mnie są jasne, bo miałem z tym styczność. Jedyne, co mogę powiedzieć, to, że okazywało się w pewnych sytuacjach że chcąc się wpisać w konkretną specjalizację, to moglibyśmy zarówno w tej części 1.7, jak i w części dotyczącej zdrowej żywności, środowiska, bio-gospodarki, ale też energii zrównoważonej. Więc są placówki, które mają kilka.

Ja miałem problem ze skategoryzowaniem, staraliśmy się o środki na innowacje i często było się nam wpasować w jakąś kategorię. Bo sprzedajemy consulting, więc w jakiś sposób analizę tego.

FGI_LS

Nie, jest ok, ale zawsze się znajdzie wyjątek.

Będą firmy, które nie będą miały żadnego problemu i mogą wybrać kilka tych opcji.

FGI_LS

Ponownie także odnoszono się do kwestii języka (stylu) urzędowego, jakim pisane są dokumenty projektowe. Jak pokazują opinie respondentów nie są to dla nich opisy zrozumiałe oraz płatwo przyswajalne pod kątem zrozumienia istoty przekazu.

Na pewno jest to specyficzny język, bardzo rozwleczony że tak powiem.

Ja nie mam doświadczenia w pozyskiwaniu środków, dla mnie nie jest to do końca zrozumiałe.

Musiabym to przeczytać sama jeszcze raz. Tutaj myślę, że każde wsparcie dla przedsiębiorstw jest bardzo wskazane. Im bardziej proste, im bardziej przyjazne, tym lepiej dla nas, dla całego województwa i dla przedsiębiorczości.

Zgadzam się.

FGI_LS

W odniesieniu do kwestii pojawienia się w ramach specjalizacji nowych technologii czy zastosowań respondenci wskazali na jedną istotną kwestię związaną z teoretycznymi rozważaniami na temat istoty innowacyjności i powiązaną z poruszaną na początku rozdziału kwestią określania zakresów specjalizacji. Otóż w opinii respondenta sednem innowacyjnego rozwoju jest to, że w efekcie prowadzonych działań mogą pojawić się takie pomysły, które pozornie mogą się nie wpisywać w daną specjalizację. Rodzi to po stronie instytucji oceniających konieczność rzetelnego podejścia do oceny proponowanych innowacji.

Myslę, że natura innowacyjności mówi o tym, że ma być to coś odmiennego. Rozumiem, że w pewnym momencie może ktoś wynaleźć coś, co nie wpisuje się, a będzie super rewolucyjne, ale nie dostanie dofinansowania, ponieważ się nie wpisze.

FGI_LS

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Life science w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Respondenci posiadają niewielką wiedzę w zakresie wsparcia, jakie otrzymać mogą firmy z obszaru *Life science* w ramach osi 1 i 3 RPO WM. Jest to orientacja bardzo ogólna, można by powiedzieć hasłowa, tj. bez możliwości zagłębiania się w szczegóły zagadnienia. Na podstawie posiadanej wiedzy respondenci są przy tym w stanie ocenić, że wsparcie to jest adekwatne względem oczekiwań przedsiębiorstw zaliczanych do przedmiotowej specjalizacji, choć jednocześnie pojawia się warunek, że w zależności od branży wsparcie może być lepiej lub gorzej dopasowane.

Rewelacja, ja oceniam bardzo dobrze. Oś 1 i 3.

FGI_LS

Odpowiedź jest taka, że dla jednych tak, dla innych nie. W zależności od branży.

FGI_LS

Ponownie, tak w ramach dyskusji prowadzonej przez przedsiębiorców z obszaru *Life science*, jak i w kolejnej dyskusji prowadzonej w ramach badania, pojawia się kwestia uproszczenia procedur. Respondenci na podstawie swoich doświadczeń zakładają, że dla przeciętnej firmy niezbędnym kosztem, jaki trzeba ponieść przygotowując wniosek jest zainwestowanie we wsparcie ze strony firmy doradczej. Dla małych firm może to być bariera, co najmniej utrudniająca partycypację w programach dofinansowania. Specyficzną odmianą problemu procedur jest także sposób opisywania czy też delimitacji specjalizacji, który pomimo tego, że jest otwarty to jednak może niektórym firmom sprawiać trudności interpretacyjne.

Uprościć język, uprościć procedurę.

FGI_LS

Moim zdaniem powinno być prościej. Samo zainwestowanie w firmę doradczą, to jest koszt niemały. A nawet idealnie napisany wniosek może nie przejść, więc to też jest kwestia. To nie jest koszt rzędu 1000 zł tylko znacznie wyższe.

FGI_LS

Pani ma wysoko zawieszoną poprzeczkę, bo ktokolwiek pisał jakieś wnioski typu CB i E, to wie, że to są niesamowicie złożone wnioski. Sama ilość załączników jest przerażająca i podpisów, jakie trzeba zebrać, więc tutaj ja bym z pewnym dystansem traktował to, że to jest łatwo. Poza tym to, co Państwo wspomnieliście, jeśli ktoś jest w temacie od jakiegoś czasu, udało mu się przez to wszystko przebić, to jest taki wniosek do napisania w 3-4 dni. Ja ostatnio miałem okazję brać udział w szkoleniach z nieco innego zakresu finansowania i tam pan prezentując swój projekt, powiedział, że napisał go w dwa dni.

Jakkolwiek myślał nad tym od kilku lat, ale zajęło mu to dwa dni, bo wiedział, co chce zrobić i wreszcie się doczekał na to, że nie musiał kombinować, nie musiał dodawać dodatkowych działań, wymyślać nie wiadomo czego. A moje pojęcie na ten temat jest takie, że generalnie życie przerasta wszelkie administracyjne formuły. I być może ktoś teraz pracuje w jakimś laboratorium nad czymś, co jest przełomowe, ale nie znajdzie tego, pomimo że te specjalizacje są otwarte. Te kategorie są dosyć otwarte, to jednak nie wszyscy potrafią się w to jednoznacznie wpisać. A tym samym spełnić warunki konkursu.

FGI_LS

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

W kontekście wskazanego w dokumentacji programowej warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach osi 1 i 3 RPO WM na lata 2014-2020 zdania respondentów są podzielone, choć trzeba przyznać, że starają się dokonywać dość obiektywnej oceny problemów, na jakie napotyka współpraca pomiędzy biznesem a światem nauki. Nie brakuje oczywiście dość powszechnie powielanych w trakcie całego badania krytycznych uwag wskazujących na niechęć środowiska naukowego wynikającą z braku orientacji i zrozumienia dla potrzeb przedsiębiorców. Gwoli ścisłości jednak wskazuje się, że nie należy tej oceny uogólniać, bowiem zależy to każdorazowo od postawy konkretnej uczelni czy jednostki badawczej. Problemem, zwłaszcza w dużych uczelniach, może być kwestia biurokracji procesów, które muszą być zatwierdzane na wielu szczeblach, toteż proces decyzyjny może być znacząco rozciągnięty w czasie, jak również rodzić różne problemy.

Uczelnie chcą, ale żeby włożyć jak najmniej pracy w to wszystko.

Właśnie, to jeszcze pytanie, czy uczelnie chcą.

Zależy od uczelni. To jest indywidualne niesamowicie.

To zależy od uczelni.

Nie zła wola, nie złożyliśmy wniosku ze względów formalnych, tam zabrakło podpisu rektora. To tak na ostatnią chwilę było wszystko.

FGI_LS

Oprócz tego rodzaju opinii pojawia się jednak próba głębszej diagnozy problemu. Wskazuje się chociażby na kwestię potrzeb badawczych wśród pracowników naukowych, którzy chcieliby dyskutować wynik prowadzonych przez siebie badań w postaci publikacji będących dla nich elementem istotnym w drodze awansu zawodowego. W sytuacji jednak, gdy badanie dotyczy materii będącej przedmiotem ochrony prawnej jakiegokolwiek publikacje są niemożliwe. Oczywiście badania zlecone przez firmy są przedsięwzięciem komercyjnym, tym niemniej zawsze jest w nich jakaś podbudowa teoretyczna, która z punktu widzenia potrzeb naukowych może stać się przedmiotem dysputy naukowej. Brak takiej możliwości sprawia, że badania mogą dla pracowników naukowych stać się mniej atrakcyjne.

Bardziej chyba wspólnym celem wyznaczonym przez badacza, jest możliwość zrobienia takich badań. Tutaj się zaczyna (problem – przyp. red.), dlatego że nie można publikować zgłoszenia i to jest zawsze bolączka ogromna.

Na uczelni publikacje są bardzo dobrze widziane i muszą być. Tutaj jest blokada, dlatego że jemu nie opłaca się publikować, bo on chce mieć na to monopol, więc jest rozbieżność interesów i jeszcze później jak byśmy mieli głębiej wejść w temat, to nawet na uczelni jest problem z rozliczaniem, bo program wymusza publikacje i się zaczyna brak spójności, brak spójnej ścieżki.

FGI_LS

Wreszcie kwestia finansowa związana mianowicie z prawami autorskimi do badań i wynikającymi z tego profitami. W obecnych realiach sytuacja ta jest z punktu widzenia pracowników naukowych niekorzystna, ponieważ pracując z ramienia uczelni nie stają się posiadaczami praw autorskich do komercjalizowanych produktów.

Korzyść dla uczelni, takie bardzo ogólne, koło dwóch mln zł, ale ponieważ znowu jest ograniczenie patentowe, a dla przedsiębiorcy potencjalne zyski na poziomie kilkuset mln.

Albo autorzy nie mogą się dzielić z uczelnią wynikami. Bo gdyby naukowiec był współautorem, to wtedy by to inaczej wyglądało, bo jemu by zależało na tym, żeby współpracować z przedsiębiorstwami. Niestety chyba jest tak, że właścicielem jest uczelnia.

Nawet, jeżeli on by miał 5-10% własności, to byłoby zupełnie inaczej, bo byłoby parcie na to, żeby doprowadzić to do końca, a nie zatrzymać się w pewnym miejscu.

FGI_LS

Generalnie jednak uznaje się taką współpracę za przydatną, choć oczywiście mogą się zdarzyć sytuacje, w których do rozwoju danej innowacji nie byłoby konieczne angażowanie środowiska badawczego. Wówczas taki wymóg współpracy jest wymogiem czysto formalnym, niemającym uzasadnienia w rzeczywistości. Decydując się na współpracę z uczelniami trzeba jednak wziąć pod uwagę specyfikę tego środowiska i sposobu pracy badaczy aktywnych naukowo. Na pewno bez takiego zrozumienia wzajemnych potrzeb i ograniczeń współpraca nigdy nie będzie w pełni efektywna.

Ja to widzę z drugiej strony, wydaje mi się, że taka współpraca byłaby wskazana, jak najbardziej. Takie jednostki mają infrastrukturę, kadre, więc są w stanie pewne badania przeprowadzić. Ale specyfika branży naszego podwórka, to np. akredytowane laboratorium, które jest w stanie przeprowadzić badania nad paszami. Mają infrastrukturę i zleca przeprowadzeniem badań.

Czasami to jest papierologia, nowy temat pod względem biurokracji, którym oni nie chcą się zajmować. To jest bardzo złożony problem i chyba znowu nie ma jednej dobrej odpowiedzi, czy dobrze, że to jest obligatoryjne. Bo z jednej strony można powiedzieć – fajnie, to jest aktywizowanie jednego i drugiego środowiska, nawiązywanie kontaktów, jakieś potencjalne czerpanie korzyści. Ale też sobie tak myślę, że może być tak, że ta potencjalna innowacja, którą ktoś gdzieś w garażu wymyśla, to wcale nie musi być coś tak skomplikowanego, co by wymagało od razu zaangażowania uczelni. I tak próbując wyjść poza swoją działkę rolniczą czy hodowlaną, to wydaje mi się, że może niekoniecznie jest zawsze tak, że ta innowacja musi oznaczać coś takiego, żeby jakiś aparat naukowy od razu w to angażować. Więc tutaj bym się przychylił do tego, że to nie zawsze ten przymus jest dobry.

Jak by się nie dało, albo by to nie miało sensu albo korzyści, to by nikt tego nie robił. A wystarczy otworzyć Internet i zobaczyć, czy udają się takie projekty czy nie. Udają się. Pytanie czy to ma sens? To ma sens.

FGI_LS.

Kluczem do sukcesu jest, bowiem w ocenie respondentów podjęcie współpracy z naukowcem (zespołem) rozumiejącym potrzeby przedsiębiorstw. Wówczas współpraca układa się świetnie i daje pożądane efekty. Zwraca się jednak uwagę na to, że współpraca, o jakiej mowa nie jest realizowana w ramach współpracy typowo projektowej (tzn. realizacja konkretnego projektu jest celem samym w sobie), ale ma przynieść konkretny efekt w postaci nowych produktów czy wdrożeń. W takich sytuacjach firmy na pewno będą zainteresowane współpracą, bo jej efekty będą wymierną korzyścią punktu widzenia działalności przedsiębiorstw.

Ja tak, współpracowaliśmy z niejedną jednostką badawczą, rozwojową. I w Krakowie i nie tylko. Generalnie efekty zawsze były dobre, natomiast to, przez co się nieraz przechodziło, to biedny kierownik projektu, który musiał to ogarnąć. Myślę, że to jest kwestia naukowca i osoby, na którą się trafi po drugiej stronie. Jeżeli jest ktoś, kto bardziej chce wyjść z tego świata naukowego, który jednak jest dość specyficzny, w inny sposób funkcjonuje i działa, to, jeżeli trafi się na osobę fajną, komunikatywną, z którą się dobrze współpracuje, to rewelacja, można korzystać. Ja pracuję w dużej firmie, mamy swoje centrum badawczo-rozwojowe, powołane na bazie udanego projektu dofinansowanego, więc jesteśmy w stanie bardzo dużo u siebie robić, mamy kadrę zatrudnioną, doktorów i specjalistów w wielu dziedzinach, ale nie jesteśmy w stanie zrobić wszystkiego, nie mamy też sprzętu. Więc ta współpraca jest przez nas wykorzystywana, niekoniecznie w ramach jakichkolwiek projektów dofinansowanych, ale również finansowanych przez firmę.

Jeśli mamy naukowca, który potrafi współpracować z biznesem, to super.

(...) ciężko jest generalizować, bo zapewne są firmy, którym taka współpraca przyniesie korzyści. Rozumiem, że o korzyściach nie mówimy w tym wymiarze, że napiszemy wspólny projekt, zrobimy transfer wiedzy z nauki do biznesu, co się tak ładnie będzie nazywało, zrobimy jakąś innowację po czym projekt się skończy i wszystko pójdzie na obok, tak? I tą korzyścią będą pieniądze z projektu. Ale rozumiem, że korzyść to będzie coś, co pozwoli na powołanie jakiegoś produktu, wprowadzenia go na rynek, co będzie trwało dalej, przyniesie dodatkowy rozwój, miejsca pracy itd. No więc dlatego mówię, że z mojej perspektywy to nie jest takie jednoznaczne, nie wszystkie firmy dążą do tego, żeby współpracować z nauką. Ale być może jak Pan mówi, małe firmy być może tak.

Korzystają obie strony, prawda? I firmy raczej są chętne, bo zwykle efekty współpracy są pozytywne.

FGI_LS

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Life science

Podstawowe oczekiwania związane z zakresem i formą wsparcia dla firm działających w specjalizacji *Life science* wiążą się z dwoma wątkami: jeden dotyczy grona odbiorców wsparcia, drugi procedur. W pierwszym przypadku postulowane jest zwiększenie możliwości uzyskania dofinansowania przez duże firmy, podczas gdy obecnie preferowane, chociażby pod względem możliwego poziomu dofinansowania są firmy małe. W tym kontekście trzeba podkreślić, że większość dyskusantów uczestniczących w wywiadzie była reprezentantami średnich (3 osoby) i dużych firm (również 3 osoby). Przedstawiciele małych firm obecni na wywiadzie (2 osoby) nie zgłaszali przy tym kontrargumentów w tym zakresie. Z kolei wg respondentów duże firmy nie zawsze dysponują odpowiednio dużym potencjałem do samodzielnej realizacji (czy samodzielnego sfinansowania) projektów zmierzających do wdrażania innowacji.

Dla dużych przedsiębiorstw, żeby było więcej projektów i źródeł dofinansowania.

My mamy taki problem, próbując pisać tego typu projekty, to podpadamy pod duże przedsiębiorstwo, a jednocześnie środki, jakimi instytut dysponuje, są bardzo dalekie od... powiedzmy, że są średnie. Rozumiem, że duża firma nie potrzebuje aż takie wsparcia jak mała, zwłaszcza mała zaczynająca swoją działalność, natomiast jest pewne niedopasowanie oczekiwań do realiów.

FGI_LS

Drugi wątek, związany z procedurami, dotyczy ich uproszczenia, jak również ograniczenia wymagań dla firm w związku z ubieganiem się o wsparcie. To oczywiście postulaty pojawiające się dość często, również w ramach przedmiotowego badania, tym niemniej dla porządku badawczego należy poświęcić im uwagę. Rozsądnym postulatem jest natomiast ten odnoszący się do niestosowania wskaźników sprzedaży czy przychodów z niej pochodzących. Postulat wynika z możliwości zmiany

warunków rynkowych zwłaszcza w średnim czy długim okresie, co może skutecznie uniemożliwić osiągnięcie założonych poziomów wskaźników pomimo starań ze strony danego przedsiębiorstwa.

Myślę, że uproszczenie procedur to jest oczekiwanie i jaśniejsza informacja idąca, na co można wykorzystać. Zmniejszenie wymagań.

Ja bym jeszcze powiedziała – elastyczność. Rozumiana w każdy dowolny sposób. Jeśli chodzi o terminy tych zapytań projektowych, kiedy są poszczególne możliwości składania wniosków o wsparcie. Wydaje mi się, że dobrze by było, zwłaszcza, jeśli chodzi o dystrybuowanie niewielkich środków, bo inaczej kiedy mówimy o dużych przedsięwzięciach na miliony, a inaczej kiedy mówimy o kilkudziesięciu czy kilkuset tysięcznym dofinansowaniu. To wydaje mi się, że nie najgorszym rozwiązaniem byłoby to, gdyby te wnioski można było składać cały czas, a nie było deadline'ów, kiedy furka się zamyka i trzeba czekać cały rok aż furka się otworzy. Bo może być tak, że jakiś pomysł nam przyjdzie do głowy kilka dni po tym, kiedy skończy się możliwość składania wniosków i co wtedy? Już ucieka nam czas i potencjalna innowacyjność zaczyna być stara. Pamiętam takie szkolenie, gdzie panowie opowiadali o tym, że mieli fajny super pomysł i złożyli wnioski, zanim wnioski przeszły przez ocenę, to minęły trzy miesiące, następnie jeszcze tam były odwołania, po czym wreszcie jak zapadły decyzje, to się okazało, że już się znalazła firma, która swoimi środkami dysponowała i wprowadziła podobne rozwiązanie i projekt przestał być tak innowacyjny i okazja im uciekła.

FGI_LS

Na pewno sprzedaż i przychody ze sprzedaży nie powinny być wskaźnikiem. To jest tak, że jak się zrobi dany preparat, on za ileś lat będzie kosztował to i to, i jak wskaźnikiem będzie to, że ma się sprzedać tyle i tyle w danym okresie, to też jest bardzo trudne do utrzymania, bo zmienia się rynek i to jest nieraz bardzo trudne do osiągnięcia.

FGI_LS

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Life science

W przypadku przedsiębiorstw zaliczanych do inteligentnej specjalizacji *Life science* mamy do czynienia z przeciwstawnymi doświadczeniami czy też opiniami firm odnośnie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej. Wskazuje się z jednej strony na potencjał dużego ośrodka akademickiego, jakim jest Kraków, ale także przywołuje doświadczenia, w których konieczne było poszukiwanie zagranicznego partnera ze świata badawczo-naukowego.

W Krakowie nie ma z tym problemu, jest tyle uczelni i możliwości, że to się chyba tego nie tyczy.

Niekoniecznie, my mieliśmy takie doświadczenie, że musieliśmy sięgnąć za granicę. Próbowaliśmy w Polsce z jednostkami badawczymi i sięgnęliśmy za granicę. Chodziło o bazę, którą uczelnia powinna mieć, ale albo nie byli chętni do współpracy, mieli jakiś swój zbiór materiałów i nie chcieli się tym dzielić. To był ten problem i dopiero za granicą nam się udało.

FGI_LS

Bez wątpienia przy tym dostrzegany jest potencjał płynący z takiej współpracy. Podkreśla się możliwości polegające na wykreowaniu nowych produktów czy wykreowanie współpracy mogącej przynosić firmom efekty długofalowe, ujawniające się dopiero w przyszłości.

Nowy produkt.

Myślę, że potencjał jest ogromny.

Tym bardziej że współpraca która się nawiąże przy okazji projektu, może się potem ciągnąć poza projektami.

Trzeba zobaczyć jakie są koszty współpracy w stosunku do zysków. Jeżeli będzie nawet na minimalny plus, to ma to sens. I to nie tylko chodzi o finansowe aspekty.

FGI_LS

To jest na pewno wszystko czasochłonne i wymagające ogromnego zaangażowania wielu osób tak naprawdę. Natomiast jeżeli chodzi o moje doświadczenia, to ja nie spotkałam się z tym, żeby ktoś miał jakiegokolwiek zastrzeżenia do współpracy z nauką.

FGI_LS

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Life science, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Analiza kontekstu wypowiedzi respondentów tak tego, jak i pozostałych wywiadów realizowanych w ramach badania ujawnia, że przedsiębiorcy rozumieją podstawowe mechanizmy i zależności rządzące procesami społeczno-ekonomicznymi. Wynika z tego rozumienie potencjału stymulującego rozwój regionalny tkwiącego w inteligentnych specjalizacjach. Postuluje się jednak okresową weryfikację ich funkcjonowania połączoną być może z korektą, jeśli takie będą wymogi rynku.

Nie wiem czy do końca o to Pan pyta, ale wydaje mi się, że będą mogły stymulować pod warunkiem, że będzie następowało jakieś dopasowanie tych inteligentnych specjalizacji, co jakiś czas. Trzeba patrzeć, jakie są zapotrzebowania ze strony rynku, jakie są trendy na świecie. Żeby się nie okazało, że to jest skostniały twór, który zacznie mocno odstawać od rzeczywistości. Słyszeliście Państwo, że mam wiele zastrzeżeń do tego, ale wydaje mi się, że generalnie idea jest dobra.

Tak, jeśli coś się przeterminuje. Taka weryfikacja pokaże, które żyją a które nie.

Wydaje mi się, że ta koncepcja może mieć wpływ, jak najbardziej.

FGI_LS

2.2 Energia zrównoważona

Wywiady w ramach IS *Energia zrównoważona* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności związanych z następującymi dziedzinami:

- Inteligentne sieci i magazynowanie energii,
- Czyste technologie przetwarzania i konwersji paliw kopalnych,
- Efektywność energetyczna,
- Energia z odpadów oraz chemiczne nośniki energii,
- Odnawialne źródła energii oraz
- Energooszczędne inteligentne budynki i miasta.

W wywiadzie wzięto udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD³ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

Znajomość założeń koncepcji IS

Badanie przeprowadzone z przedstawicielami przedsiębiorstw zaliczających się do specjalizacji *Energia zrównoważona* podobnie jak większość realizowanych wywiadów ujawniło niewielki poziom znajomości zagadnień związanych z koncepcją inteligentnych specjalizacji. Większość respondentów w zasadzie nie potrafiła powiedzieć nic konkretnego w tym temacie. W jednym przypadku respondent wykazał się relatywnie większą orientacją w temacie. Zarówno w odniesieniu do tego wywiadu, jak w zasadzie całego badania takie przypadki eksperckiej wiedzy należały do rzadkości.

Nie znam

Tak mniej więcej.

Znam.

Więc bardzo krótko. Inteligentne specjalizacje dotyczą wszystkich regionów Polski, jeśli mówimy o Polsce powinny dotyczyć wszystkich regionów, które są w obrębie Unii Europejskiej. Jest to polityka Komisji Europejskiej, wynikająca z odpowiednich zapisów programowych. W jej idei, inteligentne specjalizacje mają stworzyć bardziej przejrzysty obraz regionów europejskich w kontekście ich strategicznych obszarów działalności, zarówno w stosunku do biznesu jak i do nauki. Na marginesie, czy to się udało, jeszcze tego nie wiemy. No to tyle. Ogólnie rzecz ujmując o to chodzi.

³ Sekcja D: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Podpisuję się pod tym. Działania na pewno potrzebne, dlatego, że Polska jak wiemy jest na samym końcu, jeżeli chodzi o innowację. Znaczący miernikiem może być ilość projektów zgłoszonych do opatentowania, porządnych. W przemyśle w Polsce i niestety stoimy na szarym końcu Europy.

FGI_ENG

Wpływ IS Energia zrównoważona na funkcjonowanie małopolskich firm

Relatywnie niewielkiemu poziomowi znajomości założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego wśród przedsiębiorców z branży *Energia zrównoważona* towarzyszy świadomość niewielkiej roli, jaką koncept specjalizacji może odegrać w kontekście funkcjonowania firm. W przypadku tej specjalizacji kluczowe według respondentów jest to, w jaki sposób przedsiębiorstwa będą mogły zdyskontować korzyści wynikające z wdrażania działań efektywnościowych, a konkretnie to na ile system prawno-podatkowy zapewni firmom stabilność funkcjonowania i sprawi, że będzie opłacało się wdrażać tego rodzaju rozwiązania.

Nie potrafię powiedzieć. Ja na przykład nie mam potrzeby korzystania z tego. Także nie korzystałem i na razie nie mam potrzeby.

Znaczący ja uważam, że pomysł jest dobry. To głównie dbałość o środowisko w mojej ocenie. I to idzie po prostu w parze. Nie da się wykluczyć jednego ani drugiego. I te inteligentne budynki i miasta, to jeszcze chyba troszeczkę poczekamy na to.

Ja też nie korzystałem, aczkolwiek skuteczność działań w tym zakresie jest dyskusyjna.

Myślę, że to jest bardzo dobra rzecz. Działania są daleko posunięte, przyjeżdżają na spotkania to takie rzeczy nam przedstawiają, co niektórzy. Ochrona środowiska to chodzi o nasze środowisko, w jakim będziemy żyli i mieszkali.

Przepisy są niestabilne. Bo jeżeli ktoś robi przykładowo w solary na dachu, to przynajmniej powinien dostać taką perspektywę, żeby ta inwestycja miała szansę się zwrócić. A nie, że ktoś kupuje solary, a rok później ktoś lekką ręką zmienia przepisy i traci. Jeżeli ludzie będą mieli zaufanie do przepisów, do państwa to myślę, że to będzie się rozwijało.

Myślę, że nie mamy tego. Założył pan biznes plan, powiedzmy na te 10 czy 15 lat i to wszystko gra jak w zegarku. Założył na innych warunkach i nie wiem co z tym zrobić. Pieniądze utopiłem, nie mogę ich odzyskać. A jak zakładał biznes plan mam mojego kolegę takiego, po 250 złotych, dzisiaj powinien mieć czterdzieści, trzydzieści pięć tak się waha, jeszcze nie ma kto tego kupić. Bo dostaje certyfikaty i ma je sprzedawać na giełdzie. Kupują, z dwieście pięćdziesięciu doszedł na czterdzieści złotych.

Inteligentne specjalizacje odzwierciedlają podejście strategiczne regionu do tych branż, które samorząd jako na szczeblu regionalnym, podmiot, który zarządza całym województwem chce promować i widzi w tym sens. Tylko i wyłącznie może zobaczyć sens komunikując się z określonymi grupami interesariuszy.

FGI_ENG

Korzyści, jakie firmy mogą odnieść w związku z możliwością przypisania się do konkretnej inteligentnej specjalizacji (w tym przypadku *Energia zrównoważona*) są związane głównie z możliwością pozyskania dofinansowania działalności innowacyjnej. Dofinansowanie nakładów inwestycyjnych firm może być dla nich wymiernym odciążeniem pod warunkiem jednak, że program będzie zrozumiały dla przedsiębiorców, zarówno, co do założeń, jak i w warstwie opisowej. Na pewno w przypadku województwa małopolskiego, co podkreślają sami respondenci, zakres specjalizacji został zdefiniowany dość szeroko, co pozwoli na przypisanie się do niej relatywnie wielu firmom.

Wie pan, to jest zbyt ogólne pytanie, żeby móc odpowiedzieć w dwie minuty, a nawet w pięć. Ponieważ w zależności jak będziemy podchodzić do tego dokumentu, do tego w sensie strategii, i w tym wyjustowanych inteligentnych specjalizacji. Ponieważ jeśli mówimy o biznesie, który chce odciążyć swoje nakłady inwestycyjne pozyskiwaniem zagranicznego finansowania, jak najbardziej musi być zgodny z obowiązującym dokumentem i taki dokument powinien być i my w tym momencie go omawiamy. A jeśli pyta pan szczegółowo o strukturę tego dokumentu w obrębie tych sześciu dziedzin, ja się z nimi zgadzam i one w zasadzie wyczerpują temat. Chcę podkreślić, że województwo małopolskie, a mam porównanie chociażby z piętnastoma innymi województwami w Polsce, jak i w Europie, podeszło bardzo szczegółowo do tematu inteligentnych specjalizacji i porównując chociażby z województwem śląskim ten dokument jest dużo, dużo szerszy, co przekłada się na to, że dostęp chociażby do wspomnianego zewnętrznego finansowania jest dużo, dużo szerszy dla podmiotów z województwa małopolskiego niż ze wspomnianego województwa śląskiego. Przykładowo.

Dokument dotyczący specjalizacji jak najbardziej może wpłynąć, ale musi być zrozumiały dla przedsiębiorców. On w pewnym sensie, dobrze opracowany, może podpowiadać trend, trend rozwoju województwa przez pryzmat inwestowania przez przedsiębiorców pieniędzy w taki, bądź inny sektor, czy subsektor. Bo tutaj możemy, mamy wiele przykładów firm, które działają w kilku sektorach. Więc z mojej perspektywy jak najbardziej tak, natomiast duża rola samorządu szczebla regionalnego, lokalnego w umiejętnym przekazywaniu informacji, dotyczących inteligentnych specjalizacji i próby przekazania ich w taki sposób, żeby były jak najbardziej zrozumiałe przez przedsiębiorców. Na razie tak nie jest.

Mogę ogólnie powiedzieć? Bo nie jestem firmą, która bezpośrednio korzysta, ale obsługuje. Więc jeśli chodzi o przynależność do, którejś z dziedzin, która jest reprezentowana w ramach inteligentnych specjalizacji, na pewno wymierną korzyścią jest możliwość bezpośredniego aplikowania o zewnętrzną pomoc. Bo wpisując się w określoną inteligentną specjalizację, możemy aplikować z takiego, bądź innego źródła. W przypadku zawężenia inteligentnych specjalizacji bądź, chciałem inaczej powiedzieć. W przypadku niereferowania inteligentnych specjalizacji, co bardzo rzadko się zdarza, w zasadzie teraz jest to niemożliwe, oczywiście wszyscy mają równy dostęp. Więc odpowiadając na pana pytanie, tak wymierną korzyścią jest to, że wpisujemy się w, którąś z dziedzin głównych bądź z dziedzin pośrednich, bo bezpośrednio możemy aplikować w ramach danego konkursu o określone wsparcie.

Ja akurat jestem chyba przedstawicielem takiej większej firmy. Nie wiem na ile ona się w to wpisuje. No, ale my jak najbardziej do tej pory mamy kontakt, powiedzmy, z naukowcami, bo jeżeli są problemy, które potrzebujemy rozwiązać i nie jesteśmy w stanie sami rozwiązać to korzystamy z pracowników politechniki czy z AGH. Do tej pory wszystko to się odbywało w innej konwencji, natomiast nie robimy tak, jeżeli będzie potrzeba to będziemy z tego korzystać.

FGI_ENG

Zakres uszczegółowienia IS Energia zrównowazona

Zakres uszczegółowienia specjalizacji *Energia zrównowazona* został przez przedstawicieli przedsiębiorstw oceniony, jako wyczerpujący temat. Zwrócono jednak uwagę, że konieczna jest w miarę upływu czasu rewizja tego zakresu, ponieważ z uwagi na postępujące zmiany technologiczne (być może właśnie w efekcie oddziaływania koncepcji inteligentnych specjalizacji) zakres branż mogących wejść w jej skład może ulec zmianie.

Odniosłem się w poprzednim, że tak powiem wejściu, do tych sześciu dziedzin, które według mnie... Mówimy o energii, tak. Więc powiedziałem wtedy, że według mnie zakres ich i oddziaływanie w zasadzie pokrywają całość obszarów, które są istotne z punktu widzenia naszego województwa. Ich uszczegółowienie i tylko i wyłącznie dają potencjalnej osobie, która to czyta, ukierunkowanie go w kontekście już szczegółowych działań.

Proszę pana, według mnie tak. Natomiast należy je rewidować. Pod kątem bieżących zmian rynkowych województwa małopolskiego. Zarówno w oddziaływaniu wewnętrznym branż, jak i w kontekście zewnętrznego oddziaływania i zewnętrznych interesariuszy na działalność gospodarczą w regionie.

FGI_ENG

Podobnie jak w przypadku innych specjalizacji, tak i tutaj podjęto temat komunikatywności języka, jakim został napisany dokument. Techniczny i w odbiorze respondentów skomplikowany język nie

sprzyja precyzyjnemu zrozumieniu założeń koncepcji. Oczywiście dla wielu odbiorców specjalistyczne sformułowania nie stanowią problemu, tym niemniej można przyjąć, że celem uniknięcia jakichkolwiek nieścisłości w rozumieniu zapisów język i styl dokumentu powinien mieć jak najbardziej przystępną formę.

No ja myślę, że tak. Język techniczny jest naprawdę trudny. Być fachowcem w pewnej dziedzinie i naprawdę się w tym obracać. Ciężki język.

To znaczy to jest napisane dla polityków. Tak bym powiedział. Czytam to, tak można powiedzieć, o wszystkim, ale nic szczegółowego. To co tutaj, by mnie na tyle interesowało, sieci energetyczne...

Tak, do województwa naszego. Bo mamy określoną charakterystykę, specyfikę. I jesteśmy na drugim miejscu, jeśli chodzi o potęgę naukowo-badawczą w Polsce. I tu trzeba znaleźć przełożenie, wykorzystania tego. Uważam, że to jest za słabo. Zmienić, uszczegółwić, skrócić. Żeby to było bardziej przejrzyste dla nas.

Dla mnie akurat te słownictwo techniczne nie stanowi żadnego problemu.

FGI_ENG

Respondenci mieli problem ze wskazaniem nowych technologii czy zastosowań, które mogłyby mieć istotne znaczenie w skali regionu. Wskazano jedynie koncepcję niskoemisyjnego paliwa węglowego, tzw. błękitnego węgla, nad którą są obecnie prowadzone prace badawcze i które może mieć znaczenie w procesie eliminacji problemu niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów ze źródeł bliskich powierzchni ziemi. Problem ten szczególnie doskwiera regionowi Małopolski, w szczególności stolicy regionu. Tak zwany błękitny węgiel (wcześniej określany, jako 'kawałkowe paliwo bezdymne') jest wytwarzane w efekcie częściowego kontrolowanego odgazowania, czyli wstępnego termicznego przekształcenia w specjalnych przemysłowych układach. Emitowane tam spaliny są oczyszczane do poziomu określanego standardami emisyjnymi, a odbiorca otrzymuje paliwo, którego późniejsze spalanie nie wiąże się z ponadnormatywną emisją niepożądanych substancji lotnych.

Trudno mi jest powiedzieć. Akurat tutaj nie mam jednoznacznie opinii w tej sprawie, więc nie chce też zaburzać tego badania.

Jeśli tak powiedziałem to proszę później zwrócić uwagę na ten moment, który teraz powiem. Nie jest szeroko, że wszystko można wpasować, poprawiam się. Tylko jest dosyć bardzo szeroko porównując to z "konkurencją". Bo mamy naprawdę szczegółowy wykaz inteligentnych specjalizacji w województwie małopolskim. Natomiast, które technologie, które mi są znajome, nowe technologie, które są w tym momencie wdrażane, powinny być tutaj wyjustowane w formie dodatkowych dziedzin. Naprawdę trudno mi jest rokować. I nie chciałbym zaburzać badania sugerując coś.

W zeszłym roku testowany był u nas, miał być ten węgiel jakiś taki błękitny. To jest chyba projekt AGH. Tyle co mi się obito o

uszy, a na ile to się wpisuje tutaj, produkt jest do poprawienia i rozwijania to tego nie wiem.

FGI_ENG

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Energia zrównoważona w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Respondenci posiadają niewielką wiedzę o wsparciu, jakie otrzymać mogą firmy z obszaru *Energia zrównoważona* w ramach osi 1 i 3 RPO WM. Jeden z respondentów zorientowany szerzej w poruszanej tematyce zwraca uwagę, że przedmiotowe wsparcie daje możliwość aplikowania nie tylko przedsiębiorstwom z inteligentnych specjalizacji, ale praktycznie każdemu podmiotowi mającemu konkretny pomysł wpisujący się w założenia programu.

Trudno mi powiedzieć.

Tutaj w tym zakresie jest tylko wzięty wycinek informacji. Należy je do szczegółowego opracowania. I plus kwestie związane z bezpośrednią informacją, jaki zakres, że tak powiem działań związanych z energetyką to dotyczy. Ja przed sobą teraz harmonogramu nie mam, naborów, ale jest tam zawężenie dla tylko i wyłącznie, dla firm z branży energetycznej, którzy produkują, są producentami energii. Mogę się mylić, nie działam bezpośrednio w tej branży. Więc są pewne obostrzenia. Tu mamy jakiś tam bardzo, bardzo ogólny zarys. Bo jeśli jestem już przy głosie to powiem, że 99% wyjustowanych w tym dokumencie poddziałań, dotyczy w zasadzie wszystkich podmiotów, które wpisują się w wytyczne. Jeśli mówimy o projektach badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw to możemy mieć również tutaj nie tylko kwestię energetyczną, ale każdą inną branżę, która będzie reprezentowana przez wnioskodawcę z pomysłem, który wpisuje się w szczegółowe wytyczne naboru w ramach tego poddziałania. Więc trudno mnie się odnieść do tego pytania, ponieważ jeszcze raz powtórzę, te wyjustowane poddziałania, jako propozycje dla przedsiębiorstwa na współfinansowanie ich przedsięwzięć pro gospodarczych są zbyt szerokie. Aczkolwiek, jeśli pójdziemy do uszczegółowienia priorytetów RPO województwa małopolskiego, znajdziemy dwa, trzy miejsca, które referują bezpośrednio do kwestii związanych z branżą energetyczną. Nie więcej.

FGI_ENG

Jeśli chodzi o zmiany, jakie należałoby wprowadzić celem zwiększenia efektywności wsparcia wspomina się przede wszystkim o przekazywaniu zainteresowanym podmiotom odpowiedniej, jakości informacji. Mowa w tym kontekście zarówno o języku dokumentacji projektowej, jak i dostępie do informacji. Respondenci, jakkolwiek wskazują, że bardziej czytelny i przyjazny styl byłby użyteczniejszy, to jednocześnie zdają sobie sprawę z istnienia pewnego kanonu projektowego, którym posługują się autorzy dokumentów programowych na szczeblu regionalnym. Wskazuje się też na możliwość korzystania z usług informacyjnych odpowiednich instytucji (agend urzędu marszałkowskiego), które zajmują się obsługą potencjalnych beneficjentów zainteresowanych uzyskaniem wsparcia. Niezależnie od tego można jednak przyjąć, że zakres kolportażu informacji

w zasadzie nigdy nie będzie wystarczając, stąd też diagnozowany w badaniu poziom niedoinformowania respondentów odnośnie czy to koncepcji inteligentnych specjalizacji, czy to możliwości wsparcia, jakie można uzyskać w ramach RPO WM.

Poza tym, jeśli mówiliśmy o doborze słownictwa i opisach, czy one są przyjazne przedsiębiorcy to szerzej problem ujmując nie są, bo chociażby rzadko się zdarza, że przedsiębiorca, który weźmie program operacyjny jest w stanie zrozumieć co to dla niego jest. Ale nawet uszczegółowienie, nawet wytyczne czyli dokumentacja konkursowa, bo pod konkretne poddziałanie, nie jest napisana w sposób przejrzysty dla mnie.

Wie pan, jeśli miałbym taki pomysł to na pewno bym go próbował wdrożyć. Natomiast problem tkwi już od szczebla centralnego w pewnym nazewnictwie, który z drugiej strony zgadzam się w rozmowie z nim, nie może być zmienione, bo jest znowu narzucone przez pewien kanon postępowania. Więc nie zmienimy instytucji wdrażającej na, nie wiem, instytucję x, bo akurat tak to funkcjonuje. Nie zmienimy kwestii definicji badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych prowadzących do komercjalizacji prototypu, bo rozporządzenie odpowiednie taką definicję przedstawia. I decyzji przedstawili. Natomiast tutaj dokumentacja może być dokumentacją, ale kwestia jej interpretacji, czyli zaplecze osób, które nie tylko na zasadzie punktów kontaktowych, ale naprawdę takiego wsparcia głębszego byłyby w stanie pokierować, nie doradzić, nie tylko zinterpretować zapisy. Problem pojawia się w analizie wskaźnikowej, mamy wskaźniki produktu, mamy wskaźniki rezultatu, często, gęsto mimo pytań i odpowiedzi, ja już w takie szczegóły idę, pod daną dokumentacją konkursową, grono osób nie jest sobie w stanie z tym poradzić. Więc tu jest kwestia dostępności.

Natomiast inną rzeczą jest, że może w tym momencie pan umówić się na spotkanie w Urzędzie Marszałkowskim. Uogólniamy pewną rzecz teraz. Bo to był szczegół, gdzie pan nie znalazł wsparcia. Natomiast żebym był dobrze zrozumiany. Takie wsparcie jest. Można się umówić, można przyjść ze swoim projektem i otrzyma się pełne doradztwo dotyczące możliwości zewnętrznego finansowania.

Z punktu widzenia zakresu obowiązku Urzędu Marszałkowskiego i jego agend w Nowym Sączu, Tarnowie, Chrzanowie chyba. Takie punkty są i powinni beneficjenci takie doradztwo otrzymać. Natomiast zgadzam się z pierwszą rzeczą, o której pan powiedział. To, że my dyskutujemy o inteligentnych specjalizacjach, to, że w tym momencie zaczęliśmy dyskutować zewnętrzne wsparcie z pieniędzy publicznych na realizację swoich pomysłów projektowych. To fundamentalną kwestią jest to, czy w ogóle warto wnioskować o zewnętrzne pieniądze publiczne, bo należy sobie zdać sprawę jasno, że proces pozyskania i samo pozyskanie, podpisanie

umowy o dofinansowanie implikuje pewne uwarunkowania w różnych obszarach, które trzeba spełnić. I nie jest, że: "Aha. Jest teraz otwarty na bony na innowacje, albo na wsparcie IOB w ramach, trochę wyszedłem poza województwo małopolskie, to znajdziemy coś, bo warto." Nie. Należy z drugiej strony zadziałać. Mamy coś, nie mamy kapitału inwestycyjnego na realizację pełnego projektu, z punktu widzenia strategii długoterminowej firm ta inwestycja jest potrzebna, bo da nam do portfolio następne dwa, trzy produkty. Więc stwierdzamy, że jest zasadne realizowanie tego projektu, więc nie mając wystarczających nakładów inwestycyjnych, wtedy szukamy odpowiedniego mechanizmu wsparcia. A nie odwrotnie.

FGI_ENG

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Ocena warunku współpracy z uczelniami przy staraniach o wsparcie w ramach wskazanych osi RPO WM została odebrana pozytywnie. W sytuacji, gdy firmy nie mają własnego zaplecza badawczo-rozwojowego, a taka sytuacja występuje najczęściej, realizacja prac badawczych przez wyspecjalizowaną jednostkę uwiarygadnia projekt. Problem pojawia się tylko wówczas, gdy o wsparcie chce się ubiegać firma posiadająca stosowne zaplecze, która mogłaby samodzielnie, we własnym zakresie zrealizować prace badawczo-rozwojowe. W tej sytuacji narzucanie mimo wszystko warunku kooperacji z uczelnią czy inną instytucją byłoby działaniem niekorzystnym z biznesowego punktu widzenia danej firmy.

Normalnie w przedsiębiorstwie, mówię na swoim przykładzie, nie ma takiego zaplecza badawczo-rozwojowego. Ja sobie nie wyobrażam, żeby dane przedsiębiorstwo miało odpowiednio zbudowane zaplecze badawcze. Oczywiście jest zaplecze technologiczne, ale to bardziej od kontroli procesu. I jeszcze adaptacyjnie, jeśli chodzi o zmiany produktowe pod kątem rynku, ale nie w zakresie innowacji. Jakichś takich głębszych technologii. A w tej chwili jest taka sytuacja, że już dochodzimy do bardzo szczegółowych problemów.

Więc ciężko tutaj nawet, to jest tak oczywista sprawa, że ciężko odpowiedzieć na to pytanie w kwestii takiego nawet obiektywizmu. Żeby spojrzeć na to też z drugiej strony i powiedzieć: "Aha. A może jednak coś."

Ze swojego doświadczenia, dwa, trzy lata ubiegaliśmy się o takie pieniądze i też nawiązaliśmy współpracę z jedną z krakowskich uczelni, ale generalnie tam mniej więcej to już na początku, od samego początku wiadomo, co kto ma zrobić. Natomiast, w sumie pieniędzy nie dostaliśmy także projekt upadł. Ale to nie było tak, że jest temat, my to sprzedajmy w ogóle uczelni i ona robi wszystko. Są określone zadania co jesteśmy w stanie sami zrobić, uczelnia robi...

Ale tak jest świetnie. Dlatego, że nie macie pewnych zasobów do zrobienia x, y, z i musicie podzlecić, żeby zrobić tą całość. Natomiast proszę mnie też dobrze zrozumieć. Ja jestem pronaukowy. Ja współpracuję w większości z dużymi infrastrukturami w Europie i to nie jest kwestia tego, że ja, ponieważ współpracuję i tak działam, widzę w tym bardzo duży potencjał, ale musi to mieć sens taka współpraca.

FGI_ENG

Współpraca z podmiotami świadczącymi na rzecz przedsiębiorstw usługi badawczo-rozwojowe jest oceniana dobrze, choć warunek wskazujący na jej obligatoryjność niekoniecznie jest uznawany za korzystny. Generalnie przesłanki do takiej współpracy istnieją zważywszy na fakt, że mówimy o wdrażaniu innowacji, które muszą mieć swoje naukowe i techniczne uzasadnienie, a to jest możliwe do weryfikacji tylko w trakcie wyspecjalizowanych badań. Korzystną zmianą jest przy tym w opinii respondentów ustalenie warunku przeznaczania na sfinansowanie tych pracy do 50% wartości projektu (wobec wcześniejszego minimum 50%).

Na pewno potrzebne moim zdaniem i dobrze, że się stało, że w nowych przepisach nie ma narzuconego minimum 50% wartości projektu na sfinansowanie kosztów współpracy z uczelnią tylko jest do 50%. To jest zasadnicza różnica i to chwałę te rozwiązanie. Natomiast cała reszta to już jest kwestia pewnej praktyki. Jeśli się z uczelnią współpracuje i z tego żyje to uważam, że to jest bardzo dobrze. W mojej ocenie. Aczkolwiek usługi na uczelniach są mniej prawdopodobne.

Może być dobry, tylko niekoniecznie obligatoryjnie. Część będzie, że potrzebuje akurat współpracę z tą uczelnią, a części to jest zbędne.

Jeżeli produkt jest innowacyjny to musi być współpraca uczelni. Jeżeli jest to rzecz powtarzalna, którą dawno ktoś odkrył tylko jest powielana to taka współpraca nie jest wymagana.

FGI_ENG

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Energia zrównoważona

Oczekiwania odnośnie zakresu i formy przyszłego wsparcia są ze strony przedsiębiorców z obszaru *Energia zrównoważona* niewielkie, tzn. respondenci nie mieli żadnych praktycznie skonkretyzowanych oczekiwań w tym zakresie. Jedyny realny postulat, jaki pojawił się w toku dyskusji wiąże się z umożliwieniem przedsiębiorcom uzyskania wsparcia drobnego, odnoszącego się do potrzeb rozwiązywania doraźnych problemów technologicznych czy wdrożeniowych związanych z działaniami innowacyjnymi, jakie prowadzą. Chodzi o to, aby nie powodować konieczności uruchamiania projektów w sytuacji, gdy wystarczałoby doraźne wsparcie.

Ostatnie zdanie. Odpowiadając wprost na pana pytanie. Więcej tego typu mechanizmów, które w tym momencie w ramach RPO definiujemy, jako wsparcie na innowacje. Czyli uważam, że małopolskim przedsiębiorcom potrzeba więcej wsparcia na wąską część ich działalności biznesowej niż mogą wypracować w ramach swojego projektu B+R. Potrzebują rozwiązać problem

X, który jest pewnym procesem, a nie potrzebują od razu przygotowania projektu pod taki z projekt badawczo-rozwojowy. Więc więcej takiego doraźnego wsparcia.

FGI_ENG

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Energia zrównoważona

Firmy z obszaru *Energia zrównoważona* prowadzą aktywność badawczo-rozwojową. Realizują ją najczęściej właśnie we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, które są zaangażowane do rozwiązywania konkretnych problemów wdrożeniowych. Wydaje się, zatem, że podejmowany wcześniej wątek obligatoryjności współpracy z uczelniami czy jednostkami badawczymi ma swoje uzasadnienie nie tylko pod kątem kształtowania na przyszłość zasad współpracy pomiędzy biznesem i uczelniami, ale tkwi w rzeczywistych, a być może nie zawsze uświadomionych, potrzebach firm w tym zakresie.

My mamy dwie umowy z politechniką krakowską

Tak jak powiedziałem, jest problem, staramy się rozwiązać.

To znaczy, proszę pana, w mojej działalności to nie mogę nie doprowadzić do efektywnej współpracy z przemysłu-jednostka naukowa, natomiast działamy w takiej branży, że jak wiemy projekt badawczo-rozwojowy może skończyć się nie spotkaniem się z jego założeniami i celami, innymi słowy może coś nie zadziałać w tym procesie realizacji.

FGI_ENG

Z efektywnością współpracy bywa różnie, choć ewentualne niepowodzenia mogą być pochodną chociażby rozminięcia się w oczekiwaniach pomiędzy firmą a jednostką badawczą, ale też poziomu skomplikowania procesu badawczego będącego przedmiotem kooperacji.

To zależy. Bo też nie możemy definiować tej w cudzysłowie "porażki", jako porażki, czasami to się przekuwa w sukces. Bo chcemy otrzymać metodę X, jednak nie otrzymujemy tej metody, ale to, że nie otrzymaliśmy tej metody czy technologii, daje nam sygnał, że musimy coś zmienić, co implikuje dalsze już pozytywne ruchy w ramach tego przedsięwzięcia. Tyle.

FGI_ENG

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Energia zrównoważona, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Z uwagi na relatywnie niewielką wiedza na temat koncepcji inteligentnych specjalizacji respondenci nie byli w stanie rzeczowo ocenić jej znaczenia w kontekście stymulowania rozwoju regionalnej gospodarki.

Jeśli miałbym coś sugerować to zapoznanie się z tematem inteligentnych specjalizacji trzeba rozpocząć od całkowitej tak jakby idei przyświecającej Komisji Europejskiej w kontekście implikowania tych strategii, trzeba przeczytać regionalną strategię innowacji województwa małopolskiego gdzie tam

mamy rozszerzoną kwestię związaną z inteligentnymi specjalizacjami. Najlepiej iść do modelu szwedzkiego i zobaczyć jak oni tam podchodzą, ale to nie jest tylko wyjustowanie inteligentnych specjalizacji, ale to się nazywa strategia inteligentnych specjalizacji. Z konkluzjami, z kwestiami, które w czasie są zmieniane, weryfikowane i wtedy możemy porozmawiać. Przynajmniej ja w tym momencie na pana pytanie nie jestem w stanie odpowiedzieć.

FGI_ENG

2.3 Technologie informacyjne i komunikacyjne

Wywiady w ramach IS *Technologie informacyjne i komunikacyjne* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności związanych z następującymi dziedzinami:

- Technologie inżynierii medycznej, w tym biotechnologie medyczne,
- Diagnostyka i terapia chorób cywilizacyjnych oraz w medycynie spersonalizowanej,
- Innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego,
- Technologie informatyczne wspomagające produkcję żywności wysokiej jakości,
- Wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii,
- Systemy Inteligentnego projektowania i zarządzania budynkami,
- Rozwiązania transportowe przyjazne środowisku,
- Nowoczesne technologie gospodarowania zasobami i surowcami naturalnymi oraz wytwarzanie ich substytutów,
- Wielofunkcyjne materiały i kompozyty o zaawansowanych właściwościach, w tym nanoprocessy i nanoproducty,
- Sensory (w tym biosensory) i inteligentne sieci sensorowe,
- Inteligentne sieci, integracja systemów i technologie geoinformacyjne,
- Elektronika oparta na polimerach przewodzących,
- Automatyzacja i robotyzacja procesów technologicznych,
- Optoelektroniczne systemy i materiały oraz
- Inteligentne technologie kreatywne.

W wywiadzie wzięło udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD⁴ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

Znajomość założeń koncepcji IS

W przypadku respondentów wywodzących się z obszaru *Technologie informacyjne i komunikacyjne* mamy ewidentnie do czynienia z brakiem orientacji w tematyce inteligentnych specjalizacji. Wywiad realizowany w ramach badania był pierwszą sytuacją, w której dowiedzieli się o koncepcji, choć intuicyjnie została ona powiązana z programowaniem rozwoju wspieranym ze środków Unii Europejskiej. Ma to zapewne związek z bogatym doświadczeniem polskich przedsiębiorców z tego rodzaju wsparciem. Wiedzą oni, że jakiegokolwiek koncepcje rozwojowe popierane konkretnymi dokumentami regionalnymi mają zwykle kontekst właśnie przyznawania środków w ramach funduszy

⁴ Sekcja J dział 58 – Działalność wydawnicza; Sekcja J dział 59 – Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych; Sekcja J dział 60 – Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych; Sekcja J dział 61 – Telekomunikacja; Sekcja J dział 62 – Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana; Sekcja J dział 63 – Działalność usługowa w zakresie informacji

zewnątrznych. Jednocześnie podkreśla się kontekst przekazywania informacji, który jest kluczowy dla zaznajomienia potencjalnych odbiorców z ważnymi z ich punktu widzenia zagadnieniami, w tym przypadku koncepcją inteligentnych specjalizacji.

To pojęcie nierozłącznie związane chyba z tym nowym okresem programowania w wersji Małopolski, prawda?

Tutaj jakby pojęcie nie jest mi jakoś szerzej znane, może słyszałem, ale jednak tak uściślić to by było ciężko.

Pierwszy raz się spotkałem.

Ja bym powiedziała, że to my z reguły musimy szukać tych informacji sami.

Skoro urząd wymyśla jakiś program, to powinien o tym informować.

Może trzeba bardziej metodycznie podejść do tematu? Jeżeli organizujemy program, to organizujemy też wymianę wiedzy w tym zakresie, organizujemy spotkania dla przedsiębiorców. Takie łączenie nauki z przemysłem. Firmy chętnie by na takie spotkania przyszły, jeśli mogłyby się pochwalić tym, jakie mają produkty, powymieniać się kontaktami. Ludzie poszukują rozwiązań, poszukują kontaktów tylko gdyby im po prostu ktoś w tym pomógł. Ja się zastanawiam, kto by mi pomógł znaleźć specjalistów właśnie w tym obszarze? I chyba bym sam poszedł po uczelniach pogrzebać i to jest ścieżka właściwa. Ja mówię, żeby ogólnie dzielić się wiedzą, że te specjalizacje rzeczywiście coś dają. Zapraszać nowych, brać tych, którym już się coś udało, którzy się rozwijają w tym obszarze.

FGI ICT

Wpływ IS Technologie informacyjne i komunikacyjne na funkcjonowanie małopolskich firm

Relatywnie niewielkiemu poziomowi znajomości założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego wśród przedsiębiorców z branży *Technologie informacyjne i komunikacyjne* towarzyszy świadomość roli, jaką koncept specjalizacji może odegrać w kontekście funkcjonowania firm. Pozyskanie pieniędzy na wsparcie innowacyjności może przyczynić się do obniżenia kosztów wytworzenia produktów, a przez to do podniesienia rentowności oraz konkurencyjności przedsiębiorstwa.

Dla mojej firmy na przykład tak, dlatego, że skorzystaliśmy z tego programu powiedzmy na innowacje, znaczy jeszcze nie skorzystaliśmy, jesteśmy po procesie całym, tak, teraz jesteśmy i tak, składa się to na efekt w postaci obniżenia kosztów skończenia produktu.

FGI ICT

W przypadku korzyści, jakie małopolskie firmy mogą odnieść w efekcie przynależności do obszaru technologii informacyjnych wskazuje się różne konteksty. Dla jednych firm (spółki uczelniane) to szansa na dalszy rozwój wynikający z faktu wpisania do programu wymogu współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi. Dla pozostałych przewagą bycia częścią danej inteligentnej specjalizacji wiążą się z możliwościami korzystania z funduszy zewnętrznych. Pozwala to na finansowanie działań, które w sytuacji braku dostępności funduszy byłyby niezrealizowane. Rodzi się jednak ryzyko, że będą podejmowane działania nierentowne, choć co do ogólnej zasady należy takie możliwości finansowania inwestycji uznać za niewątpliwą zaletę.

Bardzo byśmy chcieli, żeby móc być dalej wykonawcą kolejnej edycji, bardzo byśmy chcieli, żeby spółki uczelni wyższych dalej były wpisane jako wykonawca z różnych względów, głównie takich, że mają (potencjał – przyp. red.), żeby takie projekty wykonywać. Jest to chyba korzystne dla wszystkich – i dla przedsiębiorców, w sensie odbiorców wyników, i dla wykonawców.

No, szczerze mówić chyba nie znam aż tak dobrze tego programu, znacząco zwróciłem uwagę na to, co tutaj jest wymienione...

Marketingowo to można wykorzystać.

Kontakt z osobami z branży po prostu.

Otwierają się nowe horyzonty, które w przypadku, kiedy tych środków nie mamy, no to nie idziemy właśnie tak, jak Pan mówił, w jakieś nowe rozwiązania, na które nas zwyczajnie nie stać.

FGI ICT

Zakres uszczegółowienia IS Technologie informacyjne i komunikacyjne

Dyskusja nad przejrzystością uszczegółowienia do specjalizacji *Technologie informacyjne i komunikacyjne* ujawniła, że przedsiębiorcy dostrzegają jeden problem związany z kategoryzacją firm. W opinii respondentów szeroko opisane zakresy specjalizacji sprawiają, że firmy mogą się wpisywać w różne obszary albo mieć problem z przypisaniem się do konkretnego rodzaju działalności. Z jednej strony jest to korzystne umożliwiając danej firmie staranie się o środki w ramach różnych projektów (tak zresztą jest interpretowany szeroki zakres specjalizacji wynikający z opisu), z drugiej natomiast może po stronie przedsiębiorców rodzić obawy czy ich wybory (deklaracje przynależności do danej specjalizacji nie będą podważone.

(...) bardzo mocno się równocześnie stawia na tak zwaną interdyscyplinę, pytanie jak ta specjalizacja, jak to pogodzić, bo na pewno jest już tego typu dylemat, jak ktoś chce... każdy myśli o jakimś dofinansowaniu, prawda? Jak chcemy włożyć ileś tam wysiłku czy siły w taki wniosek, to żeby nagiąć i podpisać się na tym, że jesteśmy, stąd strasznie duża litania tego jest. Ja wiem, że ona jest po to, żeby każdy się mógł zmieścić pewnie, no, ale też nie ułatwia to zapewne rozwiązania krzyżówki na samym początku.(...) Znacząco, jeżeli to ma być, jakby pokazywać na co chce łożyć pieniądze województwo, to na pewno tak,

natomiast tak, jak mówię, czy to nie powoduje praktycznie pewnego zamieszania? Mogą być wątpliwości, tak, czy się kwalifikujemy czy nie. Jak ktoś nie siedzi w którymś koszyczku, to ma problem. A my mamy akurat ten problem, że w żadnym z nich na co dzień nie siedzimy, bo korzystamy ze specjalistów, prawda, i musimy to sami rozgryzać, czy...

Nie, no ktoś wybrał akurat takie hasła czy specjalizacje, niektóre to się wydają takie bardzo pojęcia szerokie, jak automatyzacja i robotyzacja procesów technologicznych, a niektóre już są bardzo specyficzne, dla osób niesiedzących w branży nawet dość niejasne. Tak, jak Pani czytając to czy słuchając ja, kto czytałeś się zastanawia, czy gdzieś moja się mieści, pewnie to jest znów kwestia szerszej czy węższej interpretacji, na siłę na pewno większość firm gdzieś tam z nowoczesnymi technologiami pracujących da się w to wcisnąć, ale czasami to jest bardzo na siłę. I wydaje mi się, że w moim przypadku było to na siłę.

FGI_ICT

Brakiem, na jaki wskazują respondenci w kontekście jasności i czytelności zapisu jest oparcie konceptu inteligentnych specjalizacji na opisanu obszarów działalności. Dla pełnego zrozumienia po stronie respondentów podobnie zresztą jak w innych wywiadach realizowanych w ramach niniejszego badania przydałoby się opisanie kontekstu wdrożenia oraz podanie uzasadnienia dla wyboru przyjętego zestawu regionalnych specjalizacji lub też, co w zasadzie jest w jakimś stopniu zbieżne, opisanie celów, jakie w obrębie każdej specjalizacji chcemy osiągnąć. Ukierunkowywałoby to z pewnością sposób myślenia przedsiębiorców o swoich firmach w kontekście przypisywania ich do danej branży czy obszaru działalności, jak również programowania rozwoju innowacji.

Ja mam podobne zdanie. Mało konkretnie, ja lubię bardziej konkretne rozwiązane dokumenty.

Znaczy, mi to bardziej z jednej strony jakby było opisane, co chcemy osiągnąć. Bo tu jest ok, celem głównym, jaki jest cel. A jakby do czego byśmy dążyli... Czy na przykład dzięki temu programowi dążymy, żeby w Małopolsce, nie wiem, rozwój przedsiębiorstw był większy...

No kategoryzacja jak najbardziej tak, mamy takie podobne odczucie, dla mnie to po prostu, jak ja bym sobie siadł i wypisał sobie te siedem kategorii czy tam chyba siedem specjalizacji, to dla mnie też mógłbym tyle tam rzeczy powymyślać albo jeszcze trochę więcej.

FGI_ICT

Propozycje zmian, jakie można by wprowadzić są do pewnego stopnia pochodną uwag, jakie zgłaszają przedsiębiorcy. Na pewno z ich punktu widzenia korzystnym byłoby uproszczenie przekazu ułatwiające zainteresowanym firmom ocenę czy wpisują się w daną specjalizację i w jaki jej obszar konkretnie. Dodatkowo czasem kategorie są potraktowane bardzo szeroko umożliwiając wielu firmom z różnych branż podciągnięcie swojej działalności, czasem natomiast ujęcie jest bardzo wąskie mocno ograniczając zakres możliwości (np. systemy inteligentnego projektowania i zarządzania

budynkami). Wreszcie samo doprecyzowania celów, jakie mają być osiągnięte w efekcie rozwoju konkretnych specjalizacji, o czym zresztą wspominali respondenci również w trakcie innych wywiadów. Poza tym dla niektórych odbiorców korzystne byłoby też nadanie poszczególnym obszarom działalności firm pewnych wag, aby określić, które z nich są wiodące. Równoważność wszystkich dziedzin może w opinii respondentów sprawiać, że wsparcie będzie nieefektywne.

Moim zdaniem jest to troszeczkę nieostre, gdyż za duża jest rozbieżność dziedzin, jakby, na które jest przeznaczony pewien budżet, tak byśmy się musieli nad każdą w tym momencie skupić, to jedne w ogóle wypadną, na niektóre się ludzie nie zgłaszają, niektóre są tak ogólne, jak innowacyjne metody ograniczania wpływu procesów produkcyjnych na środowisko – no pod ten punkt to można wszystko wrzucić, tak.

Brakuje mi jakiejś wagi, na przykład.

Może troszeczkę wypozycjonować, jeżeli patrzymy, że wszystkie miały być równoważne i tak samo traktowane, no to tego jest za dużo i nieefektywnie to będzie wykorzystane.

Tak, ale chodzi o to, że generalnie dla mnie wchodząc na początek, brakuje mi tego takiego globalnego celu i tego, do czego i po co to jest, tak. Bo tak naprawdę pytanie jest takie, czy to chodzi o to, żeby w Małopolsce pojawiły się firmy, które są stricte wyspecjalizowane w tej jednej konkretnej dziedzinie, czy żeby Małopolska była obszarem, który się specjalizuje w tym? Bo jeśli tak, to oznacza, że działania powinny być takie, żeby integrować poddziałania różnych firm po to, żeby wzmacniać ich pozycję i można się było, nie wiem, wymieniać wiedzą, właśnie doświadczeniami i tak dalej. To jest...

No zapewne dostęp do tych informacji nie jest najłatwiejszy. To tak, jak ja na przykład dzwoniłem i się pytałem, ale może jeszcze tutaj stronę podam, czy coś, to tych informacji jest tak dużo, że nawet taka wyspecjalizowana firma nie jest mi w stanie od razu przez telefon odpowiedzieć, tylko musi chwileczkę poszukać, sprawdzić, jest to bardzo rozległe.

Można by rozszerzyć troszeczkę te rozwiązania transportowe... To faktycznie jest problem z tym, że niektóre kategorie są bardzo wąskie, a niektóre bardzo szerokie. Inteligentne technologie kreacyjne – bardzo szerokie, bardzo wchodzą w to gry i podejrzewam, masa innych ciekawych rzeczy, natomiast systemy inteligentnego projektowania i zarządzania budynkami – bardzo wąskie, albo się zajmują budynkami albo nie. Z tego, co mi przychodzi do głowy, co podejrzewam.

FGI ICT

W kontekście technologie czy też nowych zastosowań technologicznych, które w skali regionu mogą mieć istotne znaczenie respondenci wskazali przede wszystkim możliwości związane z rozwojem przemysłu kosmicznego. To dziedzina rozwoju z jednej strony mające niezwykłą perspektywę

rozwoju, a dodatkowo znaczenie technologii informacyjnych jest tu bardzo duże, zarówno na etapie wytwarzania sprzętu, jak i jego późniejszych zastosowań.

Przemysł tak szeroko rozumiany kosmiczny, w tej chwili, to chyba jest takie coś, co w ostatnim pół roku nagle wyłynęło. Nie od razu tam, żeby tam mieć, tylko podwykonawstwa jakieś, chyba to jest takie w tej chwili... Dwa lata temu chyba tego raczej nie było, znaczy kosmiczny to tak brzmi science fiction.

Ale też przemysł kosmiczny przewija się, czy sensoryka, czy tam jakieś właśnie komunikacja...

Kiedys (...) był taki pomysł rozdzielenia branż na województwa. Akurat ta branża lotnicza, pewnie, nie wiem, czy jakaś kosmiczna też pod to podchodzi, to z kolei była tam przekierowana na województwo podkarpackie. I pewnie to jest jakieś rozwinięcie czy echo tamtego pomysłu.

FGI ICT

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Technologie informacyjne i komunikacyjne w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Respondenci posiadają niewielką wiedzę o wsparciu oferowanym firmom z IS w ramach osi 1 i 3 RPO WM na lata 2014-2020. Oczywiście w ramach zapoznawania się z informacjami podawanymi w trakcie wywiadu dostrzegają możliwości korzystania z niego w przypadku swoich firm, tym niemniej nie jest to szeroka orientacja w tej tematyce. Warto wskazać w tym miejscu raportu, że na sesjach FGI znaleźli się także beneficjenci RPO. Okazało się, że przedstawiciele podmiotów, które korzystały lub korzystają nadal ze wsparcia dla firm z IS nie byli świadomi, że firma przystąpiła do konkursów dla firm z IS. Może to wynikać z tego, że w firmach skorzystano ze wsparcia, ale w niewielkim stopniu pracownicy wiedzieli, że było to w ramach wsparcia dla firm IS.

Ja osobiście nie znam.

My się skupiamy na bonach, mieliśmy bony na innowacje, bo bon był też na prototyp. I teraz chcemy to szerzej wdrożyć.

Ja sobie zaznaczyłam 1.2.3 te bony na innowacje i wydaje mi się, że to jest obszar, który ewentualnie można będzie gdzieś tam dopasować do naszej firmy, natomiast pozostałe nie.

FGI ICT

Podobnie jak w przypadku innych specjalizacji, których reprezentanci wzięli udział w dyskusjach, przedstawiciele branży *Technologie informacyjne i komunikacyjne* skupili się w ocenach na kwestiach proceduralnych. W tym kontekście podejmuje się dwie kwestie: sposób kwalifikacji firm oraz okres oceny wniosków i realizacji projektów. W pierwszym przypadku problem dotyczy kwestii powiązań kapitałowych podmiotów i wynikającego z tego wpływu na ich kwalifikowanie, jako dużych firm, które albo nie otrzymują wsparcia, albo też wsparcie przynależy im się w dużo mniejszym zakresie. W rzeczywistości zaś ich potencjał jest dużo mniejszy niż wynika to z kontekstu przynależności do danej grupy kapitałowej. W drugim z przywoływanych problemów respondenci, zresztą nie po raz pierwszy w trakcie realizowanej serii wywiadów, zwracają uwagę na fakt, że w przypadku projektów innowacyjnych okres rozpatrywania wniosków może mieć kluczowe znaczenie dla sensowności wdrażania projektów. Ewentualnie z uwagi na zmieniające się realia rynkowe czy technologiczne

konieczne jest wprowadzanie zmian w trakcie realizacji, co z proceduralnych powodów nie zawsze jest możliwe albo bardzo utrudnione.

Mamy powiązania kapitałowe i gdyby to trochę uwolnić. Bo co to za duża firma, która ma pracowników zero etatu czy dwa etaty, obroty niewielkie, ale ma tego pecha, że jest powiązana kapitałowo z uczelnią wyższą.

Generalnie, co do tego typu projektów, to one czasami są zbyt sztywne jak się je próbuje zastosować w praktyce. Nie wiem, na ile precyzyjnie trzeba określać na przykład sposób wydawania pieniędzy. Nasze doświadczenie z projektu, o którym wcześniej wspominałem było takie, że rozpisuje się jakiś tam projekt, który trwa z założenia dwa lata, ale i tak z pewnym wyprzedzeniem, bo czasami od złożenia wniosku do decyzji może upłynąć rok, więc w sumie mówimy o okresie trzyletnim, a w niektórych branżach okres trzyletni to prawie wieczność, w branży IT na przykład. Przez ten czas sporo się może zmienić, a pewne zapisy, które się deklarowało, w gruncie rzeczy robią się mocno nieaktualne. A zmiana tego jest bardzo problematyczna. Więc dla mnie generalnie ta sztywność.

Tak a propos tych zmian założeń. Faktycznie z tym bonem na innowacje jest tak, że tam powinien być zdefiniowany jeden odbiorca, który będzie wykonywał te prace.

FGI ICT

Propozycje zmian, jakie należałoby wprowadzić, aby wsparcie było bardziej adekwatne i kompletne wynikają niejako ze zgłaszanych przez respondentów sugestii. Podstawowy postulat wiąże się z większą elastycznością procedur w kontekście chociażby reagowania na zmiany rynkowe. Te kwestie są zresztą powszechnie podejmowane przez różnych potencjalnych beneficjentów zewnętrznego wsparcia, tym niemniej trzeba w tej ocenie uwzględnić perspektywę instytucji oferujących wsparcie, które muszą zabiegać o to, aby wsparcie było dystrybuowane w zorganizowany sposób i ograniczyć możliwość dokonywania ewentualnych nadużyć w związku z korzystaniem z pieniędzy publicznych.

W przypadku bonów na innowacje to faktycznie na przykładzie konkretnym: dla uzyskania bonu należy wysłać zapytania, wystawić to na stronie i uzyskać ofertę od jakichś oferentów, którzy będą nam to realizować. I teraz jest to zaakceptowane. Czasami ten etap, to przygotowanie do badania jeszcze chwilę trwa, w międzyczasie złożenie ofert z dwóch różnych miejsc mogłoby być lepszym rozwiązaniem z różnych przyczyn. Mogą się pojawić na przykład wątpliwości, co do bezpieczeństwa naszych danych. Abstrahując od tego, czy to jest możliwe czy nie, bo różne rzeczy się dzieją na świecie, to w tym momencie uzyskanie tego bonu na tę konkretną ofertę determinuje fakt, że tutaj już nie da się nic zmienić. Nie da się podmienić na przykład jednostki, czy podzielić tych prac na dwie części, które będą to robiły.

Na pewno ciężkość tego konkursu. [bony]

Większa elastyczność do ewidencji później.

We wskaźnikach, ale też możliwość reagowania choćby na jakieś zmiany rynkowe.

Co do wykonawców też. Czasami trzeba wykonać takie inżynierskie prace, żeby wyszedł produkt czy usługa. Niekoniecznie to musi być jakiś autorytet naukowy do tego. I jakby uwolnienie kwestii tych wykonawców.

FGI ICT

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Z pozytywnym odbiorem wśród respondentów spotkał się warunek wymogu podejmowania współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach osi 1 i 3 RPO. Respondenci przytaczają pozytywne doświadczenia, ale też szereg korzyści, jakie mogą z takiej współpracy wynikać. Na pewno poparcie danego badania autorytetem naukowym podnosi jego wartość w ocenie odbiorców, co z marketingowego punktu widzenia jest bardzo korzystne. Zwrócono także uwagę, że realizacja takich projektów komercyjnych to dla uczelni oraz dla studentów okazja do zmierzenia się z realnymi problemami przedsiębiorstw. Można, zatem rekomendowaną przepisami współpracę z uczelniami i jednostkami badawczymi w pierwszym z przypadków traktować, jako sposób kształcenia studentów jako przyszłych pracowników

Współpracowałem z UJ i świetnie mi się układała współpraca. Biurokracja była na najwyższym poziomie, wszystko dostępne i na telefon i na maila. Widziałem, że oni się starali. Chcieli, żeby to wszystko wyszło. Miałem spotkania z kilkoma uczelniami i wybrałem UJ. Tu żadnego zarzutu nie ma. Mnie się wydaje, że na ten problem trzeba spojrzeć szerzej pod kątem potencjalnego zatrudnienia studentów. Bo nadzoruje to profesor czy doktor, ale robią to siłą studentów. I oni później wejdą na rynek pracy, coś robili i mają takie realne doświadczenie i mogą potem do firm wykorzystujących te procesy czy technologie próbować już aplikować. Dlatego warto szerzej spojrzeć na te płaszczyznę.

Moja firma współpracowała nie tyle z uczelnią, co z poszczególnymi przedstawicielami uczelni, czyli nie z organizacją tylko z jakimś profesorem. Widzę tutaj aspekt dwojaki, co może ma charakter bardziej ogólny. Jedno to faktycznie pozyskanie jakiejś wiedzy z dziedziny matematyki do zastosowania w algorytmach, choć pewnie jakoś dało by się to zrobić i bez profesora, ale drugi aspekt to rodzaj certyfikacji, jakiejś takiej pieczętki. Myśmy pytali o te algorytmy, to podparcie się autorytetem profesora matematyki zamykało dyskusję. Więc generalnie pewnie taka współpraca ma ten walor, że czasami daje korzyść marketingową.

FGI ICT

Gwoli ścisłości należy wskazać, że według respondentów takie rozwiązanie ma też swoje minusy. Nie zawsze, bowiem uczelnie czy instytuty badawcze będą w stanie rozwiązać problem, z jakim zgłaszają się przedsiębiorcy, a będzie to możliwe w inny sposób, w obrębie tej czy innej firmy dysponującej określonymi specjalistami. W tej sytuacji współpraca z uczelnią może albo być nieefektywna, albo też warunkiem może być ograniczeniem przystąpienia do projektu mającego na celu uzyskanie wsparcia finansowego w ramach RPO WM.

To zależy, jaki jest temat. Jest tylko pytanie, czy zawsze należy postępować zgodnie z tymi wymogami, czy musi to być instytucja badawcza, a potem efekt jest taki, że nie ma takich naukowców, którzy są chętni.

Wiem, że ludzie, specjaliści, z którymi rozmawiałem, nie naukowcy, byliby mi w stanie pomóc. Ale oni by się nie kwalifikowali do tego programu. Ale to był bardzo innowacyjny temat.

Nie wszyscy specjaliści są na uczelniach. Tam, gdzie ktoś faktycznie działa z konkretną branżą, często ma dużo większą wiedzę. (...) Wcale nie mówimy o technikach, którzy wkręcają śruby tylko ekstremalnie wyspecjalizowanych, którzy nie są związani z uczelnią, bo takie osoby są z racji tego, że nie mają czasu na tę uczelnię.

FGI_ICT

Co do zasady jednak kryterium dotyczące współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi został odebrany pozytywnie. Podstawową zaletą rozwiązania, oprócz wskazanych w początku rozdziału kwestii korzyści marketingowych wynikających z popierania wyników badań autorytetami naukowymi, jest możliwość unikania potencjalnych nadużyć, jakich mogliby się dopuszczać wnioskodawcy zlecający np. fikcyjne badania. Zaangażowanie uczelni i jednostek badawczych uwiarygadnia cały proces wdrażania projektów innowacyjnych, a dzięki temu samych inteligentnych specjalizacji.

On z natury rzeczy jest dobry.

Jak dla mnie nie powinna być warunkiem koniecznym, natomiast jest dobra.

Na przykładzie naszej firmy. My mamy jednostkę naukowo - badawczą, która jest potrzebna nam do tego, żeby zrealizować badania właśnie takie przemysłowe, ale to są badania, które może zrobić każde laboratorium, bo to są badania związane z opornością elektromagnetyczną i zachowaniem urządzenia w różnych warunkach i tak dalej. I do tego na prawdę nie trzeba profesora, który by się pod tym podpisał.

Ja tu widzę po prostu zagrożenie. Oczywiście nie ujmując nikomu z obecnych na sali, w Polsce jest jak jest i potem ktoś założy sobie fundację, która będzie robiła mu to badanie.

No to każdy jeden punkt jest zrobiony pod tym kątem. Tylko, że akurat na przykładzie mojej firmy - nie mogę zrobić tak, że dam to jakiejś fundacji, która to robi, dlatego, że do tego jest potrzeby bardzo konkretny sprzęt i laboratorium. Tego nie da się zrobić inaczej.

No w tym konkretnym przypadku nie, ale patrząc na obwód znalazłaby się cała masa kombinatorów, którzy by się obracali w tym samym kółeczku. A jak jest uczelnia, to jest jakby od razu zamknięte.

FGI ICT

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Technologie informacyjne i komunikacyjne

Podstawowe oczekiwania związane z zakresem i formą wsparcia dla firm działających w specjalizacji *Technologie informacyjne i komunikacyjne* wiążą się z dwoma wątkami: jeden dotyczy przedmiotu wsparcia, drugi procedur. W pierwszym przypadku postulowane jest finansowanie miejsc pracy dla osób zatrudnionych przy realizacji projektów innowacyjnych. Przywoływane są przy tym wzorce stosowane w krajach Unii Europejskiej, gdzie podobne mechanizmy wsparcia dla firm są stosowane. Założeniem tego rodzaju myślenia jest, że dofinansowanie kosztów pracy specjalistów mogłoby wydatnie przyczynić się do podniesienia, jakości projektów innowacyjnych, ale także skłonić firmy z innych regionów do tego, aby lokowały swoje siedziby na terenie Małopolski budując tym samym regionalne inteligentne specjalizacje.

Może ja powiem na przykładzie kolegów z zagranicy. Od razu zastrzegam, że być może o czymś nie wiem, a to funkcjonuje, ale znam dwa przypadki, kiedy rzeczywiście były dofinansowywane miejsca pracy związane z daną dziedziną. Powiem - pomoc najbardziej wprost. Ona nie jest związana z żadnymi skomplikowanymi i opóźniającymi procesami typu: chcę zrobić produkt, za dwa lata być może go zacznę. Bo wtedy się uruchomi cała ta machina. Znam firmy, kilka firm nawet, które przenosiły swoje biura z Londynu do Walii, ponieważ tam były dofinansowywane miejsca pracy związane z tworzeniem gier komputerowych. Wiem, że jedna z tych firm otrzymała chyba półtora miliona funtów wsparcia. Utworzyła miejsca pracy i przeniosła się z Londynu do Walii. Znam też taką firmę z Niemiec, która utworzyła oddział we Francji w jakimś tam regionie, ponieważ tam zadziałał podobny mechanizm. Wydaje mi się, że w Europie Zachodniej jest to praktykowane i skuteczne. Tak naprawdę mi jest obojętne, gdybym był firmą założymy z Warszawy, to nie mam problemu z przeniesieniem biura do Krakowa czy do Małopolski żeby otrzymać wsparcie.

Na Wyspach Brytyjskich widzę dwa mechanizmy, które wprost się przekładają na to, co robimy dziś i teraz i jaką mamy szansę na powodzenie. Pierwszy to jest zwrot podatku. Ten mechanizm działa właśnie dla tej branży kreatywnej. To znaczy po jakimś czasie jest zwracana część podatku, który był zrealizowany nad projektem. Czyli gdybym ja miał gwarancję, że ten projekt, który teraz realizuję, zostanie w jakiś sposób

dotowany poprzez zwrot podatku, który płacę przecież tutaj, w Krakowie, i to wspomże realizację kolejnego projektu. Dla mnie jest to idealne rozwiązanie. I drugie to jest już dotowanie pracowników. Jeżeli ja pracuję tutaj, w Małopolsce, daję ludziom w Małopolsce pracę, niejednokrotnie sprowadzam ich z innych regionów Polski tutaj do Krakowa, też potrzebuję specjalistów a nie jestem w stanie ich znaleźć tutaj w regionie, w związku z czym też działam na korzyść województwa a konkretnie Krakowa, ponieważ tutaj ci ludzie będą wydawać pieniądze, będą wynajmować mieszkania itd. Wydaje mi się, że to byłoby korzystne dla obu stron. To nie jest jakiś wymysł, bo to działa na Zachodzie i działa bardzo skutecznie.

(...) faktycznie problemem w Krakowie jest pozyskanie pracownika, stworzenie mu miejsca pracy, przygotowanie go do pracy. Tutaj mechanizmy wspierające, niech by to były firmy, które działają w tych siedmiu kategoriach, to mechanizmy, które umożliwiłyby faktycznie stworzenie miejsca pracy, ale szeroko rozumiane a nie tylko powiedzmy kupienie biurka i komputera, ale też przygotowanie tej osoby do pracy. To jest coś, co jest ekstremalnie istotne, tym bardziej, że wiemy, jak ten rynek jest wyspany. I niekoniecznie chodzi o Kraków. Utworzyłyby się zupełnie nowe horyzonty, gdybyśmy mówili o trochę dalszych lokalizacjach.

Drugi z wątków dotyczy kwestii terminów, zresztą wielokrotnie już podejmowanej przez respondentów różnych specjalizacji. Podkreśla się, że w kontekście realizacji projektów innowacyjnych czas, rozumiany, jako krótki okres oczekiwania na decyzje odpowiednich urzędów, może być kluczowy z punktu widzenia racjonalności podejmowanych działań. Mowa jest chociażby o okresie rozpatrywania wniosków i czasie upływającym od momentu złożenia wniosku, do jego ewentualnego rozpoczęcia. Można zresztą przyjąć, że w sytuacji negatywnej decyzji krótki czas przeznaczony na przekazanie potencjalnym beneficjentom takiej informacji również może mieć znaczenie z uwagi na to, że daje możliwość podjęcia działań na rzecz pozyskania innego finansowania, chociażby ze źródeł komercyjnych. Podkreśla się, że firmy działają w reżimie warunków rynkowych, które wymagają szybkich decyzji, co nie do końca koreluje niestety z wymogami projektów finansowanych ze środków publicznych obwarowanych różnymi formalnościami nieuwzględniającymi kontekstu rynkowego.

Tak jak mówię, jeżeli ja funkcjonuję tutaj w Małopolsce i ma mnie wesprzeć jakiś program i ja w tym momencie realizuję jakieś projekty, to nie możemy mówić o tym, że ja potrzebuję wsparcia na prototyp ja chcę na badania. Być może będę tak chciał. Ale jestem firmą, która nie jest w stanie finansowo udźwignąć projektów 3-4 letnich. My musimy po roku, po półtora roku zacząć nowy projekt. Dla mnie, te programy z racji tego powolnego działania po prostu są nieprzydatne.

To wszystko sprowadza się do jednej rzeczy, że program i jego założenia są nieadekwatne do realiów. Firmy działają elastycznie i dynamicznie, bo inaczej w tak szybko zmieniających się realiach nie jesteśmy w stanie funkcjonować

zwłaszcza mniejsze firmy czy rozpoczynające działalność, wymyślające jakąś innowację. Inwestor, który przychodzi do firmy jest w stanie to zrozumieć i jest w stanie także być elastyczny.

Chodzi o to przesunięcie czasowe między rozpoczęciem przygotowania projektu a rozpoczęciem jego realizacji z perspektywy dofinansowania to jest sześć miesięcy lub więcej.

FGI_ICT

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Technologie informacyjne i komunikacyjne

W przypadku przedsiębiorstw zaliczanych do inteligentnej specjalizacji *Technologia informacyjna i komunikacyjna* mamy do czynienia z różnymi doświadczeniami czy też opiniami firm odnośnie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej. W niektórych firmach tego rodzaju doświadczenia jak najbardziej były, a w innych działania badawczo-rozwojowe są prowadzone we własnym zakresie. Również opinie na temat doświadczeń związanych z tego rodzaju współpracą są różne, choć to akurat nie powinno dziwić z uwagi na to, że jakość i efektywność współpracy jest zależna od charakteru obydwu organizacji partycypujących we współpracy (firmy i instytucji B+R), ale też od charakteru i poziomu skomplikowania przedmiotu procesu badawczego. Stąd też i doświadczenia w pracy nad konkretnymi rozwiązaniami mogą być odmienne w różnych firmach. Taką właśnie perspektywę trzeba mieć oceniając współpracę firm z instytucjami świadczącymi usługi badawczo-rozwojowe.

Akurat u nas wyszło, że tak. Ale to konkretna specjalizacja, każdy będzie miał inaczej.

Ciężko powiedzieć, bo w większości nowinki technologiczne stworzono w firmie.

FGI_ICT

Różnie. Dlatego, że ten produkt to jest coś nowego, nie ma takiego rozwiązania na rynku i teraz trudno wymyślić dla niego wymagania, ponieważ technicznie takie urządzenie nie występuje. Załóżmy, że byłaby to zwykła piłka, ale by miała wynik prędkości i coś tam jeszcze i ze względu na to, że nie ma wymagań na taką piłkę, to od tych osób wymagana jest konkretna kreatywność, żeby móc pozbierać wymagania z różnych dziedzin i powiedzieć, mi, że ta piłka powinna coś takiego spełniać. Dla procesu innowacyjnego w branży przemysłowej jest to trudniejsze niż dla konsumenckiej, bo w konsumenckiej to jest tylko konkretny rodzaj produktu, natomiast przemysł jest trochę bardziej zamknięty, gdzie te wymagania są ściśle określone.

Jest to bardzo kreatywne. Wymyślenie takiego opisu projektu, albo znalezienie w nim takiego elementu, który jest innowacyjny i dopasuje się do programu. Słyszałem o sytuacjach, kiedy to dobrze zadziałało, natomiast droga przeprowadzenia była totalnie abstrakcyjna.

FGI_ICT

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Technologie informacyjne i komunikacyjne, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Analiza wypowiedzi respondentów wywodzących się z przedsiębiorstw zaliczanych do branży *Technologia informacyjna i komunikacyjna* wskazuje, że dostrzegają pewien potencjał koncepcji inteligentnych specjalizacji w zakresie stymulowania innowacyjnego rozwoju w regionie. Wskazuje się tu, jako przesłankę ewolucję w zakresie oferowanego wsparcia z funduszy zewnętrznych gdzie na bazie doświadczeń z wcześniejszych lat zaczyna się nadawać temu wsparciu bardziej efektywną formę. Wskazuje się jednocześnie, że samo zaoferowanie programów wsparcia może nie wystarczyć, jeśli nie będą one odpowiednio zakomunikowane odbiorcom, ale też, jeśli nie będzie zapewniony odpowiedni klimat do tego, aby efekty wsparcia mogły rzeczywiście zaistnieć. W tym kontekście podaje się chociażby przykład kwestii przepisów prawa w zakresie chociażby podatku VAT. To oczywiście przykład hipotetyczny tym niemniej można przyjąć, że wartości podatków mogą mieć znaczenie w kontekście osiągania założonych wartości poziomu sprzedaży czy osiągania powiązanych z tym poziomów przychodów z komercjalizacji innowacji.

Pamiętam jak generalnie programy europejskie startowały i pamiętam jaką wtedy to miało zdegenerowaną formę. To, co jest teraz, większe sformalizowanie itd. spowodowało, że tych niewłaściwych zastosowań pieniędzy jest dużo mniej i teraz to zaczyna dobrze działać. Wydaje mi się, że jeżeli ta ewolucja będzie postępować, to ten program, gdyby one były faktycznie były bardziej elastyczne, w takim sensie, żebyśmy nie musieli się dostosowywać kreatywnie do wymogów formalnych, i w drugą stronę, żeby to nie było tak, że uczelnia itd., rozumiem ten aspekt zapewnienia, że to rzeczywiście pójdzie na procesy badawcze a nie do kieszeni kolegi. Natomiast, jeżeli to by w ten sposób ewaluowało to na pewno to wsparcie będzie miało duży wpływ. Bo to dociera do firm, które właśnie te innowacje zapewniają.

Tak. Natomiast ciężko mi powiedzieć, jak się to przekłada z perspektywy start-upu. Według mnie o wiele skuteczniejsze jest tak naprawdę znalezienie inwestora.

Ja tutaj widzę brak korelacji i punktu administracyjnego odniesienia. Nie ma stałości prawa. (...) Widzę duże zagrożenie pod tym względem, że wymaga długofalowej inwestycji ze strony przedsiębiorcy, założeń wieloletnich, a ta stałość prawa jest nijaka. Jeżeli byłby przepis, który mówi, że przez najbliższe 5 lat podatek VAT nie wzrośnie i nie da się go zmienić, no to wtedy ja mam plany biznesowe, sobie rozpisuję i kalkuluje. A tak to ja nie wiem, czy ten VAT będzie 27% czy ile.

Przy pewnym poziomie informacji w tych obszarach inteligentnych specjalizacji powinien coś dać.

FGI ICT

2.4 Chemia

Wywiady w ramach IS *Chemia* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności, które obejmują działania

w obszarze implementacji nowych związków, materiałów i technologii chemicznych, w tym rozwiązań z dziedziny inżynierii chemicznej, w dziedzinach związanych z:

- Ochroną zdrowia,
- Rolnictwem, przemysłem rolno-spożywczym, drzewnym i celulozowo-papierniczym,
- Chemią biologiczną i środowiskową,
- Energetyką,
- Surowcami naturalnymi,
- Gospodarką odpadami,
- Materiałami dla potrzeb budownictwa i transportu,
- Zaawansowanymi materiałami i nanotechnologiami,
- Sensorami.

W wywiadzie wzięło udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD⁵ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

Znajomość założeń koncepcji IS

Tematyka związana z koncepcją inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego jest wśród respondentów wywodzących się z przedsiębiorstw zaliczanych do branży chemicznej znany raczej słabo. Temat ten pojawił się w świadomości respondentów mających styczność z procedurami ubiegania się o fundusze zewnętrzne, gdzie w ramach wniosków aplikacyjnych pojawia się konieczność deklarowania faktu wpisywania się działalności w daną specjalizację. W pozostałych przypadkach respondenci albo nie mają świadomości, czym są inteligentne specjalizacje, albo ich wiedza ma charakter hasłowy (znane jest im pojęcie, ale nie wiąże z nim konkretnej wiedzy).

Tak, w moim przypadku jest to znany temat, w związku z tym, że tam gdzie obracam się w obszarze funduszy zewnętrznych, w obszarze eksperckim, więc przy ogłaszanych konkursach pada pytanie czy [...] wpisują się [...] niedokładnie, ale tak...

FGI_CH

Ja też nie znam.

FGI_CH

A ja podejrzewam, że my nawet w tym uczestniczymy, natomiast nie wiem, ponieważ składaliśmy wnioski do programów 1.2 i 1.2.2. i to chyba się wpisuje w linię tego rozwoju, takie mam wrażenie, ale całej tej drogi jakby nie znam, no z prostego powodu, jak gdzieś się czymś interesujemy, no to wchodzimy w szczegóły już danego przedsięwzięcia i przerobiliśmy kilka tych tutaj możliwości, zresztą nie tylko regionalnych, ale również...

FGI_CH

Mówi mi hasło Inteligentne Specjalizacje, ale założenia koncepcji, to już nie wiem do końca...

FGI_CH

⁵ Sekcja C dział 20 – Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych; Sekcja C dział 21 – Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych; Sekcja C dział 22 – Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych; Sekcja E dział 38 – Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów;

Pochodną nikłej znajomości tematu jest brak umiejętności wymienienia jakichkolwiek specjalizacji regionalnych. To samo dotyczy zresztą znajomości założeń koncepcji. Wynika z tego, pojawiająca się zresztą w przypadku innych z opisywanych specjalizacji, konieczność szerszego zakomunikowania koncepcji tak, aby byli z nią zaznajomieni przedsiębiorcy partycypujący w procesach aplikacyjnych o fundusze zewnętrzne. Te podmioty, bowiem decydują się na działania prorozwojowe niezależnie od faktu funkcjonowania w danej specjalizacji. Unaocznienie przedsiębiorcom z jednej strony faktu funkcjonowania takiej specjalizacji regionalnej, z drugiej uświadomienia ich przynależności do niej. Oczywiście bazując na opiniach z pozostałych wywiadów można przyjąć, że istotnym elementem procesu komunikacji powinno być uargumentowanie powołania przyjętego spektrum inteligentnych specjalizacji. Ostatnim krokiem powinno wreszcie być pokazanie możliwości wykorzystania potencjału wynikającego z przynależności do danej specjalizacji. Pozwoliłoby to być może na zaktywizowanie firm w kontekście inicjowania działań innowacyjnych i ujawnienie stymulacyjnej roli koncepcji inteligentnych specjalizacji.

Na stronie urzędu marszałkowskiego są.

FGI_CH

A dlaczego pan mówi w nazwie inteligentna specjalizacja, ja nie wiem czy ja gdzieś tutaj przeoczyłem, czy jest takie sformułowanie w tych dokumentach?

FGI_CH

Jeżeli to eksperci, tak oszczędzi, że takie są potrzebne kierunki rozwojowe w kwestii innowacyjności, to jak najbardziej. My się wpasujemy, wpasowujemy się. Tak jak Pan mówił chyba nie w jedną. Minimum dwie IS, tak, że myślę, że jest to ok.

FGI_CH

Wpływ IS Chemia na funkcjonowanie małopolskich firm

Założeniem wdrożenia koncepcji inteligentnych specjalizacji jest stymulowanie w obrębie małopolskich firm procesów prorozwojowych w zakresie rozwoju innowacji. Takie założenie jest jak najbardziej zrozumiałe z punktu widzenia respondentów, tyle, że wskazują oni, że ocena wpływu powinna być dokonana w szerszej perspektywie, kiedy będą widoczne po stronie firm pierwsze efekty realizacji projektów finansowanych w ramach składanych wniosków i kiedy miną pierwsze okresy trwałości rezultatów.

Myślę, że jeszcze za wcześnie na tego typu informacje, z tego względu, że generalnie inteligentne specjalizacje są stale tworzone na podstawie, równoległe z małopolskim programem operacyjnym, czyli to będzie 14, 15, one zaczną teraz funkcjonować. Pierwsze konkursy, które są ogłaszane, były już częściowo, tutaj pani też mówiła, że państwo aplikowali, więc myślę, że trzeba będzie poczekać, co najmniej ten okres 7-letni, kiedy trwałości projektu gdzieś tam się nam skończą, to jest 5 lat w przypadku dużych przedsiębiorstw, 3 lata w przypadku małych i wtedy będziemy mówić dopiero o efektach wdrażania tych specjalizacji, ja myślę tak, że na etapie, z informacji medialnych wiem, że na etapie tworzenia tych regionalnych inteligentnych specjalizacji pojawiały się jakieś grupy robocze, natomiast też nie wiem do końca na ile to co tu jest przełożone liczy się później rzeczywiste te działania, które gdzieś podejmą potencjalni beneficjenci.

FGI_CH

Koncepcja jest okej, z tego względu, że no jakby nie patrzył cała ta koncepcja oczywiście ona nam po części jest narzucona, taka jest prawda, że otrzymujemy to w dyrektywach lub w wytycznych Unii Europejskiej, na przykład gospodarka odpadami, słynne wytyczne nazwane zero waste, czyli zero odpadów tu też w tej inteligentnej specjalizacji ma to przełożenie, natomiast uważam także, że te zagadnienia, jeżeli są poruszane, one rzeczywiście będą miały duże znaczenie pod kątem innowacyjności polskiej gospodarki ale w przyszłości. Z tego względu, że my docelowo tak funkcjonujemy (...), że nie mamy pieniędzy, za dużo rzeczy, patentów zostaje w Polsce wytworzonych i wtedy one nie mają szansy wdrożenia, ponieważ są na dzień dobry upłynniane na zewnątrz prawda..

FGI_CH

W kontekście potencjalnych korzyści, jakie mogą lub powinny odnieść firmy w związku z przynależnością do specjalizacji chemicznej wskazuje się głównie na potencjał wynikający ze wzmożonej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sferą badawczo-naukową. Szersze doświadczenia w tego rodzaju kooperacji mogą poprawić, jakość współpracy, bo jest ona niezbędna z punktu widzenia odkrywania potencjału innowacyjnego wdrażanych rozwiązań produktowych czy technologicznych. Każdorazowo tam gdzie pojawia się taka współpraca korzyści są jak najbardziej dostrzegane, a problemem jest jedynie często rozbieżność w potrzebach i oczekiwaniach występująca po stronie przedsiębiorstw oraz uczelni i jednostek badawczych. Dobre praktyki we współpracy mogą być jednak wypracowane dzięki zintensyfikowaniu tego rodzaju działań kooperacyjnych stymulowanych właśnie funkcjonowaniem inteligentnej specjalizacji.

Dokładnie, więc tutaj uważam, że te specjalizacje połączone z programami operacyjnymi, czyli generalnie z tym inteligentnym rozwojem, głównym programem ogólnopolskim, mogą tutaj poprawić tą sytuację w zakresie wdrażania tych technologii i później wykorzystywania na bieżąco i sprzedawania nie, jako technologie, tylko jako gotowych wyrobów.

FGI_CH

Ja troszkę mało wiem, natomiast sama idea dla mnie jest wczytując się w te materiały też bardzo cenna, dlatego, że ja widzę olbrzymi problem generalnie w Polsce ze współpracą w naszym przypadku [...] w naszym DNA mamy rozwój produktów i badanie i tutaj jakakolwiek współpraca z wyższymi uczelniami w Polsce to jest droga przez mękę zazwyczaj. Oni nie potrafią skomercjalizować swojej wiedzy po prostu i współdziałać z przedsiębiorstwami.

FGI_CH

Wartość materialna dla Naszej firmy [dostali bon] Wiemy tutaj, jaki jest skład pożywki do uprawy truskawki, którą chcemy robić. Coś, czego na rynku nie było. Nikt tego nie zbadał, nie przebadał i nie wiedział ile jakich składników należy dodać aby truskawka powtarzająca kwitnienie mogła w podłożu, w macie rosnąć i dawać najwyższe plony.

Niematerialne, renoma, prestiż.

FGI_CH

Zakres uszczegółowienia IS Chemia

Istotne dla zrozumienia po stronie odbiorców idei koncepcji inteligentnych specjalizacji jest odpowiednie ich zakomunikowanie. Przedstawione respondentom informacje zostały odebrane, co prawda, jako obszerne i szczegółowe, ale nie zawierały informacji przydatnych z punktu widzenia potrzeb konkretnych firm. Można oczywiście przyjąć, że uproszczenie przekazu i nadanie mu bardziej 'marketingowego' charakteru mogłoby ułatwić odbiór koncepcji ze strony przedsiębiorstw, tym niemniej w przypadku branży chemicznej nie jest to warunek niezbędny.

Przed wszystkim jest bardzo obszerny.

Nie wiem czy intencją było, żeby to pogrupować tak bardzo szczegółowo, no oczywiście, no każdy [...] ja sobie też wynotowałem obszary, które by mnie interesowały, natomiast obszerność jest bardzo duża, czytając poszczególne tutaj...

FGI_CH

Trzeba się wczytać, jest to bardzo szczegółowe, ale można się gdzieś tam odnaleźć w tym.

FGI_CH

W kontekście nowych zastosowań technologicznych, które pojawiły się w skali regionu od czasu opracowania koncepcji inteligentnych specjalizacji respondenci wskazali dwa zastosowania. Jedno, materiał o właściwościach ogniotrwałych, do zastosowania, jako środek termoizolacyjny w budownictwie. Drugie natomiast wiąże się z szeroko pojętą gospodarką odpadami, między innymi w kontekście regranulacji PET oraz zastosowania termicznych technologii w zakresie przetwarzania odpadów.

Wczoraj zaprezentowano mi jakąś pastę, nie znam jeszcze szczegółów, która ma duże właściwości ognioodporne, w związku z tym 3-milimetrowa warstwa, miałem fragment, kawałek jakiejś tam blachy, która była pokryta tym i obok zwykła w związku z tym bezpośrednio ogień na to skierowany i pod spodem ta blacha się nie nagrzewała tak. Z mojego punktu widzenia mogę to wykorzystać w oknach w kilku miejscach, żeby podwyższyć termoizolację na przykład. Są nanotechnologie do pokrywania szkła, które non stop się coś nowego, ktoś mówi, żeby okno się samo myło, albo żeby na przykład polski wynalazek perowskit zastosowany w oknie pozyskiwał energię tak naprawdę ze światła.

FGI_CH

Nie no generalnie jak próbuję sobie przypomnieć z tej szeroko rozumianej gospodarki odpadami na pewno pojawiały się jakieś nowe technologie.

FGI_CH

Nie no generalnie możliwość zastosowania PET-u i jego regranulacji dalej jest to czynne, natomiast jesteśmy tu ograniczeni pewnym procesem, który gdzieś tam się odbywa i

generalnie są to znane procesy, oczywiście pojawiają się nowe technologie w zakresie gospodarki odpadami, generalnie chodzi tutaj o termiczne, pojawiają się technologie, które są znane prawda typu zgazowanie, piroliza, ale pewne dopracowanie tych procesów w zakresie powiedzmy takich niuansów subtelności powoduje, że tam pewne wartości nam się zmieniają. Ja osobiście, oczywiście też wprowadzamy u siebie w spółce nowe technologie, ale jeśli chodzi o odpady, taki, żeby się pojawił jakiś znaczący mówimy w skali kraju to ja osobiście nie słyszałem.

FGI_CH

Nie pojawia się w trakcie dyskusji stanowisko, wymienione technologie powinny zostać włączone do uszczegółowienia dotyczącego specjalizacji chemicznej. Uznaje się raczej, że należy rozwój innowacyjności traktować nie w kategoriach pojedynczego działania czy nawet jednej specjalizacji, ale wskazuje się, że istotna jest kwestia skali oddziaływania, czyli doprowadzenie do powstania szeregu innowacji w obrębie różnych branż w całym regionie.

Znaczy ja w ogóle myślę, że to nie można tak postawić sprawy, dlatego, że jedna innowacja nie zmienia regionu, ale sto innowacji zmienia ten region.

FGI_CH

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Chemia w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Respondenci dysponują relatywnie niewielką wiedzą na temat wsparcia, jakie otrzymać mogą firmy z obszaru Chemii w ramach osi 1 i 3 RPO WM na lata 2014-2020. Z prezentowanych ocen wyłania się kilka kwestii istotnych z punktu widzenia przedsiębiorców:

- zwrócenie uwagi na niewielki stopień dofinansowania możliwego do uzyskania dla dużych przedsiębiorstw, co oczywiście ma swoje uzasadnienie związane z chęcią szerszego wspierania firm o mniejszym potencjale do prowadzenia działań proinnowacyjnych;
- dobry odbiór wymogu prowadzenia współpracy z uczelniami lub jednostkami badawczymi;
- krytyka odstąpienia od możliwości finansowania w ramach projektów działań typowo inwestycyjnych, które cieszyły się dużą popularnością wśród przedsiębiorców w minionej perspektywie finansowe UE.

No 3 to jest praktycznie cała dla MŚP, natomiast oczywiście tam te przedsiębiorstwa większe mają mniejszy procent dofinansowania w granicach 50, nawet 30 %.

Są bogatsi prawda.

FGI_CH

Ja nie znam szczegółów, bo należałoby zobaczyć do uszczegółowienia tego programu tej osi 3 i 1, bo nie wiem czy jest tam taka możliwość, można na przykład w ramach projektu zatrudnić osobę prawda na czas realizacji. Jest taka możliwość?

Chyba w większości tak jest.

To jest in plus.

Z 10 przeglądniętam, oczywiście w tym momencie nie powiem szczegółów, ale wszędzie było postawione na zatrudnienie, wszędzie było postawione na współpracę z uczelnią czy tam jakieś elementy tej współpracy, natomiast czy... Ja powiem to w ten sposób firmy MŚP troszkę się przyzwyczyły do tego, że z poprzednich programów w pewnym stopniu można było troszeczkę sobie dofinansować konkretne rzeczy, czyli mówiąc wprost maszyny.

FGI_CH

No i oczywiście to była fajna rzecz.

FGI_CH

W kontekście oceny trafności wsparcia pod kątem potrzeb firm przynależnych do branży chemicznej zwraca się uwagę ponownie na fakt, że z punktu widzenia potrzeb firm możliwości realizacji projektów inwestycyjnych były dużo korzystniejsze, ponieważ pozwalały na oddziaływanie na najbardziej palące problemy przedsiębiorstw.

Proszę pana z punktu widzenia przyszłości i regionu i w ogóle tego, żeby Polska czy nasz region byliśmy na fali postępu to oczywiście, że tak, natomiast z punktu widzenia, jeżeli jest 100 problemów do rozwiązania to każdy najpierw by chciał sobie załatwić przynajmniej 50 % problemów, ja nie twierdzę, że te programy są złe, tylko mówię z punktu widzenia dostępności i takiego szybszego załatwienia sobie pewnych rzeczy to oczywiście, że każdy powie, że tamte były łatwiejsze.

No tak tylko, że ułożymy sobie [...] zawsze jest w firmie sytuacja, że będę potrzebował środki na coś pilnego.

Tak, zawsze trzeba coś wybierać.

FGI_CH

Generalna ocena proponowanego wsparcia jest dobra. Przedsiębiorcy rozumieją potrzeby długofalowego rozwoju, tym niemniej problemem jest umiejscowienie działań strategicznych w kontekście bieżących potrzeb przedsiębiorstw. Wskazuje się przy tym po raz kolejny niedostatek w postaci braku możliwości finansowania infrastruktury. Podkreśla się przy tym, że takie inwestycje wymagają dokonywania szeregu uzasadnień. W porównaniu do programów oferowanych w perspektywie 2007-2013 takie ograniczenia są odbierane, jako niekorzystna zmiana. Jednocześnie jednak podkreśla się duży potencjał dla rozwoju firm, które dzięki współpracy ze sferą badawczo-naukową mogą rozwijać swoje produkty i usługi, a dzięki temu wkraczać na nowe rynki.

Moje zdanie jest takie, z punktu widzenia ogólnego i z punktu widzenia przyszłości regionu to te konstrukcje idą w dobrym kierunku, ale jak przychodzę do firmy i z punktu widzenia już załatwienia powiedzmy tego roku czy tego, no to ja zaczynam na to inaczej patrzeć, mówiąc wprost, jeżeli mamy coś zrobić w tej chwili i to jest konieczne, to w tym momencie dla nas jest trudniej przeznaczyć na przykład dwa etaty na to, żeby się ktoś rozwinął, czy też nie wiem etat na oddelegowanie do rozwiązania jakichś problemów, bo tu oprócz tych problemów na przykład są takie coś w rodzaju związki, gdzie znowu

prawnie pewne rzeczy się załatwia i wiadomo, że kto jest przy tym to ma większą siłę przebicia i tam też by było trzeba jakąś osobę wsadzić, ja mówię z tego punktu widzenia.

FGI_CH

Powinien być wybór.

Że nie tylko rozwój, ale również ta infrastruktura.

Powiem w ten sposób, w tej chwili w zasadzie nie ma chyba takich względnie prostych programów, żeby sobie tam nie wiem przysłowiową maszynę kupić czy coś tam poprawić i tutaj dzieje się tak, że trzeba sobie wymyślić całą ideę, żeby sobie kupić...

FGI_CH

Tak, wymyśla się filozofię, po to, żeby załatwić sobie na przykład pracownię mikrobiologiczną, między innymi w tych programach mamy. Ona by się nam przydała, musimy całą filozofię wymyślić.

W programach 2007-13 było tak, że było to prościej, było dedykowane, przedsiębiorstwo wskazywało obszary, w których potrzebuje zainwestować i mógł powiedzieć, bo już pomijam [...] jakąś prostą maszynę, ale [...] kupowali fajne maszyny, które pomagały w rozwoju, a w tym momencie on nie może takiej maszyny fizycznie kupić, więc dopisuje teorię, że generalnie ona i to zarabiają firmy, które gdzieś tam konsultingiem się zajmują, bo one dopisują to, czyli oczekiwania klienta, plus cała teoria i później oceniający musi...

FGI_CH

(...) ja mam jedną uwagę do tego, bo mnie akurat w tym, mam taką uwagę ogólną, że my bardzo jesteśmy skupieni, że innowacja to znaczy, że ten przysłowiowy gwóźdź musi być nowy inaczej mówiąc i już wtedy mówimy no i co? Ale właśnie, jeżeli byśmy się dobrze w to wczytali, gdyby to dobrze było przekazane, a myślę, że nie jest tak do końca. Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług. Teraz na przykład ta mała firma by chciała wyjść do nowych klientów i chciałyby sobie zrobić bazę klientów, albo nowy system nie wiem zamawiania na przykład, oni dzisiaj nie mają ani informatyka, ani czasu na to, ani głowy, oni produkują i sprzedają. A tutaj może mogliby, tutaj jest myślę olbrzymie pole, bo my jesteśmy przyzwyczajeni do tego, że my dostajemy dotacje, nam się łatwiej kupuje maszyny, nam się poprawia wprost wynik i to jest łatwe, i to jest takie zerojedynkowe i namacalne, ale tutaj jest olbrzymie pole, bo to też rozwija zupełnie inne rejony naszych uczelni, że tak powiem. Pójść do informatycznej uczelni, kto z nas, ja nigdy tego nie zrobiłem, teraz o tym mówię tak odważnie, ale kto z nas

poszedł do uczelni informatycznej i powiedział, wezmę informatyka na staż i chłopie zrób mi tu porządek w systemie.

To jest pomysł, dobrze, że pan mówi.

FGI_CH

Bo na przykład my mamy pewne rozwiązanie, które chcemy wprowadzić, tylko, że nie ma nigdzie dofinansowania, a wprowadzenie tego bez wsparcia jest dla nas...

FGI_CH

Jeden z głosów krytycznych dotyczył kwestii zakresu dokumentacji wymaganej przy wnioskach projektowych i związanej z tym konieczności umożliwienia przedsiębiorcom udziału w szkoleniach, tak jak miało to miejsce w poprzedniej perspektywie finansowej. Jest to, zatem czysto techniczny postulat wynikający z nie zawsze jasnego z punktu widzenia przedsiębiorców języka dokumentacji projektowej.

W tamtej perspektywie finansowania to jest kwestia [...] beneficjentem uczestniczyłem, ta nie wiem jaka jest bo tego nie śledzę, ale przed każdym uruchomieniem danego działania Urząd Marszałkowski robił szkolenie, sam byłem, 5-6 szkoleń i wtedy to co pani mówi. Przychodził prowadzący i pierwsze to, co się zaczynało od słowniczka, on mówił, pod pojęciem na przykład innowacyjność procesowa, kryje się to, to i to, króciutki przykład narysował i wszyscy wiedzieli, z czym to się je prawda.

Tak proszę mi wierzyć, że wczytanie się w sens tego co tam jest napisane to moim zdaniem ja czytam wiele rzeczy, ale ja się zawsze śmiałam, że tak pierwsze czytanie, drugie czytanie, czwarte czytanie.

FGI_CH

Ale ile tych programów można przeczytać w ten sposób? Ja kiedyś jak zaczynały się te programy i wtedy wszelkie jakby instytucje jakby troszeczkę namawiały, takie były też pro tego, żeby pomagać, proszę mi wierzyć, że pierwsze programy, które złożyłam to ja z osobą, która prowadziła to, właściwie to ja przerabiałam cały wniosek. Trzeba się zdoktoryzować. Ja właściwie idealny wniosek złożyłam, ale fakt, że ja sobie napisałam i potem tam, ponieważ nie było tego dużo, no to 3-4 razy byłam u takiej osoby i to nie była instytucja, która była nastawiona na zarabianie, na pisanie wniosków, czy tej pomocy płatnej dla przedsiębiorcy i ja złożyłam idealny wniosek, no bo ona w zasadzie mi sprawdziła to co potem sprawdzała jej koleżanka, no przerobiła ze mną ten wniosek. I to jest, w tej chwili tego jest tyle, że prawdopodobnie te instytucje nie bardzo mają już, prawdopodobnie to jest to samo gdzie indziej, no przecież brakuje tak pieniędzy. Jeżeli już jakby urzędy chcą

iść w tym kierunku to faktycznie to jest moim zdaniem najlepsza pomoc.

FGI_CH

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Zrozumieniem ze strony respondentów cieszy się wymóg podejmowania współpracy z uczelniami i jednostkami naukowymi. Zwraca się jednak powszechnie uwagę na jeden podstawowy aspekt z tym związane. Chodzi mianowicie o to, żeby w efekcie takiej stymulowanej programami dofinansowania współpracy stymulować otwieranie się uczelni na potrzeby gospodarki i biznesu. Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniach zwracają uwagę na swoje doświadczenia współpracy z uczelniami, które w ocenie respondentów w dalszym ciągu w niewystarczający sposób dostosowały się w swojej ofercie do potrzeb i oczekiwań odbiorców biznesowych. To oczywiście ocena jednostronna, tym niemniej można przyjąć, że intensyfikacja współpracy może przyczynić się do usprawnienia procesu kooperacji na styku biznes – sfera badawczo-naukowa. Brak płynności w tym procesie jest jedyną obawą zgłaszaną przez przedsiębiorców.

Jak najbardziej, dostęp do wiedzy po prostu. Ta wiedza nie jest zamknięta w swoich pokoikach, katedrach, czyli może służyć przedsiębiorcą. Uważam, czyli dobra wymiana pomiędzy przedsiębiorstwami, a naukowcami, tak.

Myślę, że to jest bardzo potrzebne, o tym, co już wspominałam. Nauka po prostu musi wyjść do biznesu, a biznes mówiąc wprost zapłacić nauce, żeby móc skomercjalizować później to, co oni tam sobie wymyślili.

FGI_CH

Znacząca ta współpraca nie z [...], ale ze swojej przeszłości na przykład, próbowałem współpracować ze szkołami technicznymi wtedy i z uczelniami. Nagle okazuje się, że wszystkie procedury, które tam są, są niedostosowane do współpracy z biznesem, kiedy ja mówiłem okej, przekażę wam narzędzia, wy mi je potestujecie, po trzech miesiącach wasi studenci dadzą mi po prostu feedback, napiszą może jakąś pracę nie wiem semestralną cokolwiek. Ale jak to przekazać, tu trzeba może jakiś przetarg zrobić, a my nie wiemy jak to u nas papierowo rozwiązać, a to księgowość, a tutaj ktoś musi wyrazić zgodę.

FGI_CH

Procedury, myślę, że ludzie może też, ale jednak chyba procedury na początku i to, że jednak, ale to jest specyfika nie wiem czy to Polski czy generalnie współpracy z naukowcami, którzy bardzo często, no ja tutaj miałem takie spotkanie, byłem gdzieś zaproszony, pokazanie wyników badań, które zleciliśmy i za które zapłaciliśmy. Przyjechaliśmy w trzy osoby, ja i moi pracownicy, dwójka moich pracowników. Państwo powiedzieli, że pracowali nad tym, powiedzieli nam o tym, na jakim projekcie pracowali, po czym zaprosili nas do laboratorium i

powiedzieli no to są te próbki, tylko one nie działają. No i słowo to autentyczne tutaj moje doświadczenie tak, popatrzyliśmy mówię dobra godzinę tam siedzieliśmy, robiliście nam prezentację, że jeszcze doprosicie panią profesor z Poznania, że jeszcze kogoś z Wrocławia, że jeszcze jakąś grupę skądś tam, jakieś inne laboratorium, tu są granty, piękne laboratorium w Krakowie, no i co? Nie działa nam to.

FGI_CH

Myślę, że to jest brak takiego, nie wiem jak to określić, ale doświadczenia biznesowego, prowadzenia projektów, określania sobie jasno, co można, co nie można i w jaki sposób to robić, to takie czysto naukowe podejście w biznesie musi być jeszcze jakoś na pieniądze przełożone.

FGI_CH

No właśnie generalnie mnie się wydaje, że to jest tak z tymi naukowcami, jakbyśmy o nich nie mówili, że wybrałem ich nie po to, żeby mi udoskonaliли to, na czym ja się znam, tylko, żebym ja im pokazał, co ja robię, a oni żeby powiedzieli to można zrobić zupełnie inaczej i tego oczekuję od uczelni. Nie oczekuję, że oni mi usprawnią coś, bo od tego mam firmę doradczą, żeby coś usprawniali. Mam coś nowego wymyślić tak.

Politechniki być może, że coś wymyślą, w naszej [...] bo my składając te wnioski tak naprawdę musieliśmy szukać tych kontaktów i byliśmy no akurat z sentymentu byliśmy na krakowskim UJ-cie ponieważ wiele osób od nas tam pracowało na wydziale chemii. No po prostu to, jaka jest ściana między

FGI_CH

Nie ma tak, to znaczy to by musiała ta współpraca tak wyglądać, że my byśmy musieli im stworzyć schematy, które by mieli ci ludzie wykonywać.

FGI_CH

Tak, dokładnie, jeszcze wymyślić tą, innowacyjność to my sobie musimy wymyślić sami.

FGI_CH

Znaczy powiem tak, być może, że tutaj bardziej, jeżeli chodzi o kosmetyki poszłoby w kierunku może uczelni farmaceutycznych, natomiast to co wspomniałam wcześniej jako firma średnia my też nie mamy ani czasu ani pieniędzy na to, żeby nie wiem poświęcić jedną osobę, żeby się tylko tym zajmowała, bo najlepszy dowód, że ja tutaj siedzę, gdzie oczywiście, to przecież nie jest moim głównym celem w firmie, bo ja tutaj nie miałam kogo przysłać, dlatego, że my uczestniczymy w kilku programach, ale to jest robione jako dodatkowe jakby zajęcie, w związku z tym u nas nie ma komórki, która się tym zajmuje

no powiedzmy chociażby całą tą sferą ewentualnych dotacji i tak każdy wie tylko troszeczkę, nie chcę mówić, że tutaj uczelnie w tym kierunku nie idą, bo chcą iść, z drugiej strony uczelniom się troszeczkę kojarzą firmy, czyli biznes z pieniędzmi i trudno mi jest się wypowiadać za inne firmy, ale my chcemy zdobyć pieniądze, ale niekoniecznie ostrożnie wydawać, natomiast uczelnie trochę tutaj kojarzą biznes z tym, że no po kolei...

FGI_CH

Pozytywnie również odbierana jest przez respondentów możliwość zlecenia realizacji prac badawczo naukowych certyfikowanym jednostkom naukowym czy innym podmiotom. Jest to rozwiązanie korzystne zwłaszcza w przypadku mniejszych firm, które same z siebie nie dysponują odpowiednim potencjałem do samodzielnego prowadzenia takich projektów. Przewagą takich jednostek nad uczelniami jest dużo większe doświadczenie badawcze.

No właśnie, więc tak, po pierwsze małe i średnie firmy nie mają za dużo pieniędzy, żeby badania innowacyjne robić. To jest jedna rzecz, więc tu co innego jest wielki koncern, gdzie prawda kilka osób pracuje i robi badania, a co innego jest średnia firma, która ma dwie osoby do wielkiej innowacji, więc jest to trochę sztuczność jak mam być szczerą. Druga rzecz uczelnie, ja nie mogę się wypowiedzieć w innych rzeczach, natomiast jeżeli chodzi o tą dziedzinę, w której ja pracuję nie ma na uczelni lepszych specjalistów, niż te które są po 20 latach w firmie, która to robi. To nie oni nas, ale my ich.

FGI_CH

Generalnie pozytywny odbiór wymogu współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi jest uzasadniany przede wszystkim możliwością zbliżenia obydwu sfer (przemysł i nauka) i wykształcenia efektywnych sposobów współpracy. Bez takiego wymogu współpraca być może nie byłaby podejmowana z uwagi właśnie na wymienione wyżej bariery, jakie w odbiorze przedsiębiorców tę współpracę utrudniają. Zwraca się uwagę na potencjał kadrowy, jakim dysponują jednostki badawcze, a jaki nie jest udziałem przedsiębiorstw, zwłaszcza mniejszych.

No myślę właśnie, dlatego, o czym przecież my mówiliśmy, że jest pewna rzecz narzucona i to jest pozytywne, ktoś z góry, no powiedzmy, że zakładam, że z góry uważa, że na lata zbliży to biznes do przemysłu, a jeżeli by się tego nie robiło to pewnie by to dość długo szło, bo na pewno są dziedziny, gdzie tutaj naukowcy zrobili dużo dla powiedzmy innowacyjnych spraw.

FGI_CH

Wie pan, co ja myślę, że to narzucenie jest pozytywne, tym bardziej, że to narzucenie jest wzięte z doświadczenia krajów zachodnich, tam generalnie jest inne, my raczkujemy w tym segmencie i być może to, co dzisiaj mówimy za lat 20 się przełoży natomiast tutaj jest kwestia jakby oporu dwóch stron, ponieważ tak beneficjent, który chce jakiś wniosek jemu byłoby prościej ominąć tą współpracę, jeżeli nie była narzucona, ale

skoro już jest wymogiem formalno-prawnym, więc on ją nawiązuje.

Dokładnie, uczelnia też się gdzieś broni, ale jeśli powiedzmy zobaczy, że też ma narzucenia w zakresie kształcenia na profilu praktycznym to też się przełoży i być może te dwie strony są zmuszone w konsekwencji gdzieś znajdą wspólny język, ale to ja mówię to jest perspektywa czasowa dosyć odległa.

FGI_CH

Tak, ale, do czego zmierzam z obserwacji też tam, bo generalnie z doświadczenia z poprzednich programów i teraz, oczywiście dobrze, że te programy są skierowane do małych i średnich przedsiębiorstw, bo one generalnie są tym motorem napędowym, a to, co pani mówi w momencie współpracy badania plus rozwój, no uczelnie dysponują tym potencjałem... kapitałem ludzkim.

Kapitałem ludzkim, natomiast te firmy średnie no nie mogą powiedzieć wysyłamy wam do współpracy 2-3 osoby działające w zespole.

FGI_CH

Istotnym argumentem przemawiającym także za słusnością wymogu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a uczelniami jest stworzenie szerszej możliwości komercjalizacji wyników badań naukowych. W toku współpracy, bowiem mogą zostać wykorzystane pomysły, które naukowcy i badacze pracujący na uczelniach dotąd z różnych powodów nie komercjalizowali. Nieco wymuszone, zatem zetknięcie dwóch światów mogłoby być stymulatorem tego rodzaju procesów przenoszących już istniejące wyniki badań do świata praktyki.

To, co pani mówi, generalnie na uczelni rzeczywiście uczelnie, pracownicy generalnie samodzielni naukowcy oni tych patentów mają multum, tylko że to się na tym etapie kończy, on to potrzebuje do habilitacji, potrzebuje do profesury i nie jest zainteresowany rozwijaniem tego tematu, sprzedaniem tego, więc w tym momencie gdyby ewentualnie uczelnie, tworzą się takie [...] krakowski też ma duże centrum IT, prawda [...] technologii, tworzą powiedzmy, nie wiem czy są inkubatory przedsiębiorczości, czy jakieś takie, tylko to są oddzielne struktury biznesowe, bo tu mamy edukację, tu mamy biznes i wtedy z tych stworzonych, ale jeszcze jakby nie wdrożonych wybrać te właściwe dla regionu i spróbować wdrożyć, oczywiście bazując na potencjale ludzkim danej uczelni, może w tym kierunku.

No mi jest trudno powiedzieć, bo bardzo możliwe, że na uczelniach tak jest, dlatego, że każdy siedzi w tym swoim świecie, bo przecież no nie wiem, na pewno są niewątpliwie bardzo mądrzy ludzie, którzy jeszcze na szczeblu studentów potrafią coś zrobić, tylko żeby to właśnie szło pod może właśnie pytania bezpośrednio do przedsiębiorców, bo już nawet nie

mówię o tutaj mojej branży, że wtedy to by było bliższe, ja nie twierdzę, że tak nie jest, bo bardzo możliwe, że tak jest.

Generalnie jest tak, że uczelnie z reguły [...] pokazywać, no, bo ta komercjalizacja, współpraca z przemysłem jest modna teraz. Prawda uczelnie podpisują szereg umów z biznesem, tylko, że one się kończą umowami, czasem dochodzimy do momentu praktyk studenckich i to się temat zamyka, albo gdzieś się pojawi jedna, dwie prace, koniec, natomiast nie o to chodzi. Chodzi o to, żeby pokazać ten potencjał uczelni, przełożyć go na komercjalizację, iść w drugą stronę.

FGI_CH

Ja widzę tak, kiedy myślę o współpracy z uczelniami to tak naprawdę wypisałem sobie cztery pola, badania, czyli daję im coś do badania, to, o czym pani mówi, tylko czasami ceny są z kosmosu, versus biznes, w ogóle aczkolwiek na przykład komorę zderzeniową dla swoich okien, badam swoje okna w Politechnice Łódzkiej, bo mają najlepsze ceny w Polsce i nowe wyposażenie, czyli można.

FGI_CH

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Chemia

Podstawowe oczekiwania związane z zakresem i formą wsparcia dla firm działających w specjalizacji chemicznej wiążą się z finansowaniem działań podejmowanych przez przedsiębiorstwa. Lapidarnie rzecz ujmując potrzebne są pieniądze na badania. Problemem może być jedynie skala wsparcia, bo w sytuacji, gdy firmy są objęte pomocą *de minimis*, poziom wsparcia może okazywać się zbyt niski w stosunku do potrzeb i możliwości firm

Powiem zawsze, że finansuje za mało. To standardowo i poziomy wsparcia są za niskie, bo generalnie jeżeli mówimy jeszcze dla firm, które działają w pewnych sektorach, tak jak my, odpadówka, czy energetyka, gdzie się pojawia nam pomoc publiczna to wtedy już to wsparcie jest spada w granicach 50% [...] nieadekwatne. zawsze za pieniędzmi, które się pojawiają powinny iść dodatkowe wymagania i obostrzenia, natomiast myślę, że tutaj...

FGI_CH

Jeden z podstawowych problemów, jakie w ocenie przedsiębiorców wiążą się z pozyskiwaniem wsparcia jest poziom sformalizowania procesu oraz skomplikowany język, w jakim tworzona jest dokumentacja projektowa. Z punktu widzenia odbiorców spoza kręgu administracji (odbiorców biznesowych przyzwyczajonych do optymalizacji procesów) może to być pewnym utrudnieniem w staraniach o potrzebne wsparcie. Implikuje to, bowiem konieczność korzystania ze wsparcia wyspecjalizowanych firm zajmujących się pisaniem wniosków, w przeciwnym razie ryzyko popełnienia błędów czy dyskwalifikujących nieścisłości jest zbyt duże.

To co pan mi powiedział, ja bym bardzo chciał i bym oczekiwał tego, że nie muszę się z tego doktoryzować.

FGI_CH

Tak, dlatego że wszystkie firmy, w tej chwili jest tego mnóstwo. Po pierwsze klasyfikacja tego, wybór już jest trudny, kto oszukuje, kto ładnie mówi. Ja tu dałam przykład, jeżeli ja pierwszy wniosek pisałam i poszłam do instytucji, gdzie poszłam za darmo, to że mną stworzyli idealny wniosek, w momencie, kiedy ja, piszemy teraz drugie wnioski, korzystamy z pomocy, to po pierwsze, że już wiem, że źle wybrałam, a po drugie, chociaż pięknie to brzmiało, po drugie już wiem, że w zasadzie, jak się sama nie wgrzę, to właśnie w tym tygodniu poprawiamy chyba połowę wniosków, bo ja liczyłam, że oni dobrze mi to podpowiedzą.

Ale to było tak skonstruowane, żeby korzystać z tej firmy, ten język [...].

Oczywiście, dlatego właśnie mówię, jeżeli miałibyśmy osobę, co nawiasem mówiąc, trochę pieniędzy żeśmy wydali na to, żeby nam ktoś to przerobił nic z tego nie wyszło, gdybyśmy mieli osobę, oczywiście, że to musi być dość duża skala, bo, do której idziemy nie wiem, czytamy sobie wspólnie, albo orientuje się na przykład w tych branżach i ona mniej więcej już podpowiada, że słuchajcie wy ze względu na to, na to, na to, to najbardziej jest wam odpowiedni ten rodzaj przynajmniej zewnętrzny. [...] w jakiś sposób nam tłumaczy, zrozumienie tego, to my w tym momencie, jej interes jest żaden, w tym... jej interes jest taki, żebyśmy napisali dobrze, ale ona jakby z tego bezpośrednio od nas pieniędzy nie weźmie, czyli jeżeli widzi, że coś jest nie tak...

FGI_CH

To mnie to najbardziej denerwuje czy irytuje taki ścisły formalizm i ta olbrzymia biurokracja, wiele dokumentów na przykład to, że trzeba podpisywać każdą stronę, trzeba dokumenty w formie tylko papierowej dostarczać, a przecież wiele można by dostarczyć w formie elektronicznej, które zresztą są gotowe w komputerze.

FGI_CH

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Chemia

W przypadku przedsiębiorstw zaliczanych do inteligentnej specjalizacji *Chemia* mamy do czynienia z niewielkimi doświadczeniami firm w zakresie współpracy z instytucjami badawczo-naukowymi. Większość firm prowadzi badania we własnym zakresie, a współpraca z podmiotami zewnętrznymi dotyczy nie tylko uczelni, ale także innych podmiotów badawczych. Wskazuje się jednakże na to, że proces kooperacji napotykał na szereg problemów, głównie w przypadku uczelni, co być może wynikało z poziomu komplikacji zleconych zadań badawczych.

My to większość jednak sami robimy także...

Nie korzystamy.

[...] we własnym zakresie.

To znaczy my jako my [...] nie, ale spółka matka [...] korzysta z AGH.

FGI_CH

Nie, nie dali rady. Natomiast ja korzystam z badań, a jeżeli chodzi o rozwój to korzystam ze swoich dostawców, jako szef zakupów i ze współpracy z dostawcami i z ich laboratoriami, i z ich działami, czyli razem staramy się wypracować rozwiązanie, które będzie dla nas satysfakcjonujące, a oni będą w stanie wyprodukować.

Poszliśmy z bardzo konkretnym projektem, tam jakieś 100 tysięcy złotych i nie znaleźli rozwiązania.

Ja bym to zrozumiał jakby do nas powiedzieli niestety nic nam się nie udało [...] potrzebujemy 3 miesiące, albo potrzebujemy wsparcia, tylko sposób, w jaki to było zrobione taki był troszeczkę zabawny bym powiedział, natomiast faktem jest, że był to trudny projekt, to było duże wyzwanie, to było novum, które gdzieś tam na rynku było w jakiś stopniu przełomowe, wiem, że inne firmy duże nad tym pracują, z jakimiś mniejszymi większymi sukcesami, możliwość jest i ci naukowcy wcześniej, czy później do tego dojdą, natomiast już....

FGI_CH

Tak, to są przeróżne tutaj nie chcę wchodzić w szczegóły. W dużym stopniu robimy to na zewnątrz, one wszystkie mają te akredytacje, nie są to uczelnie, natomiast to są jednostki wyspecjalizowane w danej, no powiedzmy, że w badaniu [...]. I tutaj uczelnie czegoś takiego chyba nie mają, natomiast to są ludzie, którzy bardzo często z uczelni zresztą pozakładali sobie.

FGI_CH

W kontekście oceny wpływu wdrożenia koncepcji specjalizacji w obszarze chemicznym na działalność firm przedsiębiorcy wskazują ponownie, że okres, jaki upłynął od początku uruchomienia procesu wdrażania inteligentnych specjalizacji (czyli około 2 lat) jest zbyt krótki, aby oczekiwać wymiernych skutków w efekcie jej oddziaływania na firmy. Niezależnie jednak od tego podkreśla się, że patrząc z perspektywy całego regionu bilans wpływu powinien być w konsekwencji dodatni.

Będę podtrzymywał to, że za wcześnie, to się wszystko dzieje tak, jeżeli nawet programy były uruchomione w tym roku, bo wcześniej nie były uruchomione to musimy poczekać na efekty tych działań, one oczywiście będą miały wymiar moim zdaniem pozytywny.

FGI_CH

Tak, no oczywiście nie wiem, czy dostaniemy to, natomiast ja też uważam, to, że ktoś czasem nie dostanie, czy coś nie

wyjdzie to jeszcze nie znaczy, że globalne patrzenie w tym kierunku nie jest pozytywne, to nic się nie dzieje z dnia na dzień. Tutaj się muszę, że tak powiem dwie strony otworzyć.

FGI_CH

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Chemia, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Potwierdzeniem wcześniej opisywanych wypowiedzi respondentów odnośnie wpływu inteligentnych specjalizacji na firmy działające w szeroko rozumianej branży chemicznej jest ich opinia na temat możliwości wpływania projektu na rozwój innowacyjnej gospodarki w regionie. Taką możliwość jak najbardziej się dostrzega wskazując na jedno zagrożenie, jakim są mogące się wydarzyć w perspektywie średniookresowej zawirowania gospodarcze czy polityczne (np. zmianami kursów walutowych), które mogą zniwelować możliwe pozytywne efekty wynikające z wdrażania projektów innowacyjnych, zwiększając jednocześnie (patrzac już na poziom poszczególnych projektów) ryzyko nieosiągnięcia wartości założonych wskaźników rezultatu w zakresie rozwoju innowacji.

Ja powiem tak, jeżeli byśmy się trzymali założeń, rzeczywiście założenia są takie, że w okresie długoterminowym, długofalowym to musi stymulować, natomiast ja podejrzewam, że jest jedno niebezpieczeństwo, że na przykład jest tak, że firma mała, średnia napisze fajny projekt, kupi fajną maszynę, [...] całości projektu otrzyma ten projekt prawda i później się okaże, że wiemy jak jest na rynku różne zawirowania i po okresie trwałości on tą maszynę może sprzedać, może sprzedać technologię, może sprzedać wszystko i to, co my zakładamy, że będą te długofalowe efekty na rynku, może ich nie być, ja wcale nie mówię, że tak może być, ale takie niebezpieczeństwo [...].

FGI_CH

Nie no rzeczywiście prognozowanie na 5 lat, to jest obarczone dużym ryzykiem błędu, zwłaszcza, że sytuacja się tak dynamicznie zmienia, na przykład kurs euro w ciągu miesiąca o 10% się zmieni.

Efekty, na to, czy będą dobre efekty to nie jest tylko kwestia, że przedsiębiorca to robi i sprzedaje, albo nie sprzedaje. Ma dziesiątki rzeczy wpływ i tu...

FGI_CH

2.5 Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych

Wywiady w ramach IS *Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności, które obejmują badania i rozwój głównie technologii wytwarzania i kształtowania materiałów opierających się na tworzywach metalicznych i ceramicznych, zagospodarowywaniu odpadów, wyrobisk i pozyskiwaniu surowców. Specjalizacja obejmuje technologie z 5 dziedzin:

- Innowacyjne proekologiczne rozwiązania konstrukcyjne i komponenty w maszynach, urządzeniach i środkach transportu,

- Innowacyjne proekologiczne technologie ograniczania i zagospodarowania odpadów,
- Innowacyjne technologie i procesy przemysłowe,
- Materiały o podwyższonych właściwościach użytkowych,
- Pozyskiwanie i przetwórstwo surowców.

W wywiadzie wzięto udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD⁶ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

Znajomość założeń koncepcji IS

Wywiady z respondentami wywodzącymi się z przedsiębiorstw wpisujących się w zakres działalności IS *Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych* ujawniły niewielki poziom znajomości problematyki związanej z inteligentnymi specjalizacjami. Respondenci nie posiadali wiedzy na temat przynależności swoich firm do inteligentnej specjalizacji, oraz samych założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji dla Małopolski. Jeden z respondentów pozyskał szczątkową wiedzę na ten temat starając się o dofinansowanie na rozwój technologii, natomiast dla pozostałych sam wywiad był pierwszą okazją do zapoznania się z ideą inteligentnych specjalizacji regionalnych wdrażanych w ramach rozwoju badań i innowacyjności. Konieczność szerszego rozpropagowania informacji o inteligentnych specjalizacjach jest, zatem najbardziej pilną potrzebą w zakresie budowania odpowiedniego nastawienia przedsiębiorców.

Tak naprawdę też na to spotkanie dołączyłem, aby się więcej dowiedzieć w tym temacie. Natomiast pierwszą styczność mieliśmy, kiedy staraliśmy się uzyskać dofinansowanie na rozwój naszej technologii właśnie we współpracy z politechniką.(...) Badanie i rozwój to w tej chwili też w tej perspektywie unijnej są różne wnioski, one są ogłaszane czy ogólnopolskie, czy regionalne. My też żeśmy nas kierowali w tej chwili właśnie pod kątem badań i rozwoju, taką aplikację złożyliśmy, ten wniosek został przyjęty, w tej chwili będziemy go bronić, żeby dostać dofinansowanie, no więc tam też trzeba było się oprzeć o te inteligentne specjalizacje, więc wykorzystaliśmy tutaj te kilka punktów. Dość ogólnie napisanych, ale jednak można tutaj.

FGI_PM

Wpływ IS *Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych* na funkcjonowanie małopolskich firm

Pomimo niewielkiego poziomu znajomości założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu intuicyjnie interpretowali potencjalną użyteczność związaną z możliwością dyskontowania jej dla potrzeb swoich przedsiębiorstw i branży. Wskazywali na możliwości innowacyjnego rozwoju procesów technologicznych umożliwiających prace na bardziej zaawansowanych materiałach, ale zmierzające także do większej oszczędności materiałowej.

Nas najbardziej interesują innowacyjne proekologiczne technologie ograniczające ilości odpadów, dlatego że produkujemy bardzo dużą masową produkcję i konsekwencje

⁶ Sekcja C dział 23 – Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych; Sekcja C dział 24 – Produkcja metali; Sekcja C dział 25 – Produkcja metalowych

odpadów jest również bardzo dużo, dlatego jesteśmy zainteresowani takim tematem.

FGI_PM

Nas zdecydowanie najbardziej interesuje na pewno technologie zaawansowanych materiałów, ponieważ łączymy ze sobą materiały z różnych dziedzin, z różnych rodzin i musimy je łączyć w jeden produkt, oprócz tego oczywiście obróbka, pomiary i narzędzia i urządzenia do produkcji tego oraz technologie dla renowacji i modernizacji starych osiedli.

FGI_PM

Korzyści, jakie w opinii respondentów przedsiębiorstwa mogą uzyskiwać dzięki przynależności do danej specjalizacji wiążą się z możliwościami pozyskiwania różnego rodzaju wsparcia, zwłaszcza finansowego. Takie przekonanie wynika zapewne z wiedzy wynikającej z kilkunastu lat doświadczeń korzystania ze wsparcia z różnych środków Unii Europejskiej. Ich dystrybucja jest właśnie najczęściej powiązana z opracowywanymi na poziomie regionów czy kraju różnego rodzaju dokumentami strategicznymi. Dostrzega się jednak nie tylko wymiar finansowy, ale również możliwości korzystania z innego rodzaju wsparcia, jak np. doradztwo czy możliwość prowadzenia badań. Są to oczywiście kwestie powiązane z dostępnością kapitału, tym niemniej wskazuje się na jego konkretne zastosowanie. Jak wskazano dla małych podmiotów, często firm rodzinnych, bez tego rodzaju programów i wynikających z nich możliwości rozwój innowacyjności byłby praktycznie niemożliwy. Kwestią dyskusyjną jest oczywiście, czy podstawową barierą innowacyjnego rozwoju jest tylko ograniczenie kapitałowe, czy również ograniczenie w dostępie do specjalistycznej wiedzy (brak wiedzy na temat możliwości rozwoju). Niezależnie od tego jednak odpowiednio ukierunkowane wsparcie mogłoby przy wykorzystaniu różnych narzędzi stymulować innowacyjność w branży.

To, co nas tu interesuje, czy to co się wpisuje to na pewno są innowacyjne proekologiczne rozwiązania konstrukcyjne. Mamy jakieś tam złożone patenty w opracowaniu razem, czy z Uniwersytetem Rolniczym, czy z Instytutem Spawalnictwa. Tak samo innowacyjnej technologii i procesy przemysłowe, tutaj to też pomaga potem przy na przykład pozyskiwaniu dodatkowej kolejnej dotacji [...], jeżeli coś jest innowacyjnego, wpisanego na listę, jeszcze tak jak tutaj ta forma działalności nasza, czyli obróbka metali jest wpisana na innowacyjne rozwiązania, bo [...] dodatkowo pomaga, no to jakieś punkty są przyznawane, więc jak najbardziej to, że branża akurat ta nazwijmy to ogólnie metalowa jest wpisana w projekt, jako jeden z ważniejszych projektów w Małopolsce to dla tych firm, które są w tej branży jest jak najbardziej pozytywne, a nie negatywne.

FGI_PM

(...) żeby coś innowacyjnego robić, trzeba przeprowadzić jakieś badania, czy na te badania, a większość firm w Polsce, w Małopolsce to są firmy rodzinne, firmy, które są pierwsze, drugie pokolenie, więc tego kapitału jeszcze tak dużo nie mają, więc znalezienie kapitału na badania, na inwestycje, promowanie potem produktu na jakieś wprowadzenie, na rynek pozyskiwanie kapitału w formie dotacji jest jak najbardziej wskazane, bo znacznie ułatwia potem działalność.

FGI_PM

(...) to że jest taki dokument i się można odwołać do specjalizacji inteligentnej, tu mówię o odlewnictwie, który ma w Krakowie przecież duże, duże tradycje, nie mówię tylko o naszych firmach, [...], no to jest dobrze. Oczywiście, że tak. Natomiast i tu, bo ja też wybrałem kilka tych specjalizacji, w które my się wpisujemy, natomiast drugą rzeczą jest to wsparcie, bo jak pan zadaje konkretne pytanie, co my z tego mamy, to oprócz tego, że się możemy jakby odwołać składając różnego rodzaju wnioski, no to tu ja bym powiedział takiego wsparcia szczerze mówiąc to nie za bardzo mamy.

FGI_PM

*(...) natomiast jak my możemy z tego, jako firmy skorzystać. No chcielibyśmy też jakiegoś wsparcia uzyskać, samo doradztwo...
(...) To nie wystarcza.*

FGI_PM

Zakres uszczegółowienia IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych

Biorąc pod uwagę, że dla wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w badaniu wywiad był praktycznie pierwszą okazją do tego, aby dowiedzieć się więcej na temat koncepcji inteligentnych specjalizacji regionu trudno było o pozyskanie pogłębionej wiedzy na tematy interesujące badaczy, między innymi w odniesieniu do kompletności zakresu uszczegółowienia specjalizacji. Przekazywane informacje mają w dużej mierze charakter intuicyjny i są efektem pierwszych przemyśleń na temat pozyskanych informacji. Wynika z nich na pewno, że przydatne byłoby przekazanie przedsiębiorcom (czy też ogólniej odbiorcom spoza kręgu administracji samorządowej) szerszego uzasadnienia dla takiego a nie innego doboru inteligentnych specjalizacji. Brak kontekstu ujawniającego przesłanki wyodrębnienia wskazanego spektrum specjalizacji regionu może stanowić problem w zrozumieniu koncepcji.

Czytelne jest, może na przykład dla mnie przynajmniej tak z czystej ciekawości brakowałoby jedynie, dlaczego akurat w tych branżach są te innowacje i dlaczego te branże chce wspierać urząd i też, jaki ma z tego tak naprawdę interes. Bo tak naprawdę wszystko, co innowacyjne to jest wszystko, co nowe. Tak samo można w piekarni też mogą być innowacje.

FGI_PM

Respondentów poproszono także o wskazanie nowych technologii czy ich zastosowań, które można by włączyć w zakres tej konkretnej inteligentnej specjalizacji. Respondenci w swoich ocenach odnosili się jednak do innych branż, co może świadczyć o tym, że nie traktują swojej specjalizacji, jako tej mającej potencjał innowacyjności. Wskazują na perspektywy wynikające z rozwoju informatyzacji oraz robotyki. Zwraca się także uwagę na kwestie istotne z punktu widzenia problemów, z jakimi boryka się Małopolska, a w szczególności Kraków, czyli niskiej jakości powietrza determinowanej smogiem. W tym kontekście nawiązano do produkcji kotłów, które mogłyby stać się specjalizacją regionalną. Oczywiście wyzwaniem innowacyjnym jest osiągnięcie możliwości produkcyjnych pozwalających na osiąganie wysokiej efektywności energetycznej. Widać więc, że respondenci wiążą rozwój inteligentnych specjalizacji nie tylko z potencjałem regionalnej gospodarki, ale upatrują także możliwości rozwiązywania konkretnych problemów.

Jeszcze patrząc na ten katalog dziedzin i specjalizacji i mówimy o technologii informacyjnej i komunikacyjnej, ale brak jest tutaj wyszczególnionej moim zdaniem tak wprost informatyzacji jako takiej, robotyki, rzeczy związanych bardziej przyszłościowo, w którym kierunku raczej cały świat idzie, no mamy tutaj przecież bardzo prężne uczelnie w Krakowie czy w okolicy, a informatycy z Polski jako tacy też są jednymi z najlepszych na świecie, a w ogóle tego typu branży nie ma.

FGI_PM

Kraków zakazał w ogóle, natomiast cała Małopolska tutaj już w przyszłym roku bardzo mocno będzie stawiać. Do tej pory były tylko kotły klasy trzeciej tak zwane, jeśli chodzi o emisję, teraz w 2017 to są już, aby można było sprzedawać tylko klasę piątą. W uproszczeniu dużym kocioł [...] żaden na węgiel nie jest tego w stanie osiągnąć. Być może, ale jeszcze się nie spotkałem, żeby piątą klasę osiągnął kocioł na drewno, polski producent, znam producentów zagranicznych.

FGI_PM

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu posiadali dużą orientację w specyfice korzystania z różnego rodzaju wsparcia, w tym związanego z rozwojem technologii oraz innowacyjności. Orientacja wynika zarówno z osobistych doświadczeń z wnioskowaniem o dofinansowanie, jak i ogólnej wiedzy na temat specyfiki korzystania z tego rodzajów wsparcia.

W przekazywanych opiniach przewijają się dwa podstawowe wątki, które według respondentów determinują skuteczność oferowanego wsparcia. Pierwszym są kwestie formalne, związane zarówno z mnogością dokumentacji, jak i czasem rozpatrywania wniosków. W kontekście wdrażania innowacyjnych rozwiązań czas jest, bowiem jednym z kluczowych czynników wpływających na sukces rynkowy oraz sens wdrażania danej technologii.

Wiadomo jest z tym bardzo dużo papierologii i bardzo dużo problemów, więc bić się o parę złotych nie zawsze jest sens. (...) Natomiast, jeśli stara się o kilka milionów na jakiś kredyt technologiczny to już wtedy inaczej to wygląda i jak najbardziej jest to potem bardzo pomocne. Jest to na pewno, jeżeli wszystko się dobrze zrobi, zgodnie z wytycznymi, to na pewno jest to dużo tańsze źródło pozyskania pieniędzy docelowo niż kredyt, pożyczka, wypuszczenie akcji i tak dalej. Natomiast znam bardzo wiele firm, które w ogóle nie chcą w to wchodzić, z różnych względów, bo są różne ograniczenia, ciągłość projektu, zakaz sprzedania maszyn przez jakiś określony czas i tak dalej i tak dalej, więc to są plusy, są minusy. (...) To jest jedna rzecz, druga rzecz nie wiem, czas rozpatrywania wniosków, przyznawania wniosków od złożenia do wydania decyzji i potem nie wiem, jeżeli w to wchodzi jeszcze jakaś budowa, zakup technologii, zanim ją się uruchomi to czasem trwa 1.5 roku.

FGI_PM

Drugi z aspektów poruszanych w kontekście oceny wsparcia odnosi się także do w pewnym sensie kwestii formalnych, tym razem związanych z oceną rezultatów projektu obejmowanego wsparciem. Chodzi o wskaźniki, których osiągnięcie jest w opinii przedsiębiorców uwarunkowane nie tylko działaniami przedsiębiorców, ale także wpływaniem szeregu czynników leżących poza zasięgiem oddziaływania projektodawców. Postulowana jest, zatem większa elastyczność w doborze oraz ocenia osiągnięcia wartości wskaźników.

Tu jest drugi aspekt, to znaczy wskaźniki rezultatu, to tak się nazywa, czyli my, o co mi chodzi, projektujemy coś dzisiaj, mamy rok 16, ja nie wiem, co będzie za lat 5, okres, w którym będzie to trwało, powiedzmy 2 lata, czyli mówimy o 7 latach, budujemy maszynę mamy prognozę zrobioną jak najlepiej się da dzisiaj, jest progres i później się zaczyna jakiś problem i wtedy wskaźnik rezultatu, niewykonanie wskaźnika rezultatu, czym grozi? No zwrotem dotacji. Z odsetkami jeszcze czasem.

FGI_PM

(...) żeby była możliwość kilku wskaźników i wybierać - nie spełnić 'i', tylko spełnić 'lub'.

FGI_PM

(Większa elastyczność w zakresie – przyp. red.) przeliczenia, doboru, wskazania i obligatoryjności wskaźników. Nie ma w ogóle elastyczności.

FGI_PM

Sama ocena trafności wsparcia została dokonana w sposób bardzo lakoniczny. Zwrócono uwagę na kwestię wsparcia działalności eksportowej, choć taka ocena wynika w dużej mierze z niepełnego zrozumienia idei inteligentnych specjalizacji, gdzie nadrzędnym celem jest oddziaływanie na rozwój potencjału innowacyjnego (technologicznego) przedsiębiorstw, jako pośredniego narzędzia wspierania ich zdolności konkurencyjności, także na rynkach zagranicznych.

Ale to było chyba, ale w tym nie widzę jeszcze na eksport, paszport eksportu coś takiego kiedyś było i tutaj nie widzę.

FGI_PM

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Kwestia warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi, jako kryterium dostępowego do wsparcia w ramach RPO została przez respondentów oceniona raczej pozytywnie. Kluczowe głosy w tej części dyskusji polegały na wskazywaniu pozytywów wynikających z tego rodzaju kooperacji. Obawy dotyczące współpracy biznes-nauka mogą wynikać z deklarowanych niewielkich doświadczeń jednego przynajmniej z respondentów w zakresie pozyskiwania funduszy ze środków zewnętrznych.

Uważam, że powinna być dobra wola przedsiębiorstwa, czy chce skorzystać z pomocy czy z udziału uczelni, czy też nie. Nie powinno być nakazów żadnych, tylko powinno być dobrowolne korzystanie z pomocy uczelni.

FGI_PM

Zapis mówi o tylko i wyłącznie uczelniach i instytucjach powiązanych z uczelniami tak, czyli jeżeli jest jakaś prywatna firma, która może pomóc w przygotowaniu, we wdrożeniu to

jest to poza kryterium, więc na pewno jakieś utrudnienie. Ja z kolei nie byłem beneficjentem żadnych unijnych środków, więc dla mnie to jest temat, który gdzieś tam weryfikuję, patrzę na to jako na utrudnienie tak naprawdę.

FGI_PM

Wskazywano chociażby na możliwość naukowej weryfikacji założeń innowacyjnych rozwiązań, co pozwala na uniknięcie ryzyk związanych z wdrożeniem nieefektywnych technologii. Działalność uczelni dzięki wiedzy pracowników naukowych oraz dostępowi do baz danych może być także pomocna w weryfikacji na ile rzeczywiście dane rozwiązanie planowane do wdrożenia w danym przedsiębiorstwie jest rzeczywiście innowacyjne.

Z jednej strony to jest na pewno utrudnienie, bo nie ma sytuacji czarno-białych, z drugiej strony też można się liczyć z jakimiś pozytywami, bo mamy spojrzenie z innej strony, inna opcja jako naukowiec, powiem, że praktyka jest najważniejsza, ale z drugiej strony ktoś z tej branży wykształcony w tej dziedzinie no spojrzy na to troszkę inaczej, być może, że trafnie.

FGI_PM

Natomiast tu chcę właśnie powiedzieć o innowacyjności, dlatego, że my, jako firma, przecież nie mamy takiej możliwości, żeby sprawdzić, że to co w tej chwili ten wniosek, który złożyliśmy, on się opiera, ta innowacyjność polega na tym, że jeden z pierwiastków ziem rzadkich ma być wykorzystywany u nas w procesie i teraz, żeby sprawdzić czy na to są patenty, ile ich jest no to my tego nie możemy zrobić. Natomiast w uczelniach mają dostęp do baz danych, europejskich, amerykańskich, no i wyszukają prawdę, czyli ta część jakby ta informacja, no w tym przypadku jakby sami byśmy sobie nie poradzili, natomiast no cała jakby konstrukcja tego projektu w sensie badania i rozwój, czyli bada uczelnia, te prace przemysłowe, czy badania przemysłowe odbywają się u nas i na końcu jakby to wdrożenie odbywa się u nas z pomocą uczelni, no to ma jakiś też sens, tu jest jakaś logika w tym.

FGI_PM

Jeżeli my byśmy eksperymentować na odlewach wielotonowych, no to ryzyko i koszty tego są nieporównywalne, jeżeli na uczelni mają możliwość wykonywania prób w sensie laboratoryjnym prawdę, zrobić ileś tam tych próbek i nam zarekomendować jakąś tą mieszankę no to wiadomo, że my to potem przetestujemy nie na wariantach kilku, kilkunastu tylko na dwóch góra prawdę i albo te rezultaty w sensie własności, struktury będą oczekiwane albo nie. Zresztą projekty mają to do siebie, że nie zawsze musi się udać.

FGI_PM

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych

W toku dyskusji nad możliwymi sposobami wspierania przedsiębiorstw w zakresie wdrażania działalności innowacyjnej przejawiają się dwa podstawowe wątki. Pierwszy z nich wiąże się z brakiem orientacji odnośnie możliwych form wsparcia, jakie mogłyby być kierowane do przedsiębiorstw. Może to wynikać z niewielkich doświadczeń respondentów w zakresie korzystania z zewnętrznego wsparcia.

Ja mówię za siebie, no my nie wiemy, z czego moglibyśmy skorzystać.

FGI_PM

W przypadku drugiego wątków mamy nieco więcej konkretów, przy czym wypowiedzi respondentów wiążą się nie tyle ze wskazaniem możliwych form wsparcia, co preferowanej grupy odbiorców. Generalnie wiąże się ze wskazaniem małych firm jako grupy odbiorców potrzebujących relatywnie najwyższego wsparcia. Przy czym chodzi o wsparcie różnego rodzaju, zarówno w kreowaniu rozwiązań innowacyjnych, jak i prowadzeniu działań rynkowych. Zwraca się uwagę na różnice w potencjale występującym pomiędzy przedsiębiorstwami małymi, często rodzinnymi, a dużymi firmami zatrudniającymi nawet setki pracowników. Pomaganie małym podmiotom, chociażby poprzez umożliwianie prowadzenia wspólnej działalności wystawienniczej podczas targów zagranicznych jest jednym z rozwiązań podawanych przez respondentów, jako możliwych do wdrożenia w ramach wsparcia.

Co byśmy chcieli, no na pewno jak najwięcej programów można powiedzieć inwestycyjnych, wspomagających rozwój małych firm, które mogły się przysłużyć, zarówno na badania, bo badania są ważne, bo można dowiedzieć się o własnym produkcie dużo więcej niż w swoim zakładzie, na politechnice można się dowiedzieć o tym dużo więcej, ale też dużo programów właśnie dla na przykład budowy nowych siedzib, na rozbudowy, na kupno sprzętu

FGI_PM

(...) czego można oczekiwać, właśnie małe przedsiębiorstwa, takie malutkie, bo tu inna sprawa jak jest tam 100 ludzi, firma większa czy 200, ale jak jest tam powiedzmy 15-20, produkcja niewielka, a niekiedy wyroby są dość ambitne i które spotykają się z zainteresowaniem na rynkach zagranicznych, dla takich firm powinno być, to co już wspominaliśmy, odnośnie tej promocji czy udział w targach, tylko, że taka malutka firma dobrze by było, żeby grupować parę 3-4 firmy na przykład wyrobów metalowych i tam na jakichś takich targach branżowych, które są w Niemczech, Austrii i po prostu, żeby tam można... to są duże koszty uczestniczenia w tych targach.

FGI_PM

(...) tak naprawdę rolą przedsiębiorcy jest dostosowywanie się do świata i do wszystkiego, więc ja też takie mam podejście, my się staramy dostosować do programów tak naprawdę, a wiem, że programy się nie dostosują do nas.

FGI_PM

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych

W przypadku przedsiębiorstw zaliczanych do inteligentnej specjalizacji *Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych* mamy do czynienia z doświadczeniami firm w zakresie współpracy z instytucjami badawczo-naukowymi. Zadeklarowana została w przypadku części respondentów współpraca z uczelniami i wnosząc z kontekstu wypowiedzi są to kontakty trwałe, wchodzące już niemal na poziom kontaktów personalnych, co może świadczyć o wysokiej częstotliwości dotychczasowych kontaktów. Jednocześnie nie wskazuje się na jakiegokolwiek problemy w ramach współpracy pomiędzy firmami a uczelniami czy instytucjami badawczymi. Zarówno fakt współpracy, jak i brak problemów w jej trakcie można uznać jako pozytywny symptom w kontekście zagadnienia dotyczącego wymogu współpracy z uczelniami i instytucjami badawczymi w kontekście uzyskiwania wsparcia w ramach osi 1 i 3 RPO WM.

My korzystamy z usług AGH, Politechniki Krakowskiej, bardzo współpracujemy, więc to są już takie kontakty praktycznie personalne, więc nie ma żadnych problemów.

FGI_PM

My korzystamy, problemów jakichś większych nie mamy, bo to są raczej powtarzalne jednostki, z którymi nad jakimiś nowymi pomysłami, czyli odnośnie nie wiem spawania czy czegoś innego, jeżeli są rozmowy no to już raczej, pierwszy raz zawsze było najtrudniej trafić na właściwą jednostkę, natomiast potem to już...

FGI_PM

Respondenci dostrzegają konieczność rozwoju firm, jako warunku sukcesu rynkowego. Nie utożsamiają go jednak na razie z wdrażaniem koncepcji inteligentnych specjalizacji, co może wynikać z początkowego etapu wdrażania procesu.

Nasz rozwój, naszych firm to jeszcze chyba nie dzięki temu dokumentowi, tylko sam w sobie z nas samych z naszych firm wynikający, natomiast ten dokument zacznie dawać efekty chyba dopiero za jakiś czas, bo wydaje mi się, że to jest jeszcze za krótki okres, żeby to wszystko się udało, inaczej, ja korzyści z tego dokumentu jeszcze nie zaobserwowałem bezpośrednich, żeby od innych firm czy coś takiego, no sam fakt, że mało kto tutaj słyszał jeszcze o tych rzeczach

FGI_PM

Gdybyśmy się nie rozwijali, to o czym mówimy, że zmieniają się wymagania to my byśmy połowy klientów nie mieli w tej chwili.

FGI_PM

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Założeniem wdrożenia koncepcji inteligentnych specjalizacji jest w każdym przypadku spowodowanie zaistnienia efektów gospodarczych i innych w skali regionu czy poszczególnych branż. Zwraca się właśnie uwagę na stymulacyjny charakter procesu rozwijania specjalizacji *Produkcja metali i wyrobów*

metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych w odniesieniu do innych branż i jej powiązania z innymi dziedzinami gospodarki, w tym przypadku przemysłem elektrotechnicznym. Z kontekstu wypowiedzi respondentów wynika generalna świadomość powiązań pomiędzy różnymi branżami i zjawiskami gospodarce.

Ja chciałem tutaj podkreślić, że sprawa produkcji i obróbki metalu ma ścisły związek z elektrotechniką, a szczególnie z przemysłem maszynowym, właściwie jak przemysł maszynowy bez metalowych elementów nie istnieje i to elementy maszynowe, które muszą być wysokospecjalistycznie, dokładnie obrobione, także tutaj to przemysł metalowy jest podstawą, znaczy w ogóle zaczyna się od hutnictwa, odlewni i tak dalej. To wszystko, co się wiąże właśnie z metalami to jest podstawą gospodarki, a przemysł elektromaszynowy, który myśmy też chyba, jako Polska zatracili w znacznym stopniu, jak szukamy maszyn proszę państwa są w Polsce [...] obrabiarki, powiedzmy Niemcy produkują, ale polskich obrabiarek jest bardzo mało do obróbki metali, jakieś tokarki, frezarki, szlifierki, mało jest ich, są montowane u nas, a kupiliśmy kiedyś z AWI, to są takie dawne przedwojenne zakłady lotnicze w Warszawie tokarkę no to, tam nasz był odlew korpusu, oblachowanie, a te wszystkie rzeczy, była śruba pociągowa, śrubę tam akurat żeśmy zrobili, natomiast już sterowanie, głowica narzędziowa, te wszystkie elementy, które wymagają takiej specjalizacji no to nie nasze.

FGI_PM

Jeśli chodzi o przykłady konkretnego wpływu wdrażania branż innowacyjnych to pojawia się kwestia oddziaływania innowacji na poprawę jakości warunków pracy. Unowocześnianie firm, nowe technologie etc. mogą w ocenie respondentów wywołać pozytywne zmiany w środowisku pracy.

Jeżeli chodzi o środowisko pracy na pewno te nowe technologie, nowe obrabiarki to wszystko jest z reguły posadowione często w dostosowanych jakichś halach, czy nowych halach, także jeśli chodzi o środowisko pracy dla pracowników na pewno tam jest zdecydowanie lepsze, po prostu bardziej higieniczne, czy to wentylacje, ogrzewanie, światło, to wszystko zdecydowanie się musi poprawiać, bo trudno sobie wyobrazić nowoczesne maszyny, nowa technologia, w jakiejś tam starej hali, która nie spełnia warunków. To chyba to środowisko chyba się poprawia.

FGI_PM

2.6 Elektrotechnika i przemysł maszynowy

Wywiady w ramach IS *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności związanych z następującymi dziedzinami:

- Technologie inżynierii medycznej,
- Innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego,
- Zrównoważona energetyka, inteligentne i energooszczędne budownictwo,
- Innowacyjne technologie i procesy przemysłowe,

- Automatyizacja i robotyka procesów technologicznych,
- Optoelektroniczne systemy i materiały oraz
- Inteligentne technologie kreatywne, wzornictwo.

W wywiadzie wzięło udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD⁷ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

Znajomość założeń koncepcji IS

W przypadku respondentów wywodzących się z obszaru *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* mamy do czynienia z sytuacją, w której orientują się oni w ogólnej specyfice koncepcji, tj. mają ogólną świadomość jej istnienia, natomiast posiadają niewielką orientację w szczegółach zagadnienia. Podobnie jak w przypadku specjalizacji *Technologia informacyjna i komunikacyjna* program rozwoju inteligentnych specjalizacji został intuicyjnie powiązany z programowaniem rozwoju wspieranym ze środków Unii Europejskiej. Ma to zapewne związek z bogatym doświadczeniem polskich przedsiębiorców z tego rodzaju wsparciem. Wiedzą oni, że jakiegokolwiek koncepcje rozwojowe popierane konkretnymi dokumentami regionalnymi mają zwykle kontekst właśnie przyznawania środków w ramach funduszy zewnętrznych. Jednocześnie podkreśla się kontekst przekazywania informacji, który jest kluczowy dla zaznajomienia potencjalnych odbiorców z ważnymi z ich punktu widzenia zagadnieniami, w tym przypadku koncepcją inteligentnych specjalizacji.

Wielki dokument, jak każdy z dokumentów. Specjalistyczny. Myślę, że z tego, co tam przeczytałam kiedyś to Małopolska wygenerowała sobie parę specjalizacji, które są dla niej, nie wiem, priorytetowe, rozwojowe i chciałaby się w tym rozwijać. No i wiemy, że pewne zakresy wiążą się z tym i dokumentem i z tym konkursem, który będzie gdzieś tam realizowany, albo został zrealizowany, ale jednocześnie, jakby w tamtym roku szukałam informacji dotyczących tego zakresu, ale nie mogłam znaleźć. Nie wiem, kiedy się one pojawiły.

(...) wszystkie konkursy troszkę są spóźnione, w tym okresie programowania. No to te informacje były przeze mnie szukane na początku okresu programowania, jakby później przez to czekanie, był zgubiony wątek. Natomiast tyle wiem, że będzie można zdobyć dotacje z tego zakresu, czy dana firma będzie wpisywała szczegółową dokumentację konkursową, to zawsze jest tabula rasa, której na tą chwilę chyba nikt nie wie.

FGI_ELK

Wpływ IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy na funkcjonowanie małopolskich firm

Relatywnie niewielkiemu poziomowi znajomości założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego wśród przedsiębiorców z branży *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* towarzyszy świadomość roli, jaką koncept specjalizacji może odegrać w kontekście funkcjonowania firm. Pozyskanie pieniędzy na wsparcie innowacyjności może przyczynić się do obniżenia kosztów wytworzenia produktów, a przez to do podniesienia rentowności oraz konkurencyjności

⁷ Sekcja C dział 26 – Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych; Sekcja C dział 27 – Produkcja urządzeń elektrycznych; Sekcja C dział 28 – Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana; Sekcja C dział 29 – Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli; Sekcja C dział 30 – Produkcja pozostałego sprzętu transportowego; Sekcja C dział 33 – Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń

przedsiębiorstwa, zwłaszcza w sytuacji, gdy na rynku dominuje konkurencja cenowa. W jej realiach inwestowanie w innowacyjne produkty jest nieopłacalne, bo niejako z definicji powoduje konieczność podniesienia cen na produkty powodując obniżenie ich konkurencyjności. Przeznaczenie środków publicznych na dofinansowywanie rozwoju innowacyjnych firm może wydatnie przyczynić się do przeniesienia akcentu konkurowania z niskich kosztów pracy na wyższą, jakość produktów.

Trzeba jednak podkreślić, że realny wpływ będzie możliwy do oceny dopiero w dłuższej perspektywie, jaka musi upłynąć od momentu uruchomienia programu rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu.

Korzyści wielopłaszczyznowe. Chyba za mało czasu jest, żeby to stwierdzić jeszcze.

Wzmocnienie pozycji w kraju, albo wyjście na rynki zagraniczne, prawda? Czyli nie konkurowanie tanią pracą, tymi zasobami w Polsce, tylko wyjście na ten wyższy poziom i jednak sprzedawanie po prostu wysokich technologii. Marże na tym są po prostu wyższe. Przystaniemy po prostu konkurować już niskimi kosztami pracy, tylko jakością możemy konkurować.

Myszę podobnie. Z konkurencją jest taki problem, że cokolwiek w Polsce wyprodukujemy, to 90 i 95 to jest jednak cena i nie bierze pod uwagę tego, że powiedzmy wyprodukowanie torów A i torów B pomimo tego, że z zewnątrz wyglądają tak samo, no to jedne powiedzmy na żywo miesiąc dwa, to drugi pracuje w firmie przez lata. Tutaj ciężko jest, że tak powiem, na chwilę obecną, na rynku Polskim podejmować jakieś długofalowe relacje, umowy z klientami, bo nawet jeżeli zaproponujemy dobry produkt jakościowo itd., to przyjdzie firma z za rogu, poda niższą cenę, jakość będzie inna i wiadomo jakie są tego realne fakty i realia, że zawsze się wybiera to co tańsze. Chociaż moim zdaniem już powoli się to zmienia, już są firmy, które powoli dojrzeją do itd. Ale nadal jest to etap, w którym nawet firmy z potencjałem trochę przystopują.

Potencjalne korzyści z tego tytułu, że samorzady terytorialne w jakiś sposób wspomagają firmy, tak? Tak rozumiem to pytanie. Jaką potencjalną korzyść może uzyskać firma, że należy do tego programu? No tutaj jakichś więcej konkretów wymagałabym od władz terytorialnych, co konkretnie oprócz powiedzmy bonu na innowacje. Ale na przykład zainteresowało mnie tutaj, co może być konkretnie takim potencjałem? Udzielenie pomocy w ramach doradztwa takiego fachowego doradztwa na rynkach zagranicznych. To by mnie na przykład bardzo interesowało.

Takie umiędzynarodowienie działalności firmy małopolskiej, taka realna pomoc doradcza, która jest z reguły taka bardzo wyspecjalizowana. Gdyby Urząd Marszałkowski, gdyby Samorząd Terytorialny rzeczywiście finansował w całości takie działania, albo w ogóle wspomagał, prowadził jakieś projekty na ten temat w rodzaju szkolenia pracowników itd., to, to by miało jakiś sens, bo ten potencjał tutaj jest, prawda. To nie jest tak łatwo pracownikom danej firmy, nawet gdy są na bardzo

wysokim poziomie i mają bardzo wielką wiedzę jak gdyby wprowadzić się w realia rynku Unii Europejskiej tak do końca. I tutaj taka pomoc fachowa byłaby bardzo.

FGI_ELK

W kontekście korzyści, jakie powinny odnieść firmy w efekcie przynależności do inteligentnej specjalizacji wymienia się oczywiście korzyści finansowe. Zwraca się jednak uwagę, że ich pozyskanie jest obwarowane przebrnięciem przez wysoki poziom sformalizowania procesów i tzw. papierologii (trzeba w tym miejscu dodać, że pojęcie to jest powszechnie stosowane przez respondentów w odniesieniu do biurokratycznych wymogów projektowych), co może być czynnikiem ograniczającym zainteresowania przedsiębiorców korzystaniem z możliwego wsparcia, ograniczając tym samym jego efektywność.

Powiem tak, jeżeli jest znowu 20 dokumentów znowu do wypełnienia i wynika z tego 50 stron tekstu, o 20000 złotych i ja komuś muszę dać, przeznaczyć czas na wypełnienie dokumentów, potem znaleźć osobę, która mi przeprowadzi doradztwo, jednocześnie mieć pełno wymogów, jak mogę wybrać, czy mogę to zrobić z wolnej ręki, czy muszę to jakoś udokumentować, potem prowadzić tą całą dokumentację pod WOM to mi się to nie opłaca za 20000 zł.

Papierologii, a efekt nieadekwatny. Ja nigdy nie będę miała 100% pewności, co mi przyniesie to doradztwo. No bo nie mogę sobie tak założyć, że tak to doradztwo jest wpisane w moje oczekiwania, bo może mi wyjść zupełnie inny zakres, no oczywiście, że nie. Tego doradztwa jakby z założenia, ale nie o to tu chodzi, ale dla mnie jest to po prostu nieopłacalne.

FGI_ELK

Zakres uszczegółowienia IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy

Zakres uszczegółowienia inteligentnych specjalizacji został przez respondentów wywodzących się z obszaru *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* oceniony dość zgodnie, jako opracowany przy użyciu zbyt ogólnych kategorii. Co prawda szerokie ujęcie daje możliwość zakwalifikowania się do uzyskania wsparcia szerokiemu gronu podmiotów, co jednak przeczy w pewnym sensie idei specjalizacji, jako konceptowi relatywnego zawężenia. Podobnie jak w przypadku specjalizacji wskazuje się także na konieczność nadania rang czy wag określonym branżom tworząc swoistą hierarchię branż sugerującą, które z nich są szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju regionu.

Tutaj ja nie widzę właśnie tej sieci transportowej, nie wiem, czy tutaj w tych technologiach informacyjnych ona by się tutaj mieściła. Wydaje mi się, że chyba tak. I wtedy ten transport byłby w tym może zawężony. Pozostałe dziedziny wydaje mi się, właściwe. Chociaż na przykład przemysły kreatywne i czasu wolnego. Czy tu chodzi o sprawy dotyczące kultury?

Na tą chwilę nie umiem powiedzieć, czego brakuje.

Według mnie ten podział nie jest bardzo szczegółowy, nie zawęża to, jak patrzę oczywiście na ten obszar, który dotyczy

naszej firmy, automatyzacji i robotyki, myślę, że bardzo wielu przedsiębiorców może się mówiąc brzydko załapać pod tę kategorię. Więc wydaje mi się, że jeszcze bardziej uszczegóławianie, zamknęłoby wielu przedsiębiorcom dostęp.

Niektóre są tak bardziej uszczegółowione, niektóre mniej.

Nierówny podział, na przykład waga tych zagadnień, jeżeli wszystkie pracują tak samo, to może być różnie.

Nie wiem. Ja myślę, że są dosyć szerokie te. Jest mechatronika, cała dziedzina. Maszyny i urządzenia automatyzujące, to też jest.

Technologia automatyzacji, roboty, w każdym właściwie przemyśle jest. Jest szerokie.

FGI_ELK

Odnośnie poziomu czytelności zakresów definicyjnych zawartych w dokumentach dotyczących inteligentnych specjalizacji nie zgłaszano wyraźnie krytycznych uwag. Pojawił się, co prawda głos mówiący o tym, że opis wymaga dopracowania celem uczynienia go bardziej zrozumiałym dla odbiorcy wywodzącego się spoza kręgu administracji publicznej, z drugiej strony jednak w przypadku innych przedsiębiorców zrozumienie treści nie stanowiło problemu dając możliwość przypisania danej działalności do konkretnego obszaru.

Nie jest jasne dla przedsiębiorcy, nawet osoby, której czyta dokumenty i realizuje projekt, który jest dofinansowany. Takie jest moje zdanie.

W naszym przypadku to dwa podpunkty, że tak powiem w 100 % grają z naszym profilem firmy itd. Bo tak, mamy innowacyjne technologie procesów przemysłowych, bo wychodzi na przód jeżeli chodzi o klientów. Automatyka i robotyka procesów technologicznych to jest no priorytet. U nas to powiedzmy tutaj tą automatykę wprowadzać na liniach produkcyjnych i nie tylko. Także jeżeli tutaj chodzi o naszą firmę, to jak mówię, jak tylko to zobaczyłem, to od razu się zamknąłem na te dwa punkty, które są dla nas naprawdę istotne.

Jakie były tutaj założenia. Ale zakładam po prostu, że w Małopolsce jest tyłu, że te obszary mają potencjał żeby stać się prawdą jakąś marką Małopolski za granicą. No to wtedy na zasadzie, że dysponujemy takim badaniami, żeby wiedzieć czy jest to sensowne. Ale mogę tylko powiedzieć, że to, co robi nasza firma się wpisuje w jeden z tych zakresów.

FGI_ELK

Nie pojawiły się natomiast istotne wskazania odnośnie nowych technologii czy nowych zastosowań technologicznych. Podobnie jak wielokrotnie miało to już miejsce w trakcie wywiadów przywoływano kwestię ekologii pod kątem zwalczania smogu. Kwestia ta została potraktowana hasłowo bez wskazywania konkretów.

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Respondenci posiadają niewielką wiedzę o wsparciu, jakie mogą otrzymać firmy z obszaru *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* w ramach osi 1 i 3 RPO WM na lata 2014-2020. Wynika z tego także trudność w ocenie trafności wsparcia względem oczekiwań firm. Pojawiają się, co prawda oceny, ale bazują one na wiedzy przyswojonej w trakcie wywiadu. Wynika z nich przede wszystkim zainteresowanie bonami na innowacje, jak również współpracą z uczelniami i jednostkami badawczymi.

Nie, nie mamy takiej wiedzy.

Nie do końca wiem. Na pewno firmy współpracują z innymi instytucjami niż firmy produkcyjne. Na przykład nasza firma współpracuje bardzo aktywnie z AGH. Cztery dni temu podpisaliśmy umowę dotyczącą ważenia pojazdów, ale jest to dla nas inwestycja, nie dająca nam żadnych profitów, poza jak gdyby tym dodatkowym wzmocnieniem naukowym.

My korzystamy z bonów to a propos bonów. Z tego całego osi trzy jedyne, co by mogło mnie interesować, to tylko i wyłącznie dofinansowanie targów zagranicznych. Żadnych doradztw, tworzenia strategii, planów, niczego takiego.

U nas w ramach naszej firmy dostajemy środki z Unii Europejskiej przy współpracy też z AGH realizowany był taki projekt badawczy. No i jakie korzyści z tego były? A więc myślę, że coś takiego miałyby sens. Czy też tworzenie tej infrastruktury badawczo - rozwojowej przedsiębiorstw, no to rozumiem, że przedsiębiorstwo może prowadzić w swoich ramach jakieś badania samo, korzystając z pomocy naukowców.

FGI_ELK

Uczestnicy dyskusji zostali poproszeni o wskazanie zmian, jakie należałoby wprowadzić, aby wsparcie było bardziej efektywne. Podobnie jak uczestnicy innych wywiadów zogniskowanych skupiali się na kwestiach formalnych, związanych w szerokim znaczeniu z ograniczeniem formalności dotyczących składania wniosków. Dotyczy to chociażby uproszczenia dokumentacji projektowej, skrócenia czasu rozpatrywania wniosków, ale także zobjektywizowania oceny aplikacji projektowych, tak, aby oceny nie budziły wątpliwości.

Jeżeli chodzi o nas to my dopiero raczkujemy w tych tematach. W firmie, wiem, że w tym roku, że w 2017 roku, wiem, że trwają rozmowy z AGH itd. Mamy też taki ciekawy projekt z jedną z zagranicznych firm. I na chwilę obecną tak na dobrą sprawę kwestia dokumentacji, pod co to będzie można podpisać? Bo na stricte pozyskuje i chce pozyskać na ten projekt środki unijne. Tu w wypadku, jeśli chodzi o te bony, to sam nie wiem. Nie mam zdania ani za ani przeciw. Patrząc na naszą firmę nie, wiem, naprawdę nie wiem. Kwestia tych dokumentów itd.

Znowu ta formalizacja tych wszystkich projektów. Powiem szczerze, tak jak jest wymóg pięciu targów w roku, to jest bardzo dużo. Bo to trzeba sobie zaplanować z wyprzedzeniem, rok wcześniej. Ocena projektu trwa znowu rok i my na tym się rozjeżdżamy, gdyż przygotowując projekt taka mała, średnia firma ma pewne informacje, badania, potrzeby w 2015, ale już nie będzie ich miała pod koniec roku 2016. Już te wszystkie targi mijają, bo ten okres oceny wniosków jest dużo za długi.(...) To jest zniechęcające. Zdecydowanie.

Natomiast inna jest ta akceptacja niepewności przez trzy – cztery miesiące, gdzie idziemy składamy, idziemy i składamy niż czekania rok, bo może się coś wydarzyć a może nie.

To jest za długo po prostu.

Też z różnych przyczyn może być odmowa. Czasami nie rozumiemy dlaczego.

Czasem jest nie do końca obiektywna ocena.

Nie ma takich kryteriów zerojedynkowych, to jest takie płynne.

Albo mniejsza ilość dokumentów do wypełnienia i po prostu szybszy ten okres oceny. I zarówno z naszej strony jest mniej czasu do wypełnienia. I oni też mają mniejszą ilość do ocenienia i idzie to sprawniej. I jest ta większa przepustowość informacji. Przeszliśmy pierwszy etap, i poprosimy ten, ten i ten dokument.

Uprościć. Też wiem, że u nas w firmie też był problem z rozliczaniem tego projektu. Że musimy tworzyć tę dokumentację idiotyczną, żeby się wpasować w jakieś te kryteria, co właściwie to była taka sztuka dla sztuki, tworzyć dokumenty, które nie były nikomu potrzebne, nie wносиły nic do sprawy. Może do celów statystycznych. Wiem, że to było czasochłonne. Wiem, że projekt się już zakończył a jeszcze to się tam ciągnęło miesiącami, przy rozliczeniach tych płatności. Powinno być w jakiś taki prostszy sposób, krótszy. Tworzenia jakichś sprawozdań, nie wiem, formularzy, nie wiem komu są potrzebne, na pewno nie przedsiębiorcy. Może do celów statystycznych, ale to powinno być ograniczone po prostu.

FGI_ELK

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Przedstawiciele przedsiębiorstw z obszaru *Elektrotechnika i przemysł maszynowy* ze zrozumieniem przyjmowali warunek podejmowania współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach osi 1 i 3 RPO WM. Nie wszystkie firmy, bowiem dysponują samodzielnym potencjałem do tego, aby prowadzić działania rozwojowe w zakresie innowacji. Postuluje się jednak w kontekście wymogu współpracy odstąpienie od obligatoryjności na rzecz innej formy zachęcania do tego rodzaju kooperacji

On jest czasami niezbędny, żeby tą innowację wprowadzić, dlatego, że nie każda firma dysponuje instrumentem badawczym do tego, żeby coś w produkcji wdrożyć.

Jeżeli to ma być tylko współpraca na zasadzie tylko przygotowania i ona jest tak w ciągu miesiąca, dwóch? I ona ma być tym efektem? To tak średnio. Bo przymus do tego prowadzi. Spotykamy się tylko w temacie przedmiotowym, rękę sobie podajemy i dziękujemy za wszystko. Chyba, że mamy dłuższy termin, przygotowujemy perspektywę długoterminową i coś tam jeszcze chcemy od tej instytucji i mamy jakieś zamierzenia. Ale żeby tak współpracować, to na pewno nie przymusem, musi być jakaś inna droga i zachęta. Żeby firmy współpracowały z nauką i nauka z firmami. To też w drugą stronę, ale też muszą być otwarci.

FGI_ELK

Zwraca się także uwagę na fakt ograniczania możliwości wyboru firm z terenów Polski. Ma to oczywiście swoje uzasadnienie, jednak jest wadliwe w sytuacji, gdy firmy z Polski nie będą w stanie podjąć się danego zadania badawczego bądź z różnych powodów nie będą zwyczajnie zainteresowane. Taka sytuacja teoretycznie może wystąpić, co poświadczają wypowiedzi respondentów, a wówczas przedsiębiorca znajdzie się w sytuacji, w której jego możliwości o aplikowanie w programie zostaną, co najmniej mocno ograniczone. Być może pomocną byłaby tu udostępniana przedsiębiorcom baza takich jednostek badawczych przypisanych do poszczególnych specjalizacji, tak aby zwłaszcza przedsiębiorcy raczkujący w temacie rozwoju innowacji mieli na starcie ułatwione zadanie.

Jest to takie zawężenie tylko do Polski, tak te instytucje tylko działają w Polsce. Niektóre tematy lepiej są opracowywane w instytutach zagranicznych. Nie prowadzi, albo prowadzi takie w skromnym zakresie badania.

Może nie, że przerasta, może nie byli zachwyceni. Dałam przykład, że po prostu obszar jakby się nie wpisywał się w zakres naukowy danej jednostki i nie było czasu na szukanie kolejnej jednostki. Ta weryfikacja wstępna tam nastąpiła po pewnym czasie, została wysłana informacja zwrotna do przedsiębiorcy, że no niestety, wykracza poza nasz obszar zainteresowań i nie było już czasu na szukanie innej jednostki. Też może, jakby był katalog, gdzie szukać. Te jednostki nie reklamują się. Czasami trudno jest z ich strony internetowej czy mogliby się zająć tym tematem. Albo musisz mieć kontakt bezpośredni już i bazować na tej swojej wiedzy, bo tak z marszu podejrzewam dla firmy, która pierwszy raz, to gdzie ma się zgłosić w ogóle?

FGI_ELK

Respondenci uczestniczący w dyskusji podkreślili także, że warunek dotyczący współpracy z uczelniami i jedenastkami badawczymi dotyczący możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach osi 1 i 3 RPO WM może być dla przedsiębiorców pewnym utrudnieniem, zwłaszcza w przypadku mniejszych firm dysponujących ograniczonymi środkami na inwestycje.

Ulepszyć, kontynuować, uprościć, jasne kryteria, większa otwartość

Moim zdaniem tak.

Tak, bo koszty zatrudnienia takiego pracownika mogą się okazać za wysokie i opłaca się tylko przy realizacji jakiegoś projektu – zrobimy coś razem, opatentujemy. Ale później na przykład ten specjalista może nie być do końca przydatny tej firmie, a może żądać wysokiego wynagrodzenia.

Żadnej nie stać. Im większa firma, tym ma większą możliwość tworzenia własnych modułów badawczych. Natomiast firmy średnie i mniejsze na pewno nie, i one muszą na tym pracować. Więc jeżeli cokolwiek takiego się stworzyło, co jest tym pierwszym krokiem, to będzie następny.

FGI_ELK

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy

Oczekiwania związane z charakterem przyszłego wsparcia są pochodną opinii, jakie respondenci mieli odnośnie propozycji zawartych w odniesieniu do osi 1 i 3 RPO WM. Są one związane głównie z uproszczeniem formalności dotyczących procesu przyznawania środków, tak, żeby mogły być w szybszy sposób pozyskiwane przez firmy. Elementem tego mogłoby także być bardziej precyzyjne opisywanie możliwości, jakie niosą za sobą programy wsparcia, tak żeby nie budziło to żadnych wątpliwości po stronie beneficjentów zainteresowanych wsparciem.

Można by było tu na pewno coś dodać, w tej chwili nie mam żadnego pomysłu, ale myślę, że to co tutaj wyczytuję, te bony, z których Pan korzystał, to doradztwo. Jeżeli chodzi o to doradztwo, to ja niewiele wiem na ten temat, i tutaj by dobre było uszczegółowienie, kto ewentualnie doradza, w jakim zakresie, w jakiej formie my prosimy to to doradztwo, jak się zwracamy, jakie procedury trzeba zastosować, żeby.

Mniej formalności, szybkie pieniądze, mniej kłopotu.

FGI_ELK

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy

W kontekście aktywności badawczo-rozwojowej i działalności innowacyjnej przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu wskazywali na pewne doświadczenia w tym zakresie. Problematyczna w ocenie była kwestia zaspokojenia w efekcie tej współpracy wszystkich potrzeb firm w tym zakresie. Brak możliwości pełnego zaspokojenia potrzeby badawczej wyszedł jednak w przywoływanym przypadku już w trakcie współpracy rodząc konieczność poszukiwania zastępnika. Rodzi to wspomnianą już konieczność szerszej informacji na temat oferty instytucji badawczych działających na rzecz przedsiębiorstw z każdej specjalizacji.

W naszym przypadku tak. Ale to były przypadki jednostkowe.

FGI_ELK

Może nie, że przerasta, może nie byli zachwyceni. Dałam przykład, że po prostu obszar jakby się nie wpisywał się w zakres naukowy danej jednostki i nie było czasu na szukanie kolejnej jednostki. Ta weryfikacja wstępna tam nastąpiła po pewnym czasie, została wysłana informacja zwrotna do przedsiębiorcy, że no niestety, wykracza poza nasz obszar zainteresowań i nie było już czasu na szukanie innej jednostki. Też może, jakby był katalog, gdzie szukać. Te jednostki nie reklamują się. Czasami trudno jest z ich strony internetowej czy mogliby się zająć tym tematem. Albo musisz mieć kontakt bezpośredni już i bazować na tej swojej wiedzy, bo tak z marszu podejrzewam dla firmy, która pierwszy raz, to gdzie mam się zgłosić w ogóle?

FGI_ELK

Wdrożenie koncepcji inteligentnych specjalizacji może mieć w opinii przedsiębiorców wpływ na rozwój ich działalności innowacyjnej. Respondenci przywołują doświadczenia własnych organizacji w tym zakresie podkreślając znaczenie rozwoju innowacyjnych produktów dla konkurencyjności rynkowej firm.

Efekty tej współpracy w dziedzinie inteligentnych specjalizacji? Jak najbardziej pozytywny, jeżeli chodzi o inteligentne specjalizacje, to nasza firma tylko tym się zajmuje, dlatego, że nasze projekty są tylko projektami innowacyjnymi, one były innowacyjne w roku 1995 itd. Czyli produkt jest innowacyjny, on cały czas jest jakby nowością na rynku. Przy tym cały czas jesteśmy na ścieżce tych innowacyjnych technologii specjalistycznych, inteligentnych itd. Po prostu taka produkcja jest tej firmy. Cały czas pozytywnie.

FGI_ELK

Potencjał wiedzy, powiedzmy też kontakty względem pomysłów, które się rodzą itd. Na pewno takie relacje długofalowe pozwalają na to, żeby wchodzić na rejony, które do tej pory były dla nas, nie wiem, czarną magią. To, o czym rozmawialiśmy, ewentualnie o tej sile pomocy.

FGI_ELK

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Elektrotechnika i przemysł maszynowy, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Respondenci reprezentujący przedsiębiorstwa z branż związanych z elektrotechniką i przemysłem maszynowym dość zgodnie wiążą wdrażanie specjalizacji z rozwojem gospodarki ogółem. Zwraca się tu jednak uwagę na to, że jest to jedno z narzędzi, które przyczynia się do stymulowania rozwoju gospodarki, a nie bezpośrednia istotna determinanta. Dostrzega się jednakże związek przyczynowo skutkowy łączący funkcjonowanie programu z rozwojem innowacyjności gospodarki Małopolski. Wskazuje się jednocześnie, że istotne jest, aby przyjąć model działania uwzględniający szerszą perspektywę niż tylko okres finansowania w ramach RPO WM.

Ja myślę, że nie można oddzielać innowacyjności gospodarki w Małopolsce od innowacyjności gospodarki w ogóle.

Generalnie rzecz biorąc, cała otoczka, w której firma jest utopiona w swojej działalności, wiadomo, że działalność firmy nie jest tylko skierowana na produkcję a to są też te wszystkie czynności, wszystkie koszty firmy, które są pochłaniane przez struktury państwowe, tak? Więc ja myślę, że nie można oddzielać. Co z tego, że samorząd nas wspomógł, że da 20 tysięcy w bonie, albo, że nam da usługi doradcze, otworzy drogę do tego, że współpracujemy z instytucjami państwowymi, skoro generalnie są takie hamulce dla firm. Przede wszystkim hamulce finansowe, żeby zacząć od kosztów produkcji, które są dosyć duże. Więc firma na pewno byłaby bardziej innowacyjna i skłonna do inwestowania w innowacje, gdyby nie musiała inwestować cały czas w państwo.

W jakimś stopniu się przyczyni. A w jakim? Co będzie, to będzie.

Będzie bardziej narzędziem do realizacji niż przyczyną.

Też ja bym bardziej podchodził do tego, że to jest jednak narzędzie.

Jeżeli to ma być jednorazowa współpraca, to ona będzie, ma być to narzędzie, jakiś cel. Ale później? Moim zdaniem nie. Bo ktoś będzie wolał zatrudnić osobę dla siebie, niezależną w swojej firmie, laboratorium, mieć ją tak od ręki na etacie, zleceniu i będzie mógł z nią współpracować 1 do 1. On zajmuje się firmą.

FGI_ELK

2.7. Przemysły kreatywne i czasu wolnego

Wywiady w ramach IS *Przemysły kreatywne i czasu wolnego* zostały zrealizowane z przedstawicielami przedsiębiorstw zakwalifikowanych na podstawie prowadzenia rodzajów działalności, które mają swoje źródło w indywidualnej kreacji, zdolnościach i talencie, mające potencjał tworzenia dobrobytu i miejsc pracy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej. Specjalizacja obejmuje technologie z 4 dziedzin:

- Przemysły kreatywne,
- Projektowanie graficzne i wzornictwo przemysłowe (design),
- Gry komputerowe i oprogramowanie (Interactive Leisure Software),
- Przemysły czasu wolnego.

W wywiadzie wzięło udział 7 przedstawicieli firm dobranych na podstawie profilu działalności definiowanego kodem PKD⁸ oraz deklarujących prowadzenie działalności wpisującej się w wymienione wyżej obszary aktywności gospodarczej.

⁸ Sekcja I dział 55 – Zakwaterowanie; Sekcja I dział 56 – Działalność usługowa związana z wyżywieniem; Sekcja J dział 58 – Działalność wydawnicza; Sekcja J dział 59 – Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo,

Znajomość założeń koncepcji IS

Wywiady z respondentami wywodzącymi się z przedsiębiorstw wpisujących się w zakres działalności IS *Przemysły kreatywne i czasu wolnego* ujawniły niewielki poziom znajomości problematyki związanej z inteligentnymi specjalizacjami. Nie były im też znane same założenia koncepcji inteligentnych specjalizacji dla Małopolski. Większość respondentów, poza przedstawicielem organizacji pozarządowej,⁹ dowiedziało się więcej na temat inteligentnych specjalizacji właśnie podczas wywiadu. Konieczność szerszego rozpropagowania informacji o inteligentnych specjalizacjach jest, zatem najbardziej pilną potrzebą w zakresie budowania odpowiedniego nastawienia przedsiębiorców. Z wypowiedzi respondentów wynikają jednak poza tym dwa inne wątki, również istotne z różnych względów dla procesu komunikacji i wdrażania założeń inteligentnych specjalizacji:

- **skomplikowany w ocenie respondentów język komunikacji / opisu inteligentnych specjalizacji** - z punktu widzenia jasności przekazu informacyjnego wydaje się koniecznym zmiana sposobu komunikowania na bardziej przejrzysty i być może nieco bardziej marketingowy. Kluczowa wydaje się być w tym kontekście kwestia umożliwienia odbiorcom spoza kręgów administracji samorządowej nie tylko poprawnego zrozumienia intencji autorów koncepcji, ale też jasnej interpretacji prezentowanych zapisów, zwłaszcza w przypadku próby oceny czy dane przedsiębiorstwo wpisuje się swoją działalnością w obręb konkretnej specjalizacji.

(...) mało kto z nas o tym słyszał. To nie wróży dobrze, a jeżeli ktoś coś słyszał, to takich trochę sloganów. Wcale nie jest zdziwiony, że jednym z beneficjentów jest fundacja zajmująca się działalnością kulturalną, no ona jest bliżej, ona pracuje na obrzeżach tych różnych organów administracji państwowej, więc ma styczność, świadomość. Przeciętny przedsiębiorca o tym przeważnie nie wie.

FGI_PK

Na początek uprościć język. Jak pan to przeczytał swoimi słowami, to było dużo bardziej zrozumiałe.

FGI_PK

Ja tu przeczytałem, co jest celem głównym programu i nie zrozumiałem. Jestem inteligentnym człowiekiem, ale nie zrozumiałem. Człowiek pójdzie do punktu informacyjnego i usłyszy informacje, które są tym samym językiem. Nie ma prostym językiem, co to jest. Ja bym oczekiwał że pójde, powiem że jestem firmą, która robi coś takiego i czy mam szansę? I ktoś mi powie tak lub nie, nie mieścimy się, trudno.

programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych; Sekcja J dział 60 – Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych; Sekcja J dział 61 – Telekomunikacja; Sekcja J dział 62 – Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana; Sekcja J dział 63 – Działalność usługowa w zakresie informacji; Sekcja M dział 71 – Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne; Sekcja M dział 73 – Reklama, badanie rynku i opinii publicznej; Sekcja N dział 79 – Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane; Sekcja R dział 90 – Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką; Sekcja R dział 91 – Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą; Sekcja R dział 93 – Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna

⁹ W wywiadach mogli brać udział przedstawiciele przedsiębiorstw rozumianych jako podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Zaliczają się do nich również organizacje pozarządowe, których formuła prawna zakłada prowadzenie tego rodzaju aktywności rynkowej.

FGI_PK

- pochodną wspomnianego wyżej sposobu prezentowania informacji jest **wspomniany sposób interpretacji zapisów dotyczących inteligentnych specjalizacji**, m. in. w przypadku prób klasyfikacji własnych przedsiębiorstw w obrębie danej specjalizacji – wiąże się on przy tym nie tyle z kwestiami językowymi, co ma raczej związek z samym doбором i określeniem zakresu inteligentnych specjalizacji. Opinie respondentów pokazują, że w przypadku przemysłów kreatywnych mamy do czynienia z próbami różnorodnej interpretacji konceptu pojęciowego. Tym pilniejsze staje się, zatem doprecyzowanie opisu pod kątem zarówno stosowanego języka komunikacji, jak i doprecyzowania kategorii przedsiębiorstw, jakie w opinii pomysłodawców mogą być zaliczone w obręb danej specjalizacji. Być może korzystne z punktu widzenia odbioru inteligentnych specjalizacji Małopolski byłoby także zakomunikowanie kontekstu wdrażania poprzez podanie uzasadnienia dla zaproponowanego ich doboru.

(...) przemysły kreatywne i czasu wolnego można dostosować do każdego województwa, a powiedziałbym, że może nawet ściana wschodnia bardziej się do tego nadaje. Energia zrównoważona – pojęcia nie mam, dlaczego akurat Małopolska. (...) elektrotechnika i przemysł maszynowy to już nie za bardzo (wiem – przyp. autora), dlaczego akurat Małopolska. Więc dla mnie to jest troszeczkę sztuczne.

FGI_PK

(...) zastanawiam się co motywowało osoby, które wybierały te specjalizacje, do wciskania różnych gałęzi w sztywne ramy. (...) przemysł kreatywny, pod to można podciągnąć wszystko, od wytwarzania szkliwek metodą cięcia laserowego przez konkretne nowe rozwiązania w przemyśle, do moderowania czy kontrolowania środowiska, bo to wszystko jest takie. Trudno mi tu dyskutować z kategoriami, które zostały wybrane. Czy to ma sens? Być może.... W chwili obecnej nie neguję, ale nie potwierdzam, że to jest konieczne i potrzebne.

FGI_PK

(...) generalnie ja widzę tu szansę dla turystyki i możliwości innowacyjne są przeogromne dla muzeów, turystyki i tego tematu, jak najbardziej. Natomiast przy tym programowaniu być może też, bo można ciekawe rzeczy zrobić dla muzeów.

FGI_PK

Jest to niejasne, bo można się nie mieścić w kategorii, jakkolwiek szeroko jej nie rozumiem, ale ktoś może rozumieć ją w inny sposób.

FGI_PK

Wpływ IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego na funkcjonowanie małopolskich firm

Trudność w ocenie wpływu inteligentnej specjalizacji na funkcjonowanie małopolskich firm jest pochodną relatywnie niewielkiego stopnia znajomości samego kontekstu wdrażania regionalnych specjalizacji dla Małopolski. Jak wynika z wcześniejszego rozdziału respondenci dysponują niewielką wiedzą na ten temat, stąd też ich oceny mają charakter w dużej mierze intuicyjny. Odnoszą się albo do bezpośrednich korzyści firm kwalifikujących się do danej specjalizacji, albo do wzmożonego rozwoju gospodarczego regionu następującego w efekcie rozwoju przedsiębiorstw.

Te, które potrafią udowodnić, że się mieszczą w priorytetach, to tak. A wszyscy inni mają pecha.

FGI_PK

Może też rozwój gospodarczy regionu generalnie, czyli tworzenie nowych miejsc pracy. Zmniejszenie różnic między regionami.

FGI_PK

Korzyści, jakie w opinii respondentów przedsiębiorstwa mogą uzyskiwać dzięki przynależności do danej specjalizacji wiążą się z możliwościami pozyskiwania różnego rodzaju wsparcia, zwłaszcza finansowego. Takie przekonanie wynika zapewne z wiedzy wynikającej z kilkunastu lat doświadczeń korzystania ze wsparcia z różnych środków Unii Europejskiej. Ich dystrybucja jest właśnie najczęściej powiązana z opracowywanymi na poziomie regionów czy kraju różnego rodzaju dokumentami strategicznymi.

Jakieś ułatwienie działania. Część z nich otrzyma środki finansowe.

FGI_PK

Jeżeli jakaś firma ma związek z którymś z tych siedmiu kierunków, to ma szansę na wsparcie i ułatwienia w rozwoju. Tak by to należało rozumieć.

FGI_PK

Jedynym, konkretnie wskazanym efektem, jest przewidywany przez przedsiębiorców rozwój współpracy pomiędzy biznesem a sfera badawczo-naukową. Słusznie poniekąd interpretuje się, że rozwój innowacji w obrębie każdej specjalizacji powinien implikować tego rodzaju współpracę.

Przede wszystkim współpraca. Jeżeli ma to być innowacja, to powinno to być nastawione na współpracę chociażby z nauką. My mamy w Krakowie dwie potężne uczelnie w perspektywie technicznej czyli Akademię Górniczo-Hutniczą i Politechnikę Krakowską, co nie znaczy, że nie współpracujemy też z Uniwersytetem Krakowskim (Jagiellońskim – przyp. red.).

FGI_PK

Zakres uszczegółowienia IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego

Kwestia przejrzystości i kompletności zakresu uszczegółowienia inteligentnej specjalizacji *Przemysłów kreatywne i czasu wolnego* została przez respondentów podjęta przy okazji omawiania zagadnień związanych ze znajomością założeń koncepcji inteligentnych specjalizacji regionu. Zwracano tam uwagę na kwestię niewystarczającej jasności opisu oraz uszczegółowienia sposobu rozumienia zakresu poszczególnych specjalizacji.

Respondentów poproszono także o wskazania nowych technologii czy ich zastosowań, które można by włączyć w zakres tej konkretnej inteligentnej specjalizacji. Respondenci ponownie zetknęli się z problemem dużej pojemności pojęciowej nazwy specjalizacji *Przemysły kreatywne i czasu wolnego*. Pojawiły się propozycje włączenia systemów zarządzania inteligentnymi budynkami oraz robotyki, a więc działalności związane z kreatywnym zastosowaniem oprogramowania komputerowego

Może robotykę i przemysły pokrewne.

FGI_PK

(...) mamy pobudowane budynki pasywne, w których opiera się ogrzewanie czy chłodzenie na prądach ciepła. Natomiast całość jest sterowana przez system zarządzania budynkami, często zewnętrzny, wspomagane energią miasta, ale żeby to wszystko razem zadziałało, to konieczna jest architektura. W związku z tym konieczne jest połączenie trzech tematów i pytanie, jak to sklasyfikować. Myślę, że to jest przyszłość.

FGI_PK

W kontekście uzasadnienia dla włączenia systemów inteligentnego zarządzania budynkami przywoływano problemy, z jakimi boryka się Małopolska, a w szczególności Kraków, czyli niskiej jakości powietrza determinowanej smogiem. Zarządzanie budynkami jest kwestią wieloaspektową i wiąże się także z zarządzaniem przepływem energii (poborem energii, emisją zanieczyszczeń), co przyczynia się do obniżenia poziomu tzw. niskiej emisji. Dyskusyjną jest kwestia, na ile proponowane zagadnienie można zaliczyć do przemysłów kreatywnych, tym niemniej jest to związane z podejmowaną już kwestią precyzyjności zapisów uszczegółowienia. Podawane propozycje mogą sugerować, że zakres ten nie jest rozumiany jednoznacznie i w odbiorze społecznym może powodować dążenia do podciągania pod przedmiotową działalność różnych działalności gospodarczych, gdzie występuje jakakolwiek działalność kreatywna.

Ocena wsparcia oferowanego firmom z IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Spśród podmiotów, których reprezentanci uczestniczyli w dyskusji tylko w jednym przypadku zadeklarowano doświadczenia w zakresie korzystania ze wsparcia w ramach jednej z osi RPO WM wymienionych w tytule podrozdziału. W tym przypadku także pojawiła się w trakcie oceny wniosku kwestia dowolności i wynikających z tego różnic w interpretacji, jakie mogą występować pomiędzy beneficjentami oraz instytucjami oceniającymi wnioski. Nawiązując do podejmowanych wcześniej kwestii braku jednoznaczności w rozumieniu zapisów uszczegółowienia można założyć, że takie różnice mogą być także dolegliwością branży przemysłów kreatywnych.

My jako fundacja w 1.3.1. Chodzi o rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, to były działania realizowane za pomocą naszego festiwalu dla małych i średnich przedsiębiorstw, działających na terenie Małopolski, zajmujących się działalnością filmową. I takie firmy będzie wspierać, projekt jest trzyletni. Cały projekt dotyczył małopolskiej gospodarki, skupiał się na dziedzinie audiowizualnej, co według późniejszych opinii oceniających okazało się, że branża audiowizualna nie jest związana z gospodarką, co było dosyć śmieszne i ciekawe. Po proteście udało się, gdyż oceniający sami błędnie opisali swoją opinię.

FGI_PK

W pozostałych przypadkach zwracano uwagę na brak tego rodzaju doświadczeń wynikających między innymi z dużego poziomu sformalizowania procesu, długotrwałości, jak również obostrzeń związanych z brakiem możliwości dokonywania zmian w ramach projektu nawet w sytuacji zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczym czy technologicznym. Wdrażanie natomiast rozwiązań innowacyjnych niejako z definicji wymagają szybkich decyzji biznesowych.

My chcieliśmy złożyć, bo mamy taki projekt innowacyjny, ale jak patrzyłem na te wszystkie punkty i tak dalej, że bo trzeba się skontaktować i papiery, to stwierdziłem że lepiej znaleźć inwestora niż tą dotację wziąć. I szybciej to zrobię, lepiej i sprawniej. Słyszałem po znajomych, którzy powiedzieli, że nie wzięliby dotacji, bo nie mogliby zrealizować projektu, realia się tak szybko zmieniają, że ten projekt musiałby być przebudowany, a oni nie mogli tego zrobić, musieli go utrzymywać przez jakiś okres czasu, żeby dotacji nie stracić.

FGI_PK

Ocena warunku współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi przy staraniach o wsparcie w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Kwestia inicjowania i rozwijania współpracy pomiędzy biznesem a sferą badawczo-naukową została przez respondentów wskazana, jako możliwy pozytywny efekt wdrażania inteligentnych specjalizacji Małopolski. Wskazuje się na możliwy efekt w postaci kształtowania po stronie środowiska naukowego nawyków współpracy z biznesem, jak również w większy stopniu ukierunkowania swoich działań badawczych na potrzeby gospodarki.

(...) plus może być taki, że zmusi uczelnie do tego, żeby zaczęły się zajmować rzeczywistymi problemami gospodarczymi.(...) A nie żyć swoim życiem, ocenianiem studentów. Bo tak generalnie uczelnie tym się zajmują i ciężko jest znaleźć uczelnię, która jest zainteresowana realizowaniem projektu, który będzie miał rzeczywiste znaczenie dla przemysłu, gospodarki.

FGI_PK

Z drugiej strony natomiast kwestia swoistego wymuszania tego rodzaju współpracy poprzez wprowadzenie jej, jako kryterium do uzyskania dofinansowania została, co do zasady oceniona negatywnie. Oceny wynikają zarówno z własnych negatywnych doświadczeń respondentów, jak i obserwacji doświadczeń innych. W kontekście uzasadnień pojawia się szereg wątków obrazujących trudności w traktowaniu współpracy z uczelniami i jednostkami badawczymi, jako *conditio sine qua non* uzyskania wsparcia:

- niechęć ze strony środowiska akademickiego do podejmowania współpracy z biznesem powiązana z nieznajomością i brakiem zrozumienia realiów biznesowych, w których czas i pieniądze są istotnymi determinantami podejmowanych decyzji;

Jak słyszałem o programie, to współpraca z uczelnią jest wymagana, co jest moim zdaniem nie do końca dobre rozwiązanie.

FGI_PK

Ale z własnych doświadczeń ja muszę z przykrością powiedzieć, że część naszych kolegów naukowców, to jak mamy złożyć taki projekt, to jest „Broń nas panie Boże przed takim złem, bo to jest za dużo papierów do wypełnienia”. (...) to się najczęściej rozbija o ‘papierologię’ i o chęci.

FGI_PK

Z tymi uczelniami to ja ciężko widzę, jeśli chodzi o te procedury, bo dla mnie to jest jakaś fikcja, te wszystkie procedury, papierki, które w tym aspekcie innowacyjności nie do końca coś wnoszą, a wręcz przeszkadzają.

FGI_PK

- podjęta została także kwestia procedowania w sytuacji, kiedy dany projekt innowacyjny może być zrealizowany bez udziału partnera uczelnianego (potencjał danej firmy jest na tyle duży, że jest w stanie poprowadzić ten proces własnymi siłami korzystając jedynie ze wsparcia eksperckiego) albo też instytucje naukowo-badawcze nie posiadają odpowiedniego potencjału lub motywacji do tego, aby zainteresować się danym projektem.

Bez tej współpracy nie mogę tego zrobić i tu się rodzi taki problem, że ja chcę coś stworzyć, uczelnia mi tego nie da, nie mogę tego zrobić.

FGI_PK

Nie chcę generalizować, ale w większości przypadków uczelnia nie jest w stanie podołać temu projektowi, a poza tym nie jest zainteresowana finansowo. A jeżeli kogoś się ciągnie na siłę do tego, żeby w czymś uczestniczył, to on pracuje źle. Bo jeśli uczelnia by brała dofinansowanie do własnego projektu, to ta machina urzędnicza bardzo dobrze u nich to robi. Natomiast jeżeli oni są przymuszeni do tego, to uczelnia z tego specjalnie nic nie ma... W związku z tym taka współpraca się wtedy rozłączy zupełnie.

FGI_PK

Pytanie, czemu on ma służyć? Bo to uczelnie trzeba zmusić do współpracy, bo firmy mogą chcieć tej współpracy, natomiast nasz system jest taki, że mamy uczelnie, które są stricte dydaktyczne, mam na myśli wszystkie uniwersytety, politechniki i część z nich jest nastawiona tylko na wykształcenie studentów. Natomiast część zajmuje się typowo projektami. Mamy jeszcze instytuty badawcze, które zajmują się stosowaniem bardziej praktycznym, jest instytucja jak Polska Akademia Nauk, która jest już kompletnie odklejona od przemysłu, to typowo doradcza instytucja. Więc pytanie, w które instytucje celujemy. Celem statutowym uczelni jest dydaktyka, a nie badania naukowe. Z kolei Polska Akademia Nauk, której celem statutowym są badania naukowe, robi badania podstawowe i ich tak naprawdę nie do końca interesuje to, żeby współpracować z przemysłem. Ni mają swoją działkę, swoje projekty.

FGI_PK

Uczelnia nie jest tym zainteresowana, nie ma w tym interesu. Prędzej się znajdzie partnera w instytucie naukowo-badawczym, bo on żyje z projektów, ma takie zadania, ma wychodzone ścieżki jak się granty zdobywa. Natomiast uczelnia ma inne źródła finansowania i realizacja projektu jest dla nich większym problemem niż korzyścią.

FGI_PK

Firmy mogą być zainteresowane, pytanie czy uczelnie będą.

FGI_PK

- rozwiązaniem, które pojawia się w toku wypowiedzi respondentów jest potraktowanie współpracy z uczelniami i instytutami badawczymi, jako warunku nie bezwzględnego, ale co najwyżej premii dodatkowymi punktami. Jednocześnie wskazuje się także na umożliwienie korzystania ze współpracy z ekspertami wywodzącymi się ze środowiska uczelnianego.

Może współpraca, że nie korzystamy my z uczelni, tylko z wiedzy studentów albo profesorów, czyli my zatrudniamy osobiście profesora, płacimy mu i to jest wymóg wystarczający, a nie, że z uczelnią się kontaktujemy.

FGI_PK

Jeżeli to jest oblige, to jest źle. Można to zrobić inaczej. Można zrobić, że jeśli ktoś korzysta ze współpracy z instytutem naukowym, zwłaszcza lokalnym, to będzie miał punkty dodatkowe. Tu będzie problem, żeby zmusić uczelnie do współpracy, przykro mi to mówić.

FGI_PK

Oczekiwania, co do zakresu i formy przyszłego wsparcia regionalnego dla firm działających w ramach IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego

Oczekiwania w przedmiotowym zakresie były w zasadzie formułowane przez respondentów w różnych częściach dyskusji. Tym niemniej w ukierunkowanej dyskusji przewijają się dwa zasadnicze wątki. Pierwszy to zwrócenie uwagi na kwestię odstąpienia od dofinansowywania projektów szkoleniowych, zwłaszcza z tzw. umiejętności miękkich. Jednocześnie jednak zwraca się uwagę na istotne znaczenie potencjału kadrowego w procesie rozwoju innowacyjności firm i wynikającą z tego konieczność inwestowania w potencjał badawczo-rozwojowy, czy to poprzez zatrudnianie pracowników, czy poprzez wchodzenie w kooperację z podmiotami zewnętrznymi. Przedsiębiorcy mają świadomość, że w kontekście rozwoju innowacyjnego firm potencjał intelektualny ma większe znaczenie od wydatków typowo inwestycyjnych.

Może żeby to służyło ludziom, a nie żeby pieniądze szły znowu na kolejne szkolenia z umiejętności miękkich. Bo to była domena poprzedniej perspektywy.

FGI_PK

Ja chciałbym, żeby było tak, że dostanę pieniądze na przykład na zatrudnienie ludzi, żeby mi wytworzyli produkt, który ja chcę. Czyli kapitał ludzki i mniejszy procent na sprzęt i tak dalej, na wyposażenie tego. Ja mogę współpracować z uczelnią na zasadzie, że zatrudniam ludzi z tej uczelni. Ja wykonuję produkt, zatrudniając tych ludzi, a Unia będzie mi dopłacać. Jeśli ja mam inwestora prywatnego i dostanę granty, np. podzielę to, to ja jestem w stanie stworzyć dobry produkt, zatrudniając ludzi do tego.

FGI_PK

Ja bym się podpisał pod tym, im bardziej mówimy o rzeczach innowacyjnych, to tym mniejsze znaczenie, w sensie wydatków, mają wydatki strictly inwestycyjne. (...) jeżeli są jasno sformułowane kryteria, spełniamy je, to wtedy rzeczywiście nie za bardzo widzę jeszcze cokolwiek innego, czego można by oczekiwać poza pieniędzmi.

FGI_PK

Pojawia się wreszcie dość oczywisty i powszechnie zgłaszany wniosek związany z procedurami weryfikacji składanych aplikacji. Abstrahując od procesu przygotowywania wniosków, jak również przedmiotu postulowanego wsparcia zwraca się uwagę na skrócenie czasu rozpatrywania wniosków. Może to mieć szczególne znaczenie w kontekście innowacyjnego charakteru potencjalnych projektów. Długotrwałość procedur może, bowiem skutkować dewaluacją wartości rynkowej przedmiotu postulowanego wsparcia.

Nie wiem jak dokładnie teraz wygląda pisanie wniosków, ale jeśli krótki wniosek ktoś pisze, opisuje, to jest szybka selekcja – tak lub nie, przynajmniej pierwsza taka selekcja. Chodzi o to, że czekało się strasznie długo na to. Człowiek coś wymyślił i czekał na decyzję tyle czasu, to już w między czasie założył firmę i często już to zrobił.

FGI_PK

Aktywność B+R i działalność innowacyjna firm w efekcie wdrożenia założeń IS Przemysłu kreatywne i czasu wolnego

Odmianą zagadnienia dotyczącego wymogu współpracy z uczelniami i instytucjami badawczymi w kontekście uzyskiwania wsparcia w ramach osi 1 i 3 RPO WM jest kwestia aktywności firm w zakresie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi B+R. Są to zagadnienia zbieżne, bowiem dotychczasowe doświadczenia implikują opinie dotyczące przyszłości. Tezę tę potwierdza analiza wypowiedzi respondentów. Ich wymowa jest zbieżna z argumentami przytaczanymi przy okazji przytaczania opinii na temat obligatoryjności współpracy z uczelniami i jednostkami badawczym. Podkreśla się różnice w sposobie funkcjonowania podmiotów działających w sferze badawczo-naukowej i niedostosowanie specyfiki pracy do potrzeb biznesu. Oczywiście trzeba podkreślić, że jest to opinia jednostronna, bo też nie uwzględnia się tu punktu widzenia drugiej strony.

jest problem z terminami, coś czego my oczekujemy na wczoraj, jest na za dwa tygodnie.

FGI_PK

Analiza wypowiedzi pozwala stwierdzić, że wdrożenie koncepcji inteligentnej specjalizacji byłoby jak najbardziej korzystne, ponieważ wsparcie finansowe pozwoliłoby rozbudować potencjał firm i podnieść ich konkurencyjność. Korzystanie z pomocy instytucji badawczych pozwoliłoby przy tym zoptymalizować procesy wytwórcze (przyspieszyć, zredukować koszty). Jedynym warunkiem czy też obawą zgłaszaną przez respondentów jest chęć uniknięcia rozbudowanych procedur, które z punktu widzenia firm są dla firm obciążeniem procesowym.

Z mojej perspektywy to przyspieszenie tego, bo ja to zrobię tak czy inaczej, ale jak bym dostał te pieniądze w dość łatwy sposób, żebym nie musiał wypisywać wielu papierów, to by to przyspieszyło rozwój.

FGI_PK

My też bazujemy na zasadzie zleceń, jakie otrzymamy, ale jeśli chodzi o współpracę z uczelniami, to na pewno ten czas optymalizacji danych procesów byłby tu wskazany. Można by to szybciej wdrożyć i te testy by szybciej przeszły.

FGI_PK

Opinia przedsiębiorstw na temat IS Przemysły kreatywne i czasu wolnego, jako długoletniego modelu stymulowania innowacyjności gospodarki

Założeniem wdrożenia koncepcji inteligentnych specjalizacji regionu jest, aby efekty były dostrzegalne w skali gospodarki (pośrednio także innych dziedzin życia) całego regionu. Obserwacje respondentów oscylują właśnie wokół tego rodzaju konstatacji. Zwraca się uwagę na różne aspekty prorozwojowe związane z rozwojem firm, z których nawet część uzyskawszy wsparcie może w skali regionu inicjować trendy rozwojowe i oddziaływać na gospodarkę w skali całego regionu na zasadzie mnożnika inwestycyjnego. Dodatkowo przy założeniu inicjowania współpracy biznesu z branżą badawczo-naukową można uzyskać zmianę nastawienia podmiotów wchodzących do drugiej grupy na bardziej proroczkowe.

Do każdego takiego programu można wnieść dużo zastrzeżeń, że nasza firma, to czy tamto. Jeżeli mamy to realizowane w sposób konsekwentny, to jeżeli skorzysta z tego 20% firm, które będą miały ponadprzeciętny rozwój, to ten rozwój się przełoży w jakimś stopniu na rozwój całego województwa i jak rozumiem, o to chodzi. Te pieniądze muszą być wydane z sensem.

FGI_PK

Może te uczelnie się zaktywizują i pomogą przedsiębiorstwom. Jeżeli będą odpowiednio zrobione założenia i zmobilizuje się uczelnie, to one też mogą być w pewien sposób beneficjentami tego programu.

Jakiegokolwiek efekty miałyby być uzyskane, czy to dotyczące funkcjonowania firm, czy to wpływające na potencjał społeczno-ekonomiczny regionu mają w opinii respondentów być zależne od sposobu realizacji procesu wsparcia. Uwzględniając wcześniejsze wypowiedzi respondentów można przyjąć, że z ich punktu widzenia kluczowe będzie zmniejszenie poziomu formalizmu procesu uzyskiwania wsparcia, ustalenie odpowiedniej formy wymaganych relacji z branżą badawczo-naukową, jak również doprecyzowanie zasad kwalifikacji przedsiębiorstw do inteligentnych specjalizacji.

Zależy jak to będzie zrobione, bo wesprze jedno przedsiębiorstwo, konkurencji nie wesprze i to popsuje też rynek, bo ktoś sprzedaje coś po kosztach, bo ma dotację unijną. Ja znam przypadki, gdzie firma dawała za darmo coś, co inna oferowała za pieniądze. Wszystko zależy, jak to będzie zrealizowane.

FGI_PK

III. Wnioski i rekomendacje

- Wywiady z respondentami wywodzącymi się z przedsiębiorstw wpisujących się w zakres działalności IS ujawniły niewielki poziom znajomości problematyki związanej z inteligentnymi specjalizacjami. Większości badanych nie były też znane same założenia koncepcji inteligentnych specjalizacji dla Małopolski. Powyższe obserwacje należy uznać za niepokojące, w szczególności w kontekście tworzenia przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w 2015 roku grup roboczych ds. małopolskich inteligentnych specjalizacji. Urząd zapraszał przedsiębiorców, a także przedstawicieli nauki, instytucji otoczenia biznesu, administracji oraz użytkowników innowacji do grup roboczych, których celem było dostosowanie polityki innowacyjnej Małopolski do potrzeb przedsiębiorstw, uczelni, jednostek badawczo rozwojowych, otoczenia biznesu oraz użytkowników innowacji. W sumie powstało 8 grup roboczych, każda liczyła około 20 członków. Konieczność szerszego rozpropagowania informacji o inteligentnych specjalizacjach jest, zatem nadal najbardziej pilną potrzebą w zakresie budowania odpowiedniego nastawienia przedsiębiorców.
- Korzyści, jakie w opinii respondentów przedsiębiorstwa mogą uzyskiwać dzięki przynależności do danej specjalizacji wiążą się z możliwościami pozyskiwania różnego rodzaju wsparcia, zwłaszcza finansowego. Przewidywany jest także przez przedsiębiorców rozwój współpracy pomiędzy biznesem a sferą badawczo-naukową połączony z kreowaniem się dobrych praktyk w tym zakresie. Zdaniem respondentów rozwój innowacji w obrębie każdej specjalizacji powinien implikować tego rodzaju współpracę z uczelniami i jednostkami badawczymi, której pozytywny odbiór jest uzasadniany przede wszystkim możliwością zbliżenia obydwu sfer (przemysł i nauka) i wykształcenia efektywnych sposobów współpracy. Bez takiego wymogu współpraca być może nie byłaby podejmowana z uwagi właśnie na bariery, jakie w odbiorze przedsiębiorców tę współpracę utrudniają. Zwraca się w tym kontekście uwagę na potencjał kadrowy, jakim dysponują jednostki badawcze, a jaki nie jest udziałem przedsiębiorstw, zwłaszcza mniejszych. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WM na lata 2014-2020 uwzględnia bowiem właśnie głównie perspektywę przedsiębiorstw pozbawionych możliwości samodzielnego prowadzenia prac badawczo-rozwojowych z uwagi na brak odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego. Zastosowanie dopuszczalnych modeli realizacji prac badawczo-rozwojowych jest głównie dla tego rodzaju podmiotów szansą na realizację projektów zmierzających do wykreowania oraz komercjalizacji innowacji.¹⁰ Istotnym argumentem przemawiającym także za słusznością wymogu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a uczelniami jest stworzenie szerszej możliwości komercjalizacji wyników badań naukowych. Warto podkreślić, że przedsiębiorcy dostrzegają jednak nie tylko wymiar finansowy, ale również możliwości korzystania z innego rodzaju wsparcia, jak np. doradztwo czy możliwość prowadzenia badań. Jak wskazywano dla małych podmiotów, często firm rodzinnych, bez tego rodzaju programów i wynikających z nich możliwości rozwój innowacyjności byłby praktycznie niemożliwy.
- Oceniając treść Uszczegółowienia Obszarów Wskazanych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020 zwracano przede wszystkim uwagę na kwestię niewystarczającej jasności opisu oraz sposobu rozumienia zakresu poszczególnych specjalizacji. Poddawano w wątpliwość sam katalog specjalizacji, pytano o uwarunkowania doboru takiego a nie innego zakresu branż. W kontekście jasności i czytelności zapisu uszczegółowienia IS konieczne jest zdaniem badanych - oparcie konceptu inteligentnych specjalizacji na opisanu obszarów działalności. Dla pełnego zrozumienia koncepcji IS w Małopolsce należy opisać kontekst wdrożenia oraz podanie uzasadnienia dla wyboru

¹⁰ Zlecenie realizacji takich zadań jednostce naukowej jest jedną z kilku możliwości obok partnerstwa z innymi podmiotami badawczo-naukowymi czy realizacji projektu wspólnie z innym przedsiębiorcą lub organizacją badawczą w ramach tzw. skutecznej współpracy.

przyjętego zestawu regionalnych specjalizacji lub też, co w zasadzie jest w jakimś stopniu zbieżne, opisanie celów, jakie w obrębie każdej specjalizacji chcemy osiągnąć. Ukierunkowywałyby to z pewnością sposób myślenia przedsiębiorców o swoich firmach w kontekście przypisywania ich do danej branży czy obszaru działalności, jak również programowania rozwoju innowacji.

- Oceniając przekaz informacyjny związany z inteligentnymi specjalizacjami wskazywano dodatkowo, że zastosowana kategoryzacja jest o tyle niezrozumiała, że wiele technologii bądź zastosowań technologicznych można przypisać do kilku kategorii. Podczas dyskusji pojawiły się również głosy, że kategorie są podobne, do tych zapisanych w innych województwach. Zatem istnieje ryzyko, że nie odzwierciedlają potrzeb i specyfiki woj. małopolskiego.
- Respondentów poproszono także o wskazania nowych technologii czy ich zastosowań, które można by włączyć w zakres konkretnej inteligentnej specjalizacji. Respondenci ponownie zetknęli się z problemem dużej pojemności pojęciowej nazwy każdej ze specjalizacji. Dla każdej specjalizacji pojawiły się jednak propozycje włączenia nowych technologii lub rozwiązań. Należy jednak wskazać, że niektórzy respondenci znający bardziej szczegółowo koncepcje IS wskazywali, że poddziałania mają na tyle szerokie ramy, że praktycznie można dopasować każdą technologię bądź zastosowanie technologiczne.
- Większość badanych nie miała jeszcze okazji wnioskować o środki lub realizować projektów w ramach wskazanych osi 1 i 3 RPO WM na lata 2014-2020. Ocena przewidzianych form wsparcia wynikała, zatem zarówno z dotychczasowych doświadczeń z wnioskowaniem o dofinansowanie w ramach wcześniejszych programów, jak i ogólnej wiedzy na temat specyfiki korzystania z tego rodzaju wsparcia zewnętrznego. Przedstawiciele różnych branż podkreślali zgodnie, że każdy rodzaj wsparcia dla firm jest przy tym jak najbardziej wskazany.
- Oceniając formy wsparcia zwracano uwagę na duży poziom sformalizowania procesu ubiegania się o dofinansowanie, jak również istnienie szeregu obostrzeń związanych chociażby z brakiem możliwości dokonywania zmian w ramach projektu. Dzieje się tak nawet w sytuacji zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczym, technologicznym czy legislacyjnym, które w istotny sposób mogą wpływać na efektywność projektów innowacyjnych. Wdrażanie natomiast rozwiązań innowacyjnych niejako z definicji wymaga szybkich decyzji biznesowych. Generalna ocena proponowanego wsparcia jest jednak dobra. Przedsiębiorcy rozumieją potrzeby długofalowego rozwoju, tym niemniej problemem jest umiejscowienie działań strategicznych w kontekście bieżących potrzeb przedsiębiorstw. Pomocne byłoby w tym względzie ucytelnienie opisu koncepcji inteligentnych specjalizacji, gdzie wskazane byłoby uzasadnienie zarówno dla jej wprowadzenia czy wyboru konkretnych branż, ale też pokazanie możliwych jej zastosowań w rozwoju innowacyjnym przedsiębiorstw.
- Wśród oczekiwań przedsiębiorców pojawia się przede wszystkim kwestia uproszczenia procedur. Respondenci na podstawie swoich doświadczeń zakładają, że dla przeciętnej firmy niezbędnym kosztem, jaki trzeba ponieść przygotowując wniosek, jest zainwestowanie we wsparcie ze strony firmy doradczej. Dla małych firm może to być bariera, co najmniej utrudniająca partycypację w programach dofinansowania. Pojawia się wreszcie dość oczywisty i powszechnie zgłaszany wniosek związany z procedurami weryfikacji składanych aplikacji. Abstrahując od procesu przygotowywania wniosków, jak również przedmiotu postulowanego wsparcia zwraca się uwagę na skrócenie czasu rozpatrywania wniosków. Może to mieć szczególne znaczenie w kontekście innowacyjnego charakteru potencjalnych projektów. Długotrwałość procedur może, bowiem skutkować dewaluacją wartości rynkowej przedmiotu postulowanego wsparcia. Wypowiedzi respondentów dotyczyły także

preferowanej grupy odbiorców. Generalnie wiąże się ze wskazaniem małych firm, jako grupy odbiorców potrzebujących relatywnie najwyższego wsparcia. Wskazano również na konieczność lepszego informowania o możliwej pomocy, być może poprzez uruchomienie jeszcze większej liczby punktów informacyjnych w województwie (obecnie funkcjonuje ich tylko 20). Respondenci wskazują na zbyt duże ich przeciążenie.

- Postulowane przez przedsiębiorców jest także finansowanie miejsc pracy dla osób zatrudnionych przy realizacji projektów innowacyjnych. Przywoływane są przy tym wzorce stosowane w krajach Unii Europejskiej, gdzie podobne mechanizmy wsparcia dla firm są stosowane. Wskazywane dofinansowanie kosztów pracy specjalistów mogłoby wydatnie przyczynić się do podniesienia, jakości projektów innowacyjnych, ale także skłonić firmy z innych regionów do tego, aby lokowały swoje siedziby na terenie Małopolski budując tym samym regionalne inteligentne specjalizacje. Część przedsiębiorców deklaruje, że gotowi byłiby przenieść swoją siedzibę do innego województwa tylko po to, aby uzyskać wsparcie finansowe, którego nie mają we własnym regionie.
- Przeważający był głos respondentów, że na obecnym etapie wdrażania koncepcji inteligentnych specjalizacji jest zbyt wcześnie, aby móc ocenić jej efekty. Potencjalne korzyści, jakie uzyskają przedsiębiorstwa to możliwość wypracowania innowacyjnych produktów, uzyskanie nowej wiedzy, rozwój kapitału ludzkiego, nowe kontakty w branży czy możliwość umiędzynarodowienia produktów.
- Respondenci zwracają uwagę na różne aspekty rozwoju przedsiębiorstw w Małopolsce. Ich zdaniem nawet część przedsiębiorstw uzyskawszy wsparcie może w skali regionu inicjować trendy rozwojowe i oddziaływać na gospodarkę w skali całego regionu na zasadzie mnożnika inwestycyjnego. Dodatkowo przy założeniu inicjowania współpracy biznesu z branżą badawczo-naukową można uzyskać zmianę nastawienia podmiotów wchodzących do drugiej grupy na bardziej prorynkowe.